

ספר העתים

שער שני

הלכות ערבי שבתות.

א (ה) האירגא רכלה עלמא בעי לענויא לשבתא ואין זה רומה לדין תפילה. ואפשר דאפילו שאר עמא וא.... עונג שבת ל... תפלה. ומשום האי מעמא נמי אמרין (כ) אין צרין על עיירות של גנים סתות מגי' ימים קודם השבת לפי שהלב מתפחד ומדחיר חושש מפני פחד המלחמות לקרבנם [אל המצור] וכל סתות מגי' ימים אין הלב נח מעמק אוהן הרגורים וסחד המתה אבל [אם] שדו כבר שלשה ימים באוהן מצדות [שצרו] למלחמות נח הלב מעמק רכיין דרש דשו. ונרסין נמי בערבי ססחים (ג) לענין נישין חד בשבתא תרי תלתא בחר שבתא. ארבעה חמשה

עתים לכינה

ה) מתחלת הספר עד מה חסר בהענין וכתבתי וגם מתיבות האירגא נמחקו איזו תיבות [במקום אשר נקרא] ואין להם הבנה וקישור ענין, ולפי המשוער בדעתי לפי הענין דבסמוך מיש רבינו גמין זה רומה לדין תפלה כי רבינו התחיל לבאר הא דתני' בשבת דף י"ט ע"א דאין מפליגין במפינה סתות מגי' ימים קודם לשבת שפעם האימור כוח כרעת הריף שהביאו בסמוך לפי שגורם ביטול עונג שבת וכנראה שהביא לתקנות על סעם זה דלמה ניהוש לביטול מצות עונג שבת שגורמת מרדות ההליכה במפינה בכל משך וסן שלשה ימים יותר סמה שניהוש לביטול מצות תפלה אשר גורמת המרדות הדרך במשך וסן שלשה ימים כדאמרו בעירובין דף ס"ה ע"א דאכוח דשמואל כי אתא באורחא לא מצלי תלתא יומי לפי שאין דעתו מיושבת עליו מפני מורה הדרך ועיש פרשי ואפיה לא השו חכמים לאמור ספני זה ההליכה בדרך רחוקה ומה עדיפות יש במצות עונג שבת סמצות תפלה, ומשמע דרבינו כתב לתרץ המרדות בדרך רחוקה שגורמת עיו כישול תפלה זה רק ליחידי אנשים החזירים להתפלל כבונגה שלימה ורובא דעלמא אין והירים בוח ואף גדולי חכמים לא נוותרו להתפלל כבונגה עיין ירושלמי פ"ב דברכות ותוס' שבת ק"ה ע"ב ותוס' ר"ח מ"ו ע"ב ר"ה ועיין, ההיחיד שהי' נוהר בוח אולי באמת לא הפליג בדרך רחוקה אלא לצורך מצות, ולזה השמישו הא דעירובין תגל מתלכה דאין לנו לבטל התפלה ספני זה כיון דבלאיה אין אנו מכוננים בתפלה כמיש בציור והאננים [ד'] ליק' סימן פ"ט ועיין בהגהות אשרי שם פ"ו, אבל אימור הפלגה במפינה גי' ימים קודם השבת שייך גם האירגא הכי' בעי לענויא לשבתא ואין זה רומה לדין תפלה ואין לרמות דין עונג שבת לדין תפלה כגיל להשלים התפלה. (כ) שבת יש א'. (ג) ספחים ק"ו א', ונישין ע"ו א'. וצ"ל שדוצרך רבינו להספיק גם זה יען שאם לא יהי' נקרא מיום הרביעי סקמי שבתא לא הי' לנו לאסור להפליג במפינה או לצור על עיירות שלשה ימים קודם השבת ע"י שיוגמם זה ביטול עונג שבת כיון דמתחילין כוח בימי החול וגם מנין לנו להתלים דרך גי' ימים אין הלב נחמועמו וזה הלוי כפי ערך כלבול המפינה, ולזה הוצרך להפסיק הדבר כיון רמיוס הרביעי תוא שנקרא קמי שבתא ולזה אף שמי תול הן מים יש לו להעלות אז על דעתו להוטר סמה שיוגמם ביטול ספר העתים.

ומעלי [שבתא] מקמי שבתא ד' ויש מי שמפרש כי ברייתא זו אינו שנויה אלא בימים אבל בגזירות לא מדקתני אין מפליגין וביים הוא דאיכא הפלגה אבל בגזירות לא והולכי גזירות [כשבתא] הפסינה על ששת הנהר הם צריכין להודיר ויש להם לצאת [מהפסינה] בערב שבת, ואשכחן תשובה לנאון רבי יצחק ה' [בלשון ערב] בהאי ענינא הוה נוסחה ומה ששאלתם אין מפליגין בפסינה פחות מני ימים קודם לשבת וראיתי למי שמפרש בזה בזמן שהפסינה נושבת למטה מי מפסינה ומשום גזירות תחומין נגע בה, והשיב זה הענין אינו אצלי ברור שאם יהי' מסעם זה היה מפרש אותה כך ומה שגיל בזה הוא מפני צער שיצטער בשבת ואחי' לאימונעי מעוננ שבת לפי שכל עת שאדם מפליג בים דעתו משתנית עליו והוא חושש בעצמו כל נ' ימים ולאחר נ' ימים אינו חושש כל כך וכמו כן אמרו רבותינו מסעם זה שאין צריך על עיריות של גרים פחות מני ימים קודם לשבת לפי שפחד המלחמה וחששה יצא מן הלב לאחר נ' ימים, ואע"פ דכתב הנאון ר' יצחק בהלכות דיליה כדכתבינן

עתים לבינה

עונג שבת דאליכ גראה כסתנה מתחלה להתכפל מסעות עונג שבת, ולפי' נתבאר דגם לפעם זה גם כיום הרביעי הוא דאסור ולצור ולצור ורלא כהרשביא בחי' לשבת שם שכתב דרביעי שרי ומכין על הירושלמי מ"א היה דאיתא רביש אורסין גם רביעי וביה סתרין ועיין ג"כ בראש שם ס' ליה ותוס' עירובין מ"ג ע"א דיה הלכה, ולרעת רבינו ציל כביש בשותה הריביש ס' י"ח בשם הראב"ד דלא סכינן על הא דירושלמי מפני שהיא חולקת על הברייתא שהובאה בגמרא דילן ע"ש, אף אסנן אני בעניי לא ידעתי במה חולקת על ברייתא דרש"י דילן דאף דכשיט דילן תניא שלשה ימים קודם שבת הנה גם במפרש במקצת יום הרביעי נ' ימים מיקרי ועוד גדולה כוון הא משכתן בש"ס ע"ז ו' ע"א דנפתק הש"ס במה דחנן לפני עיריות של עכו"ם שלשה ימים אם השלשה ימים הם עם איריות ע"ש והינ' י"ל כאן דעם השבת קאמר וצ"ע, והר"ה כבעל הסאור שם כתב מעט אחר באיסור הפלגה בפסינה וכן לצור על עיריות סמוע דמקומות של סנה הן וכל נ' ימים קודם השבת קפי שבתא מיקרי ונראה כסתנה לדחות את השבת אם יודמן שיצטרך אח"כ לחלל שבת ספני מקוח גופא ועפ"י כתב שם דהה"ד דאסור לצאת כשיורא בכדבר נ' ימים קודם לשבת ספני מעט זה ע"ש ובאמת כי לפי מעט הריף ורבינו ספני ביפול עונג שבת אין מקום לאסור יציאה כשיורא למדבר דליכא בזה ביפול עונג שבת וכיכ בשותה הריביש ס' י"ז י"ח ועשות תשיבץ היא ס' כיא ואני תסת' שלא העירו דברייתא מפורשת היא בס' שמחות פ"ו ראין יוצאין שיורא פחות מנ' ימים קודם לשבת ואין יוצאין למלחמה וכו' ואין מפליגין בפסינה וכו', ולא הצריכו להביא זה בשם תרזיה ונמ' על הר"ה חי' שלא הביאו, ונראה דהריף מל דארבא כיון דבש"ס דילן השמיטו להביא גם הא דאין' יוצאין כשיורא שם דאין איסור בזה כיון דהפעם סמוע ביפול עונג שבת דליתא כיציאה כשיורא ועפ"י הריאין כתשובה באור זרוע היא ס' תשניד שאין לסוך על חס' שמחות במה שלא הובא בש"ס דילן כי הספרים נשתבשו מירי סופרים הירושות ע"ש, ד' כוונתו לרב האין נאון עשרת המאונס [ליק] סוסן מ"א והיא התשובה שסביאו רבינו לקמיה ורעת הרמב"ם כתשובה באגרת ס' א' להי"פ: סרעת הנאון, ה' כוונתו לשורת הריף ס' ש"ו ובאמת: דברים הללו כתובים גם לפנינו בהרחבה בהלכות הריף בפי' דשבת שם שסתו מעט ר"ח נאון, אבל מדברי רבינו בסמוך ומדברי הר"ה כבעל הסאור שם מוכיח שלא הי' כתוב כל זה בהלכות הריף שלפניהם ומה שמוכיח כי תשיטו הריף אח"כ כמהרורא שניה והם הי' להם עוד כהרורא ראשונה, ועפ"י שתי הקישות שהט"ף הריף שם לסתור מעט הריח ול' בהם יסתר ג"כ מעט הריח הנוכר באות נ' והר"ה גופא בפרק ר"א דמילה באישתפך חסי' דלאחר מילה קודם המילה מיל דאסור למולו כיון דיודע שיצטרך אח"כ לחלל שבת כפני מקוח גופא הרי דאמ' לרבו סעוה אסור כהני, וצ"ל דרוקא התם דירעינן כהוא שיכא אח"כ לירי דחיות שבת אסור גם במקום פחות ונאסור סתיה אבל כאן רק ספק רשמי לא יכא כלל לירי דחיות שבת רכמה פעמים אי שום חודמנות מבנה אלא כיון דמיס מקומות מסוכנים לא שיש לחשוב אולי יכא לירי דחיות שבת ולזה יספיק לאסור כניי קודם דנקראו קפי שבתא יש לומר גם בספק משאיכ מקודם ניי אין להחמיר ובפרט ברבר דקשה

לעיל בזמן שהספינה נושטת (ו) האי שאלתא אשכחן בתשובה דיליה כרכתבין לעיל מעמא דמיסתבר היא. ונשאל נאון הא דאמר רבנן אין מסלינין בספינה סחוח מני ימים קודם לשבת מהו לנהוג מנהג זה בנדרות גדולות כגון דגלת סרת ונילוס של מצרים וליכנס אדם (ז) בספינה [שלשה ימים קודם לשבת ולישב בה כשהיא מהלכת או אינו דומה ספינת הים לספינת הגדה לפי שנים מתרחקת מן היבשה ואינו יכול לצאת ממנה כל זמן שירצה ובגדה מתהלכת קרוב ליבשה וכל זמן שמבקש יוצא. או אית מעמא אחרינא. ובני מצרים וכסריה היו נוהגין איסור חמור בנילוס שלהם והיו ממדרין לצאת מן הספינות בעיש עד שבא אצלם מי שהחיר להם ועדין קצתן נוהגין בו איסור האין ראוי לעשות. אנו לא שמענו מאבותינו ולא מחכמי שתי ישיבות מעולם מי שהחיר לישב בספינת הגדרות לא בדגלת ולא בפרת ולא בזולתם ואיסור הם נוהגין בדבר זה. ומי שבא וחתיר דבין במצרים לא יפה עשה כי אסילו יהיה מותר סחח היא לכמה קלקלות ואמרינן [פסחים ג' ב'] דברים המתירים ואחרים נוהגין בו איסור אי אתה רשאי להתירן בסניהם וכשיב דברים שלא מצינו להם הותר וכשאתה מעיין בדברי חכמים כולם אי אתה מוצא דבין [אלא] בים לבד והפלגה (ח) היא שאמרו. אין מסלינין. ומסלג [לאן] היא בנדרות בדרך שהיא מפלג כשהיא בים. אבל ודאי אילו לא נתכוין אדם לשהות את עצמו בספינה בשבת ודחקו בשבת במקום נודדי חיות שאם יעלה וישב במדבר חוששין למיתתו כגון זה יש [היתר] בדבר ואע"פ דבנותא דעלמא חכמי ישרא' גזרינן מאוד אסילו מכיזא בזה וכך ראוי לעשות]:

ב תיר אין צרין על עיירות של גרים סחוח מני ימים קודם לשבת ואם התחילו אין מססיקין אסילו בשבת (ט) וכך היה שמאי חורש עד דרתה אסילו בשבת. גרסינן בספחים בפרק טקום שנהנו (י) בני כישן נהנו דלא אולי מצור לצרין במעלי שבתא ואתו בניירו לקמי' דרי יוחנן ואמרו אבהתון הוו אפשר לוו און לא אפשר לן

עתים לבינה

לעמוד בה כמיש בשבלי הלכס סימן קי"א ועמ"פ מ"ש הריב"ש בתשובת הגיל ובמ"י ק"א להתיר ג"י קודם אפי' היכא דירוע כוודאי שיצטרך אחיב להלל שבת ס"ם לפני ג"י מותר להרזיה ע"ש לפמיש בכה"ג לא הותר הרזיה וצ"ע ויש להעיר מכל זה ג"כ עיר הפיו בירד ס"י קמ"ז במ"ש להתיר גתירת החיישים ועשוית עבתיג ואכסיל. (ז) כתבתו רבינו בדרך הקודם שחטרי לפנינו. (ז) כל מ"ש סכאן ואילך בהוספג חסר לפני בהעתקה וכן בדבתיא והשלמתיי מתשובת הגאונים ס"י ס"א ותקנתי גם איוו שיבושים שנפל שם. (ח) גראת כוונתו יען דבתוספתא פ"ד רשבת וירושלמי שם פ"א היה וספרי שופטים מ"ס"א ר"ג וילמרנו ר"פ שלה הנוסחא אין מסלינין בים הגדול ושוב הוסיף לוטר דגם בשים דילן דליאת בים הגדול ס"ם לשון אין מסלינין סורה דמייירי בים דבגרות לא יוצרק לשון הפלגה. (ט) שבת י"ב א'. ובספרי תגיל אסכ"י אקרא כי תצור אל עיר ימים רבים, ימים שונים רבים שלשה וכן דרשו גם בספרא סוף פ' מצורע ועשים כתובות ע"ה רע"א וי"ז להג"י שם רצ"ל דכתניא ובהו יוכן לנכון והכוונה לבריותות הגיל ועיין רש"י נישין דף ס"ז ע"א דת"י ימים שבתב נבי וכה דרשינן הכי. שלתי נרתי ולא נמצא זה כס"פ נדה וצ"ל בספרא שלתי מצורע. (י) דף נו"ץ פ"ב, וכעובדא וו בשינוי דב בירושלמי שם פ"ד היא דשם איתא דבני מישא קבלו עליהן שלא לפרש בים הגדול ואתו [בנייהו בצ"ל] שאלו לרבי ואמר להם כיון שנהנו אבותיכם באיסור וכו' וססיק דעיקר מעמו מסוים דרבי תלמיור דר' יהודה היו דאמר דאסור לפרוש בים הגדול ע"ש ובקריע שם נתקשה דבירושלמי ר"פ ע"פ סבואר דרבי לא היה תלמיד רבי יהורא בן בחירה, וטעה בזה בסחיב דסתם רבי יהורא אינו כן בתורה כי אם ר"י בן אלעאי ושבת ש"ם ספורש במנחות דף ק"ד רע"א דסבואר דרבי יהודה סורה הוראה בבית רבי היה ועל מ"ו ה"י עושה הבל ע"ש וסח שסתבת הארץ יעלה על הדעת שיהיה אסור לפרוש לים הגדול כלל וכמה תנאים ונביאים שפירשו לים הגדול לקים דיל רהם לצורך מצוה

מאי אמר לזו כבר קבילו עליהו אבהתיכו שמע בני מימר אביך ואל תמוש תורת אסך, והאי דאמרז דלא הזו אולין מצור לצידן במעלי שבתא איכא מאן דמי דרך ים ומשום האי דאמרין לעיל (י) ומצור לצידן אפי' עיש מותר ובני בישן החמירו על עצמן ונהגו שלא לילך כלל בעיש וממעס דברים המתירים ואחרים נהגו בהן איסור לא התיר להם ר' יוחנן ומשום האי טעמא מביא אותה בגמ' דפיק מקום שנהגו, ואיכא מאן דמפרש דלא הזו אולין מצור לצידן אמילו דרך יבשה וממעס דכתבינן לעיל אל יהלך ארס בעיש יותר משלש פרסאות (י) תצור וצידן קרובים הם הרבה, חנן בספחים (י) מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי ספחים עושין שלא לעשות אין עושין ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין או ממקום שאין עושין למקום

עתים לבניה

פרשו ובאמת מפורש בכריתות הובא כשים סיק דייד עיא דר' יהודה אופר לגלח להבא ממוער ססדיגה הים מפני שיצא שלא כרשות, ורשיי נרחק. שם ובתב כלומר הואיל שלא יצא ברשות אחרים אלא ברשות עצמו לאו אנוס הוא, וזולם לפי הסבואר כאן בירושלמי דרכי יהודה אומר לפרוש כלל בים הגדול לעולם יתפרש בפשטיה לפי שיצא שלא כחיתך וכן מצאתי מפורש שם בירושלמי במי' דקאמר על זה רבי יהודא כרעמיה דר' יהודא אמר אמור לפרש בים הגדול ומפרש כקאי' שם תוך ג' ימים קודם השבת, וזה שיבוש דחא כבהי' גם לריון אמור וגם סתיבות דברי רבי יהודא כבואר דסיל דמי שבא ממדהי' אומר לגלח אפי' כמורש ימים רבים קודם הרגל, אבל שתי סאמרי ירושלמי דפסחים ומי' הגיל כל אחת מגלה על הברכה דקים להו לרבנן ירושלמי דר' יהודה חי' אומר לפרוש לים הגדול לעולם אלא לצורך מצוה רבה אולי חי' מעטו לפי שחשבו לסכנת קרובה דכוודאי יצטרך לחלל שבת ויזי' דככהי' אין חיתר גם כמורש קודם ג' ימים [כמשיל אית ה'] או משום שאמור להכניס עצמו כסנהה וודאית עימ' במי' קודם ג' ימים [כמשיל אית ה'] ומעס ההיתר מצור לצידן ציל כרתניא כמפרי הגיל בריא כדרך רחוקה אבל כדרך קרובה מפליגין אותה וכן מפורש בילמרנו יזי' שלח וזיל בריא כוונן שרוצה להלך במקום רחוק אבל אם סבקש לפרוש [במקום קרוב] כגון מצור לצידן מותר לו לפרוש אפי' בעיש לפי שהדבר ידוע שהוא יכול לילך [ציל לבוא] סכועד יום עי' ורשיי כתב בשבת שם דבערב שבת חי' בצידן יום השוק וזי' בספחים ג' סעי', ולכאורה מוכח דלא כשיטת הרבני' תם דסיל דרק לשייל אמור לפרוש לים. תוך גיי כדרך רחוקה אבל לצורך פרנסת שרא ומתן חי' כלדבר מצוה דשוי, ולדעתו אי' מצור לצידן אמילו אם יחי' דרך רחוקה גי' שרי דחא ליום השוק חי' מורשין וציל דרשיי כי' רק לפרש סרוע לא קאמר הש"ס תתם וכדרך קרובה כלשון הספרי ולזה מפרש שנקטו מצור לצידן לדונמא לפי שהיו דרכן לפרוש בעיש ליום השוק ועמי' גיל נכון לפרש הא דאמרו בני בישן אבהתון אפשר להו [שעשיריים תיו] אגן לא אפשר לן, דבאמת לצורך סוים הוי כלדבר מצוה אך זה היכא דחאו מוכרח לפרנסת אבל אביהם שעשיריים הוי ולא תוי אלא להרווחה שוב מיהשב כמו לפי' לעי' סיק דייד עיא וזי' נחי הדל סנהה תאבות גם על זרעם סמעס נדר מים אגן דלא אפשר לן הוי כלדבר מצוה ולא היה קבלות האבות לנתת איסור גם במקום מצוה ור' יוחנן השיבם דמיס כיון דכמתם קבלו הוי חל בכלל גם על דבר מצוה וזבין, וראיתי בירושלמי פיא דשבת היה דשם אמרו אין ספרישין לים הגדול וכו' ואם היה דבר של סכנה כגון מצור לצידן מותר ואלו התיבות דבר של סכנה אין לו מוכן וקבאי' עי' ופ"ס כתבו דברים שאין לתם שחר אבל לדעתי ציל כלשון הגבוי'א כמפרי ובילסרגו הגיל ואם היה ררך של קרובה ועשרית תתם מותר חי' סי' ציו כתב לתני' דציל ואם לא היה עיש מה שפלפל, והנה מיש רבינו ראיכא מאן דפי' דרך ים כן מפרש גי' בפי' רבינו הננאל כפסחים שם עפי' הירושלמי שהבאתי באות הדקדום, ובאמת לפי הנוסחא דשים דילן אין ראי' לפרש דרך ים וכן למטי' רשיי שם משום שלא להיבטל מצורכי שבת גי' יש לפרש אמילו דרך יבשה ובפי' השני שכתב רבינו. (י) סוכה דף מיד סעי', ומה שסיים בזה וצור וצידן קרובים חן הרבה כוונתו דככהי' שהוא דרך קרובה [שיודעין כני' שיתזור ויבא על שבת לביתו הוי יודעין לחכות גם לצורכין] ליכא איסורא כיון דחי' קרוב בתוך ג' פרסאות ואפי' החמירו הם על עצמו גם בזה, ומיש רבינו וממעס דכתבינן לעיל נראה שכתב מזה בהך החסר אצילנו. (י) ספחים ג' עיא ועי' עיש, ויש להגיה ברכוי רבינו עד הצות ותוא מוכרח עיש כנסרא ויש

שעשין נותנין עליו חומרי המקום שיצא משם חומרי המקום שהלך לשם ואמרינן
 בנמי מאי אירי ערבי פסחים אמילו ערבי שבתות וערבי ימים טובים נמי רחמיא
 העושה מלאכה בערבי שבתות ובערבי ימים טובים מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן
 ברכה לעולם. התם מן המנחה ולמעלה הוא דאסור סמוך למנחה שרי הכא מחצות.
 אי נמי התם סימן ברכה הוא דלא חיי הא שמותי לא משמתינן ליה הכא שמותי
 משמתינן ליה. נוסא העושה מלאכה בערבי שבתות ובערבי ימים טובים ובמצאי שבת
 וכמצאי ז'ם טוב ובכל מקום שיש נגוד עבירה לאתויי תענית צבד אינו רואה סימן
 ברכה. תיר' יש ורזו ונשכר, יש ורזו ונספר, יש שפיל ונשכר, יש שפיל ונספר, יש
 ורזו ונשכר דלא עבד במעלי שבתא ועבד כולה שבתא, ורזו ונספר דעבד נולה
 שבתא ועבד נמי במעלי שבתא, שפיל ונשכר דלא עבד כולה שבתא, ובמעלי שבתא
 נמי לא עבד, שפיל ונספר דלא עבד כולה שבתא ובמעלי שבתא עבד, אמר רבא
 הגי נשי דמחזא אעינ דלא עבדין עבדתא במעלי שבתא משום מסנקותא היא דהא
 כל זמי לא עבדין ואפיה שפיל ונשכר קרינן בוגו, רבא רמי כתיב כי גדול מעל
 שמים חסדך וכתיב כי גדול עד שמים חסדך הא כיצד כאן בעושיין לשמה, כאן
 בעושיין שלא לשמה, כדבר יהודא דאמר רב יהודא לעולם יעסק אדם בתורה ובמצות
 ואע"פ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לידי לשמה, נרמין בפרק השולח נס
 לאשתו י' אמר רבה כהני תלת מילי נחתו בעלי בתים מנכסיהו דמסקי עבדיהו
 לדורות, ודסירי נכסיהו בשבתא, ודקבעו סעודתיהו בשבתא בעידן כי מדרשא דאמר
 ר' חייא בר אבא שתי משפחות היו בירושלים אחת קבעה סעודתה בשבת ואחת

קבעה סעודתה בערב שבת ושתייהן נעקרו :

ג גרבינן בפרק כל כתיב הקודש טו) תיר' שכח פת בתגור וקידש עליו היום מצילין
 מזון ג' סעודת ואמר לאחרים בואו והצילו לכם וכשהוא רודה לא ירדה
 במרדה אלא בסכין, ואעינ דרדית רפת חכמה היא ואינו מלאכה אפיה כמה דאפשר
 לשנויי משנינן, אמר רב חסדא לעולם ישכים אדם לדמצא שבת שנאמר והי' ביזם
 הששי והבינו את אשר יביאו, (אלתר טו), ר' חנינא מיעסק וקאי אמנאי דמעלי שבתא
 ואמר בואי כלה בואי כלה, ר' אבא הוי וכן בתליסר איסתרי שמימי כישורא מתליסר
 מבחי ומשלים לזו אצטרעא דרשא אמר לזו אשור הייא אשור הייא, ר' אבהו הוי
 יתיב אחתקא דשאנא ושיף נרא, רב ענן לבוש נגדא דחגי רבי ר' ישמעאל בגדים
 שבישל בהן קדידה לרבו אל ימוג בהם כוס לרבו, רב ספרא מחרץ רישא, רבא
 מלא שיבוטא, רב הונא מדליק שרגא, רב ספא גדיל סתילהא, רב חסדא מרים סילקא,
 רבה ורב זוספ' מצלחי ציבי, ר' יודא מצתת צתותי, רב נחמן בר יצחק מכתף ועייל
 מכתף ונסיק אמר אילו מיקלען ר' אמי ור' אסי מי לא מכתפנא קסיהו, ר' אמי ור'
 אסי מכתפי ועיילי מכתפי ונפקו אמרי אי מיקלע לן ר' יוחנן מי לא מכתפנן
 קסיהו ז) ורבנן כולו דאדרינן דעברו בנשטיהו צריי שבת כדמרש בנמרא דהאישי

עתים לבניה

דבריו רבינו כאן איזו שינויים קטנים מכפי נוסחת הגמרא שלפנינו ועיין בתוספתא סוף פיר'
 דיבמות שיש שם שינוי והוספה מנוסחא שלנו [מתרייב גרין], (ו' גישן ליה ב', טו) שבת קיז ב',
 טו) שם ק"ט א' ולפנינו תגורא אמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה, ר' ינאי לביש מאניה
 וכו' ואמר בואי כלה בואי כלה ועיין חיקוני הוור תיקון כיד הונפקי קדס' אינואמרו תרי וסנו
 בואי כלה בואי כלה ותיבין, ומ"ש רבינו אתכתקא דשאנא לפנינו אתכתקא דשינא, ופרשיי ורבינו
 הלוי גרם אתכתקא דשאנא, תהדר עכיל וכוונתו לשם כ"ב פ' סעיב והגריס לא העיר לצינו,
 וכן גרסת הערוך ערך שאנא. ז) כל זה לשון תרבינו תנאל ועיין אור דדוע ה' ע"ש ס' יח

מקדשית) שקיום המצוה באדם עצמו מצוה יותר מכשלוהו. נרטינן בשבת בפרק קמא י"ב בעי רב ביבי בר אבבי הרביק סת בתנור התיירו לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה. וחריצה רב אשי בני הרביק סת בתנור בשבת במיד התיירו לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה שאמיה אב מלאכה היא ולא איפשטא כ' וכתבו הכי רבותא וקשיא לן מיכרי רדיית הפת חכמה היא ואינו מלאכה דנרטי' בפרק כל כתבי הקודש כ"ה) תני דבי שמואל כל מלאכה עבודה לא תעשו יצא תקיעות שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינו מלאכה וכיון שאינו מלאכה אמאי לא משמו בה להתיירא. וקבלנו מרבנותינו כי בעיא זו להתיר לו בספור ומותר היא ולפיכך לא איפשטא ככ' וש' אומרים כי רדיית הפת האמיה היא חכמה ואינו מלאכה אבל רדיית עבודה עימה קודם שיקרמו פניה מלאכה היא הלא תראה הפת האמיה אמשור לרדותה כסכין וכיוצא בה אבל העיסה אי אמשור לרדותה אלא בידים שנמצא כמו לש' ועורך ומתקן הוא ואינו מקלקל לסיכך לא הזכיר במקום הזה הא דתנא דבי שמואל כלל ללמד שאינו דומה זה לזה כלל כג'. והנאון ר' יצחק נמי כתב הכי בהלכות דליה הא מילתא דרב כיכי מקשו בה רבנן מכרי רדיית הפת חכמה היא ואינו מלאכה כדתנא רבי שמואל מיס לא שריוהא הכא אלא משום שלא יבא לידי איסור סקילה הא לאו הכי איסורא והא לאו מלאכה היא ופריקו בה כמה פירוקי דלא דייקו גבן ומשיה לא כתבינן להו אבל אנן הכי איסתברא לן בסיוקא דהאי קושי' אעינן דרדיית הפת חכמה היא ואינו מלאכה לא שרו בה רבנן אלא היכא דשכח סת בתנור וקידש עליו היום דמציל

עתים לכינה

אות ב'. י"ח) קידושין ס"א ע"א. והש"ס שם מביא ראי' מזה גם לקידושי אשה ע"י עצסת דמצוה בה יותר מכשלוהא והרב בס' יר המלך סוף הלכות שבת כתב לחדש דק בתכנות צרכי שבת וקידושי אשה אמרינן כן ולא כשאר כל המצות סדלא מצינו שאמרו כן במצות אחרות ע"ש וכל דבריו פשוטי מילי וכאבת בשאר כל המצות פשיטא דלקיטו מצוה בגופיה ערוף וכיזי הנניא ססי ר"ג ואך בהננות צרכי שבת שנראה ולולל לתיח במעשים כאלו לעשות בעצמו ואמיה כיון שהיא בסדר ענין מצוה אמרינן גם כזה דמצוה כזו יותר והיינו שהביאו ראי' מזה גם לענין קידושי אשה אף שהי' נראה דרך צניעות יותר שתתקשרהאשה ע"י שלוחה וכל כבודה בת מלך פניסה ואמיה אמרינן בזה מצוה כה יותר מכשלוהא ולזה נחתינן דרמב"ם בפ"ל מה' שבת היו כמה שהקדים וכתב אע"פ שהוא אדם חשוב ביותר ואין דרכו ליקח דברים מהזוק ולא להתעסק במלאכה שכביח מיס חייב לעשות דברים שהם לצורך שבת בגופו ע"ש ועשויות חוות יאיר ס' ר"ה נתקשה כמה שהיח מלולין בעצמן כעשויות סוכה וכתב משום ע"ש קדושה כהסוכה וכן שבת דאיקרי קודש ועו"ש וב ויין בהם מס' ואישתמטח' ש"ס ערוכה בקידושין דף ע' ס"א דרב נחמן עשה מעקה בעצמו בפרהסי' ע"ש רסוכה דלא כדברי החז"י שם ועיין פקנה שם. וגבי השבת אבירה דילשין מוהתעלמת דפטור בזקן ואינו לפי כבודו סכואר בשים ברכות יש ע"ב דאיסורא ממנוט לא ילפינן ותכונה דלעתי' כדאמרינן כשים כחובות ס' רע"א אי אמר לא בעינא מי איתא לעשת כלל ע"ש והינן אנן סהדי שוח מוחל לגבי זקן ועמין לקים קושיית הפניי שם. (ע' ד' ע"א שם, ויש שבוש בדברי רבינו וצ"ל קודם שיבא לידי איסור חמיה והיינו דקאמר ותירצה אשי רב אשי הכי וכו' וצ"ל רבינו וצ"ל איפשטא זה כנירסת התוס' שם ד"ה מתני'. ודלא כפרישי שם ד"ה בהדיא, והיינו כנירסת הריח עיין ערוך ערוך רר וכיזי באור זרוע ה' ע"ש ס' ס' ובראבין סימן שמי' וצ"ע בס' שליח שם, וכיזי בהגהות אשרי פ"ק. אבל היריף והרמב"ם פ"ט משבת היה וסמי' לאוין סיה וסביק ס' רע"א ומושיע ס' רביד שאפיקו להתיר דגרסו כנירסת רשיי ראיפשאו ל' להתייר, מהיריב גרין]. כ' הם דברי הרבינו הגנאל. והובא כל לשון זה בערוך ערוך רר ב' כשם תריה ובחי' הרשביא שבת ליה ע"ב ובאור זרוע הנ"ל ועיין במאורי שם ובתוס' ר"ה דכ"ט ע"ב ד"ה רדיית, מהיריב גרין]. כ"ה) שבת קרוי ע"ב ולפנינו תני דבי ר' ישמעאל לא תעשה כל מלאכה וכו' ונירסת רבינו כנירסת התוס' ונירסת זו בשבת שם דקליא ובריה כ"ט ב'. כ"כ) מיס כשם תייא דקודם שיקרמו פניה מלאכה היא צ"ל רבונתם דהוי שבות גמור בעין מלאכה וכן

ממנה מוזן נ' מעודות לשבת משום כבוד שבת ואסיה בעי לשנוי כדקתני לא יודה במרדה אלא בסכין אבל רדייה שלא למעודות שבת לא שרו לה רבנן ורדייה דהבא לאו למעודות שבת היא דהא לא חזיא לאכילה ומשיה לא שרו לה רבנן אלא כרי שלא יבא לירי איסור סקילה:

ד' תנן בהאי מירקא (כד) לא יצא החייט במחמו סמוך לחשיכה שמא ישכח ויצא ולא הלבדר בקלמסו. גרסינן בירושלמי (כז) כמה דתנינן מנחה ותני לה ר' חייא חשיכה הוה אמרה אפילו חשיכה דתנינן מנחה היא. תנא רבי שמואל (כו) ערב שבת עם חשיכה יוצא אדם בתפיליו מ"ט כיון דאמר רבה בר רב הונא חייב אדם למשמש בתפיליו כל שעה ושעה קיו מצוין הלכך מדכיר דכיר להו. חניא חנניה אומר חייב אדם למשמש בכנורו ערב שבת עם חשיכה אמר רב יוסף הילכתא רבתי לשבתא. תנן (כז) אלו סן הלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרזן שעלו לבקרנו ונמנו ורבו ביש על ביה ייח דבר גורו בו ביום והם המטיים בשמעתא ואמרינן בגמרא אמר רב יהודה אמר שמואל י"ח דבר גורו ובי"ח נחלקו. התניא השוה ואסיקנא בו ביום נחלקו ולמחר השוה כלומר בי"ח שנחלקו בו ביום למחר השוה. ואשכחן טפחא לרבינו חננאל נאון בהאי לישנא י"ח דבר. גורו בו ביום והם המטיים בשמעתא. (א) האוכל אוכל ראשון. (ב) האוכל אוכל שני. (ג) השותה משקין סמאין כולו כמפורש בשמעתא. י"ח שנחלקו. (א) אין שורין דיו. (ב) סממנין. (ג) כרשינין. (ד) אונן של משתן. (ה) צמר. (ו) מצודות חיה. (ז) עופות. (ח) דגים. (ט) אין מוכרין לנכרי. (י) אין מענין עמו. (יא) אין מביהין עליו. (יב) אין נותנין עזרות לעבר. (יג) ולא כלים לכובס [אלו במשנתנו וחמשה בחיצונה]. (יד) לא יסבור. (טו) לא ישאל. (טז) לא ילוה. (יז) לא יתן מתנה לגוי אלא איכ יניע לביתו. (יח) שלוח אגרות ביד גוי. הגוי י"ח מלין דפרשינן דנחלקו ביש וביה בו ביום בלחד ולא אמרינן מכל מילי דאיסלינו ביה הגוי ניהו (לחד) אלא י"ח דמנינן דאיסלינו ביה בו ביום בלחד. י"ח השוה הם שהשווה באותו היום. הם השגויים במשנתנו ואלו הן. יציאת השבת ד' כפנים וד' בתוין הרי ח'. (ט) לא ישב לפני הספר (י) לא יכנס למרחץ. (יא) ולא לבורסי. (יב) ולא לאכול. (יג) ולא לדין. (יד) לא יצא החייט במחמו. (טו) ולא הלבדר [בקלמסו]. (טז) ולא יסלה כליו. (יז) ולא יקרא לאור הגר. (יח) לא יאכל הוב עם הוכה. (כח) ואית נמי טעמא אחרנא דאשכחן בכולה מתני' דכל מילתא דאשוו ברו ביש וביה י"ח מילי

עתים לכינה

מכאור בתוס' ריה דכ"ט הנ"ל בשם הרי"ף ור"ק. (כג) דייף פ"ק שם. (כד) י"א ע"א. (כז) פ"ק ה"ב. ולא מצאתי לשום אחד כן הפוסקים לחוש להא דהירושלמי לאסור גם בתני סמוך למנחה ועיין בח" המאירי שיש שבשם ברבריו ע"ש וכאמת כי הירושלמי דחה אח"כ זה ומשני דר' חייא ברבנן ס"ל דתפלת הכנהה עד הערב ולזה קורא סמוך למנחה סמוך לחשיכה ע"ש. ומתירושלמי הללו מוכח ברעת השאגות אריה כפי' י"ז שהאר"ך שם להוכיח דומן תפילת המנחה להכנין תוי עד צה"כ והוכיח כן ספרשי ברכות שפירש עד הערב עד חשיכה ולא הרגיש שכן מפורש בירושלמי הנ"ל ועמ"ש עוד לקמן ס' ב"ה אות קצ"א. (כז) י"ב ע"א וז'מנינו תני רבי רבי יוסבסעאל, וזה מצוי במקומות רבות שנתחלפו הגירסות בין תני רבי שמואל לתני רבי ר' יוסבסעאל ועיין בדרם שם, וגם שמואל חיבר כרייתות והן נקראים 'תנא רבי שמואל' עיין רש"י ביצה כ"ט ע"א ד"ה תנא. (כז) שם י"ג ע"ב. (כח) כלשון היה כתב בח" המאירי בסוגיין ג"כ והעתיקי כפי' הרי"ף או ככאן. [ותמצא חלוקי דעות בין הראשונים בי"ח דבר שגורו ותיהי שנחלקו ושהשוו עיין ברכבים כהמים וכת"י הרסבין ומ"ש שם שמצא כמפר וישן שכא"י ועיין ג"כ בח" הר"ן שם ובספר הראב"ן ס' שלח ובפרשי ר"ד ע"כ ר"ה ובי"ח ובד"ו] ר"ה הגיחה ועתוס' שם ושאר ראשונים ומה שהאר"ך במראה הפנים על הירושלמי שם. אבל עיקר הדיבר שכתב הנאון

ניגו. א) בשביעית (כ) מדים עד שינום. ב) נשבת (ז) מדים אלו ואלו שמוענין בקודת בית הכר, ג) בעירובין (ל) מדים שמקצתן שריון בתדרים. ד) ה' ו' ד) במס' ירמ (כ) מדים שאם שחם (ל) ברז וביצה שעליו (ל) שמשקין את המים (ה) ממבילין מנב לנב. ח) כתנינה (ו) ומדים שאם חלה עצרת. ט' י' יא) בכתובות (ו) ומדים שאם מכיה ונתנה. אלו ואלו מדים [שמוכרת] ונתנת. (ז) שזמרת יבם שנפלו לה נכסים. יב' יג' (ט) ומדים בנתגשה מן האירוסין. יד) בניקין (ט) אלו ואלו מדים שחלוקי. מו) באהלות (מ) מדים בפתוח לכתחלה. מז) בנדה (מ) ומדים ברואה בתוך אחד עשר יום. יז) בזבים (מ) ומדים ברואה ברביעיה. יח) מו) ומדים בשוכה בחצר שהיא פתוחה. ולעניות דעתן קשה לן הכא מוכא ומיתחוי לן דהגי מילי דכתב ר"ח נאן ברגי י"ח שהשוח הכמי ניגו ואמשי תורה להודיע המחלוקות שהשוח בהן כ"ש וביה אבל בהאי מימרא דרב יהודא איש (לא) קאמר הכי בריח נורו וביח נחלקו ואקשינן עלה דהגני השוח והרצינן בו כיום נחלקו ולמחר השוח אלמא מיתחוי בשמעתן דאוחן י"ח שנחלקו באותן השוח למחר ולא קאמר על מילי אחיניו. ובהני י"ח דנחלקו כ"ש וביה הלכה כביה בכולו וחזינא לפרושי לרו הכא כל חדא וחדא:

ד) כ"ש אומרים אין שזרין דיו וממנים וכרשינן אלא כדי שישורו מבעוד יום וביה מתירין. כ"ש אומרים אין נתנין אונין של ששותן לתוך התנור אלא כדי שיבהילו ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלוט העין וביה מתירין. כ"ש אין מורשין מצדו חיה ועוסות דניס אלא כדי שיצודו מבעוד יום וביה מתירין (מ) כ"ש אין נתנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס נכרי אלא כדי שיעשו מבעוד יום ובכולן ביה מתירין עם השמש. אמר רש"י נדהין היו בית אבא שהיו נתנין כלי לבן שלהן לכובס שלשה ימים קודם לשבת. ושזין אלו ואלו שמוענין קודת בית הכר ועטלי הגת (מ). אין צולין כשר וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום וביה מתירין. אין נתנין את הפת לתוך התנור ע"ש עם חשיכה. ולא תורה ע"י נחלים אלא כדי שיקרבו

עתיים לבינה

לפרש עוד דככל המשניות ששוכר שהשוח בהו כ"ש וביה י"ח מילי ניגו כאשר סונה והולך הנה אף אם ניסא דלא חשב מה דנמצא נם בברייתות. וגם לא מה שנשנה בלשון חזרו ביה לתורות כ"ש ס"מ נפלאתי שגם וולתם מצינו עוד י"ד מקומות במשנה בלשון ומורים או ושזין ואלו הן טאה פ"ג מ"א, ופ"ז ס"ג, שביעית פ"ה מ"ד, שקלים פ"ב ס"ג, עדיות פ"ד ס"ה, בליים פ"ה מ"א, אהלות פ"א מ"ד, ומ"ה, שהרות פ"י מ"ד, מכשירין פ"ד מ"ד, מ"ה, פכול י"ם פ"א מ"א, נדה ל"ד א', ע"א כ'. והצעתי רב"ז לפני הגאון מהרי"ש נ"ו וצ"ל אכריק לכובב והשיב לי בקצרה וז"ל בענין זה נבזבו רבים וכן שלימים ועיין ראב"ן ט"ו של"ה וזכר האריך בזה בס' סרכבת המשנה ח"א כסוף ספרו על המוני' ד"ה דבר וביאר שם ר"ש ששה תנאים שמצריך הראב"ן בזה ועפ"י אותן הכללים יתיישבו דברי הגאון בס' העתים ג"כ עיין ה"פב והצא עכ"ל. מהרי"ט נ"ו]. (כ) פ"ד מ"ד וצ"ל מורים במחלוקי. (ל) פ"א מ"ב וצ"ל ושזין. (ל) פ"ז ס"ז וצ"ל מורים כוסמן. (כ) פ"א מ"ב. (ג) שם פ"ב מ"א. (ד) שם מ"ג. (ה) שם. (ו) פ"א מ"ד. (ז) פ"ח מ"א. (ח) שם מ"ז. ו"ש בכאן שיבוש בכאן צ"ל האוח י"ב, דבמ"א הצ"ל מוכרז ומורים ג' עמ"ס ל"ג נ"שין פ"ט מ"ט. (ח) כ"ב פ"ט מ"י. (מ) פ"ז מ"ג. (מ) פ"י מ"ה. (מ) פ"א מ"ב. (מ) מקוואות פ"ד מ"א. והנה רבינו שכתב על זה ולענין קשה לן הכא מוכא" לא הוזכר מה קשה לו מוכא על זה ולדעתי פשוט דקש"א ליה שאין החשבון טכונן בקשויות יודידי מהרי"ט נ"ו הג"ל ולזה כתב שכתבו בהו רק לאפושי תורה והיא ע"ד רגלי ככה"ג בשים לומר ורבי מלוגי לא אמרה אלא לתרד בו את התלמידים כנלפע"י. (יה) י"ז ע"ב. והס' כאן עוד בבא כ"ש אומרים אין מוכרין לנכרי ואין שזענין עמו ואין מנביתין עליו אלא כדי שיגיעו למקום קרוב וביה מתירין. (מ) י"ח כ"ב. וצ"ל כשר כצל וביצה. ומה שסי"ם גם כזה וביה מתירין זה דבר זר דלא מוכרז בשום מקום רביה מתירין כגני ולהיפך מוכרז שמים שם ר"ח ע"ב דתקשו על רב אשרי ומתיר

סנייה. (מ) ר' אליעזר אומר כדי שיקדום התחתון שלה. משלשלין את הסמך לתנור ע"ש עם השיכה. ומחזין את האור במחזות בית המוקד ובגבולין כדי שתאחו את האור ברובן ר' יודא אומר כשהמין כל שהן (מת) וכתב נאון הגי אלו כולן ששנינו במשנתנו כנון שריית דיו ונתנינות אונין של פשתון בתנור וכיצא בהן הלכתא כביה דמתירין עם השמש וכן אלו ששנינו פתיקות מים לנינה בעיש והנתת מוגמר תחת הכלים והנתת נטרית תחת הכלים כולם מותרין וכן קילור העין בעיש ואיספליית על סבה מתרפאת והולכת בשבת. ואעיג דקייל כביה וביה לית ליה שביחות כלים נתינות חיים בריחיים שלמים בעיש להמחן בשבת אסור ולא משום שביחות כלים אלא כרב יוסף דאמר ספני שמשמעת את הקול וכוותי מסתברא. וכל היכא דאיכא למיחש שמא יתה בנחלים כנון דנתת קדירה בתנור או חביות של מים וכיצא בהן אמילו ביה אסרי. הוא דתניא (ט) לא ימכור אדם חפצו לגוי ולא ילנו וכו' אתיא כריע דאמר כדי שיצא מפתח ביתו וכרי יוסי דאמר הן הן דברי ריע הן הן דברי ביה וכן נמי נבי המין אוקמנא בפסחים (כ) כל שעה שמותר לאכול בהן תרומה מתר לישראל למכור לגוי והיא שעה חמישיה כריג דאמר חולין נאכלין כל ארבע ותרומה כל חמש. (כא) נתינת מזונת לפני גוי בחצר או לפני כלב מחר ואם נפל יוצא אין נוקקין לו; ׀ ת"ד (כב) פותקין מים לנינה ערב שבת עם השיכה היא מחמלאה והולכת כל היום כולה. ומניחין מוגמר תחת הכלים ומתמרין הולכין כל השבת כולה ומניחין נטרית תחת הכלים ומתמרין הולכין כל השבת כולה ומניחין קילור ע"ג העין ואיספליית ע"ג סבה ומתמרין הולכין כל השבת כולה. ואין נתנין חמים לתוך הריחיים של מים אלא כדי שימתנו [מבעוד יום] ואוקמנא לכיש דאית ליה שביחות כלים (ג) אבל בית

עתים לבניה

ע"ש וכן כפוש בתוספתא סוף פ"א ובירושלמי שם היה דגם כיה סודין כהני לכיש דאסור והשכתי רמיס כאן, אבל לפלא בעיני כי ראיתי גם בראב"ן ס' שליח וז"ל ומה שנתנו להמסין קדירה ברמץ בעיש אעיג דבישלה קצת כביה נהגו דתנן אין צולין בשר וכו' וביה מתירין ומוקי לה רב אשי בבישרא אגורתי והני חגני אומר וכו' והנניה היא כביה וכו' כדאמר חנניה אליבא דביה דהא מתירין ביה בכשר כצל וכיצה וכו' ע"ל ודבריו פלואים וכמיש [מתריב גריל]. ולדעתו בדברי רבינו מוכרח דתובת וביה מתירין מים היא ראל"ב הי' לו לרבינו לחשוב גם זה כמיסן הקודם בין ריה רבנן שנתלקו ביש וביה [ויתוספועורג] ומה שהעתיק בשם הראב"ן וביה מתירין ומוקי לה רב אשי כבישרא אגורתי אין לו הכנה דאדרכא רב אשי סוקי הפעם דאמר הואיל דהיא בישרא נמשך אתו העתקות תרי"ה שתעתיק בסתם ולא ביאר הלכה כמאן ומשמע דפוסק כתיב דאם דעתו לפסוק כריא הי' צריך לפרש וגם לפרש איוו צד קרוי תחתן איז דפוסק כתיב דאמי כעלין מני עתוס' שם דף כ' רע"א והרמב"ם כפי משנת איה פוסק כריא ועמיש כמדין משנה שם ועיין ברין שם שכתב דהלכה כריא כן יעקב דמשנת ר"א כן יעקב קב ונקי, ואני תמה דכן יעקב מאן דבר סמיה וכל הראשונים העתיקו ר"א פתח דהיינו ר"א בן הורקנוס ויש לעיין ברש"י כי אינו תהי כעת. (מ) הם דברי הרבינו חננאל. וכן תובא בשמו לשון זה באורו ורוע ריש ה' ע"ש וברסבין כמלחמות סוף פ"ק ויש שבוש בדברי רבינו וצ"ל ולא אמר משום שביחות כלים אלא רב יוסף ורבא אמר ספני שמשמעת וכו' וע"ש שבת י"ח ע"א ובתוס' שם ריה והשתא מיש בענין זה אם הלכה כרבה או כריי. (ט) י"ח ב', וצ"ל ולא ישאלנו ולא ילנו וכו'. (ז) כיא א', (ח) שבת דף י"ט רע"א ג"י. (ט) י"ח ע"א. (ג) זה לרעת רב יוסף אבל לרבה דאמר ספני שמשמעת קול גם לביה אסור ולעיל בס' הקודם העתיק רבינו בשם הרבינו חננאל דהלכה כרבה וצ"ל דרבינו גופא פוסק כרב יוסף, והי' לו לפרש, ואולם כהיות כי רבינו נמשך עמי רוב אתר העתקות דברי האלפסי נתן גם כאן העתיק כלשון שכתב הרי"ף ע"ש באלפס [רמז רצ"ג] וכנראה שכונסתה האלפסי שלו לא הי' כתוב הסיום ראיתא לפנינו. ויאיכא למיד אסור אפי' לביה ספני שמשמעת את הקולי ועיין ברין שם שכתב אבל כמקצת גוסחי הלכות כתב ויש אוקרים וכו'

היכל לית להו שביחות כלים ושירי (נד) תיר לא תמלא אשה קדירה עסמיות ותורמסין ותניח לתוך התנור עיש עם חשיכה ואם עשתה כן למצוא שבת אסורין בכרי שיעשו כיוצא בו לא ימלא נחתום הכיות מים ויניח לתוך התנור עם חשיכה ואם עשה כן למצוא שבת אסורין בכרי שיעשו מים גזירה שמא יתהה בנחלים ואי אמרת מונמר וגפרית מים לא גזרינן התם לא מחתי להו [דאי מחתי להו] סליק קישרא בהו וספודי ואונין של משחן נמי לא גזרינן דביון דקשי להו זיקא לא מיגלי להו, צמר לזורה נמי לא גזרינן ביורה עקורה ומחה דליכא למחוש לא לחחות ולא לסיגם, והשתא דאמרינן גזירה שמא יתהה בנחלים האי קדרא חיתא שפיר דמי (נה) בשיל ולא בשיל אסור ואית דגרסי האי קדרא חיתא או בשיל כלומר אם היא חיה או מבושלת לגמרי שפיר דמי אבל בשיל ולא בשיל אסור ואם שרא כ"י נרמא שפיר דמי מים דאסיח דעת' מיני דאמר השתא ודאי לא בשיל ולא אתי לחתוי (נו) ושארטני כאן לענין קידרא חיתא לא חיתא קידרתא של צונן ממש דאסור להניחה בין השמשות כדרך שאמרנו לא תמלא אשה עסמיות ותורמסין אלא קידרא חיתא זו היא שדוחמה ולא התחילה לבשול אבל אם התחילה לבשול ולא הגיע לשיעור מאכל בן דורסאי אסור להשהותה והו בשיל ולא בשיל דאסורה ואם הגיע למאכל בן דורסאי מותר לשדוחמה על נבי כירה בשבת אעפי שלא בישלה כל צורכה דתני (נד) חנניא אומר כל שדוא כמאכל בן דורסאי מותר לשדוחו עין כירה בשבת, והשתא דאמר מר כל מדי דקשי ל"י זיקא לא מגלי ל"י האי כישראל דגדיא ושיריק שפיר דמי דברחא ולא שריק אסור דגדיא ולא שריק דברחא ושיריק רב אשי שרי (נד) ורב אחא מדיפתי אסר, איכא דאמר דגדי' בין שריק בין לא שריק שיד דברחא נמי ושיריק שפיר דמי כי פליגי דברחא ולא שריק רב אשי שרי ר' אחא מדיפתי אסר, וקא פסקי רבינו שריא נאון זיל כי האי לישנא בתרא וכרב אשי ואיכא מאן דפסק כרב אחא מדיפתי ואמר הכי דחזינן סוגי דשמעתא כותי' דאמרינן אמר רבינא האי קרא חיה כיון דקשי ל"י זיקא כגדי' דמי ושירי מכלל דאי כברחא אסור ושמי' דברחא אסור:

ך ב"ש אומרים אין מוכרין לנכרי וכו' תיר לא ימכור אדם המצו לנו ולא ישאילנו ולא ילנו (נד) ולא ימשכנו ולא יחן לו במתנה אלא כדי שיניע למקום קרוב.

עמים לבניה

תרי שלא הי' זה בשאר ספרי תריף ועיין במלחמות שם, ונחלקו כוה גדולי הראשונים עשרית הגאונים חסדה גנוזה ס"ו 'ה תשובת רב גטרונאי ורב פלטי' שפסקו להיתר טעום רב אושע' אמר ר'א גיב כרב יוסף סל עיש ועתוס' שבת י"ח סעיא שביכ בשם תריח ודבריו דמהא דרב אושע' אין דאי' עיש והגה אתה רואה שגם הגאונים הגיל מיל כהרית, והרמב"ן במלחמות כתב בשם הבה"ג דפוסק לאיסור כהרית, וכן הוא כהה"ג הנדפס, אבל כהה"ג הנדפס מחדש סתמי ר' ברלין שם הנפוסח רברי ביש וביה מתירין והכוונה כאוקמתא דרב יוסף וריא שוה אליבא דביש אבל אליבא דביה כותר, [ואולי כי זה חילוף בין הלכות ר' שמעון קיורא ובין הלכות רב יהודאי] ועיין באור רועי ריש ה' שכתב שכתב וכן ראיתי בשם הגאונים כתב כהרית, ותמתי דתרי ארובא בת' הגאונים הגיל כתוב כרעת תריח ולא כהרית, ועשרית תשביצ חיב ס' גיד שכתב דגם כבעל העיטור אות שכירות פוסק כהרית, ולא בעאתי כוזה דבר בבה"ע שם. (ס) כן היא גירסת הבה"ג והר"ף והר"ד כפ' הסכרע ס' כיב וכים שהי' גירסת התוס' תענית ה' ע"א וגירסא שני' שכתב רבינו היא גירסא שלנו ובפרשי' שם. (ט) הגל לשון רב האי נאון כמובא בשמו כערוך ערך חי' א' (ז) כ' ע"א, לין ב', (ח) ציל רב ירמיה מדיפתי, (ט) שם י"ח סעיב ליתא לפנינו שתי תיבות אלו ולא ימשכנו וכן בראיש שם ס' ליה ובשכל טוב פ' בשלח ובמאורי ליתא זה אך כר"ף ובדפוסים ס' היש איתא כן ואם הי' כן הגירסא גם לפני רבינו צ"ע והוא חשב לעיל כפי' ר' בן י"ח רבר שנתלקו י"ב השנויים במסנתנו והמשה כברייתא, לא ימכור, לא ישאיל, לא ילוה, לא יחן מהנה, שלוח אגרה, ואיב ספי ל' עוד חרא לא

ובהיא עד שיניע לבית הסמך לחומה. ר' עקיבא אומר כדי שיצא מפתח ביתו. ר' יוסי ביר יהודא אומר (ס) הן הן דברי ריע הן הן דברי ביה ולא בא ר' עקיבא אלא לפרש דברי ביה וכן הלכה כריע וכדפרש ר' בריה, ומה שאמרנו ביש במתני' אין מערקין לנכרי ואין סוענין עליו ואין מנביהין עליו וכו' אע"ג דאין הלכה כמתן איצטריכין לפרש כי אלו הן מ"ח דבר שנזרו בהן בו ביום וביש היו סחמירין ועברו הרחקה יתירה משום תומרא דשבת ולא חשו ביה בגמרה זו (סא) לפי שאין נהרין גזירה על הצבור אלא אם רוב הצבור יכולין לעמוד בה והלכה כביה, ומה שאמר במשנה על דעת ביש כדי שיניע למקום קרוב ובחציונה כדי שיניע לביתו הדבר אחד (סב) בבית שסתתו סמוך לחומה ובכולדו הלכה כביה. (סג) ת"ד אין משלחין איגרת ביר גוי ע"ש אלא איכ קצין לו דמים. ביש אומרים כדי שיניע לביתו. ובהיא כדי שיניע לבית הסמך לחומה. והלא קצין אמר רב ששת היק אם לא קצין בשיא כדי שיניע לביתו ובהיא כדי שיניע לבית הסמך לחומה והאמרת רישא אין משלחין ליק הא דקבוע דואר במתא הא דלא קבוע דואר במתא. שמעינן השתא היכא דקצין לו דמים משלחין בין מניע בין לא מניע והיכא דלא קצין לו דמים אי קבוע דואר במתא משלחין כדי שיניע לבית הסמך לחומה ואי לא קבוע דואר אין משלחין כלל. ואיכא מאן דפריש הבי דאי קבוע דואר במתא אסור דאי לא אויל נקיש ל"י כדניא כהדי. ומירחא ואויל בעיכ ושלוחי תוא. והאי פירושא לא דיין ורבוותא כולדו מיישו הבי דואר איש ידוע שכל כתב אליו יוכל והוא המשכיר ומשלח כל אגרת למי שנשתלחה לו אין משלחין אלא איכ קצין שבר לשליח או אם יוכל השליח להגיע למקום שהוא שרוי בו מי שהאגרת שלוחה אליו מבעוד יום ואפי' בבית הסמך לחומה. ואי קבוע דואר במתא בענין שפרשנו למעלה אעפי' שלא קצין שרי דהא האגרת לבי דואר שינורה וכי דואר הוא במתא גהדי' ואם קצין שבר המשלח לשליח בין יש בו דואר

עתיס לבינה

ומשכננו, ובעיכ ציל דלא גרסינן ל"י, ויש כאן עוד שיבוש מיש אלא כדי שיניע למקום קרוב וציל כדי שיניע לביתו. (ס) עפרשיי שב שמו' לא בא ר' עקיבא לחלוק על ביה וכו' והשיג עליו בתוספת רייר שם דאטו הוי מיר למיטר רייע פליג אביה ועיש מיש ותסתהי עליו דהא במשנה ביס סוף פרק המפקיד כצינו דר' עקיבא חולק על ביה ועיש כגמרא דסיג ע"ב וכן סבואר בירושלמי שם הלכה כריע אפי' רביה חולקין עליו, וכן מצינו בבבוייתא בכרבות דף ב"ג ע"א, וכן בפי' דמעשר שני מ"ט, וכן כפי' ראהלות משנה א', וראיתי במשנה ד' סיב דמעשר שני דגם שם סוכר במשנה מהלוקת ביש וביה וריע לפי הסבואר בתוספתא חובא כריש שב איז יוסי בריי זו סגנת ר' עקיבא והיינו כרקאר כאן דריע אליבא דביה הוא דקאר שסתולק עם תנא אחרינא ברברי ביה עיש ולפי' בכל המקומות שמצינו כן היינו שחולק על החיק כמה שאמר אליבא דביה ובא ריע לומר שלא אמרו ביה כן וכדפרשיי בשבת כאן ולפי' ציל דמה דפליג בשים ביס הנ"ל אם הלכה כריע או כביה היינו אם כריע אליבא דביה או כביה כפי סגנת חיק אבל לשון הירושלמי הנ"ל לא משמע כן והנה הרמב"ם פוסק בכל הסקומות כת"ק אליבא דביה ולפי' קשה למה פוסק כאן כריע ועיין בפני יהושעי בחי' ברבות דביה, ובספרי על כללי הלכות הארכתו כוה. (סא) ביק ע"ס סע"ב, ועשים הוריות ג' ע"ב ובע"ז ל"ו ע"א שהובא זה בשם רשב"ג וריא ביר צרוק נסמך אקרא כמארה אחס נארום וכו' הגוי כולו וכאמ"ל לפי הסבואר בשים ביב דף ס' ע"ב עור קרום הוא חירושו של ר' יהושעי וזה היתה כלל מוסר הלמטידי הילל אשר ר' יהושעי כראשם ועל כוננת וזו הוא שאמר ר' יהושעי על גזירות יית דבר בו כיום סחקו סאה עשים שבת קניג ע"ב עפרשיי שם והיינו כפי שיטתו שאין גזרין גזרה שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה וכסיש רבינו, ועיין בחי' הירושב"א ליבסות רכיו שכתב דלרוב קרוי כל כראשיוגן בעלסא העורים כולו ורובא ככולו, וזה סתום אבל מעות גוי הצענורו היא וציל תגוי כולו וכוננתו לשם הוריות וכיב הנ"ל. (סב) אולי ציל בביתו. (סג) י"ס ע"א, ורוב

בין אין שם בי דואר בין מניע אצל מי שנשתלחה לו בין אינו מניע מותר ואיכא נוסחי דמסאים בהו הכי תשלום הברייתא, אמרו עליו על יוסי הכהן (סו) החסיד שלא נמצא כתב יד מעולם ביד נוי. אין מחליפין כבר מפורשת לעיל (סו) :

דן ושוין ב"ש וביה שמוענין בקדוה בית הברד ובעניולי הגת (סו) מאן תנא דכל מדי דאתי ממילא שפיר דמי א"ר יוסי ב"ר חנינא דבי ישמעאל הוא התנן השום והבוטר והמלילות שריסקן סבעוד יום ר' ישמעאל אומר יגמור משתחשך ר' עקיבא אומר לא יגמור ואיתמר עלה אמר רבה בכיה א"ר יוחנן בעירך דיכה כיע לא פליג דאמור כי פליגו במחוסרין שחיקה תורה ר"י ב"ר חנינא כ"ר ישמעאל, וכתב ר"ה גאון דיקי' סמתניתין דכל מדי דכי עביד תנא מעשה חייב עליו חטאת כגון שריית דיו ונתינות אונין של פשתן וכיוצא בהן, בהא פליגו ב"ש, אבל הכא דאי עכיד בעצמו לא מייחב חטאת אפילו ב"ש מתירין, חזו שאמרו כל מדי דאתי ממילא שפיר דמי. אין צולין בשד בצל וביצה אלא כ"ר שיצולו סבעוד יום וכו' וכסא א"ר וירא א"ר אלעא אמר רב כמאכל בן דרוסאי איתמר נמי א"ר אסי א"ר יוחנן כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בשולי נים, תניא חנניה אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשדוהו ע"ג כירה בשבת אע"פ שאינו לא נרוסה ולא קסומה, משלשלין את הפסח לתער ע"ש עם חשיכה וכו' מ"פ דבני חבורה וריזין הן ולא אתו לחתויי בנחלים (סו) ומקשינן אלא מעמא דבני חבורה וריזין הן הא לאו הכי לא והאמר מר גריא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי, התם מנתח הכא לא מנתח, וכן הלכה דבני חבורה מותר משום דריזין הן ולא אתו לחתויי אבל שאר בגיא לא דאתו לחתויי הים בזמן שהוא שלם אבל אם הגדיא מנתח איכרים היא כיון דקשי ל"י זיקא לא מגלי ל"י ולא אתי לחתויי בנחלים בין שריק התער בין לא שריק שרי, איכ"ר דברחא שריק שרי לא שריק רב אשי שרי ו"י ימ"י מדיפתא אמור וכבר כתבינן לעיל דכרב ימ"י סבירא לן, בישראל אנימרא אמור אלא אי"כ נצלה כל צורכה, אמר רבינא האי קרא חייא, ס"י בתנור, שפיר דמי כיון דקשי ל"י זיקא כבישרא דגריא דמי, וכללא דמילתא אע"ג דהלכה כב"ה שמתירין עם השמש בהני י"ח דבר מ"פ הו"כ דאיכא למיגור כדי שלא יתח בנחלים אמור וכרכתינן לעיל וכמו שאנו עתידין לברר לקמן בענין הפסגות חסין, ומחזיין את האור בסדרות בית המוקד משום דכהנים וריזין הן ולא אתו לחתויי, וקרא דכתיב ככל מושבותיכם אבל בבית המקדש שרי לאברים ופדרים היא דאתי דעבודה היא מדליקין סבערב אבל הדלקת בית המוקד בשבת אמור דלאו עבודה, ובנבולין כדי שיצית האור ברובן, מאי רובן רב אמר רוב כל עץ ועץ, ושמעאל

עמים לבניה

דבדיו כמאן הם דברי הריף שם, (סו) לפנינו שם ואמרו לה על ר' יוסי החסיד ולפי המבואר במשנה פ"ב דאבות ר' יוסי הכהן חסיד הגת כמסת שניהם אחד וכיז באור ורוע ח"ב ס"י ב', (סו) כוונתו לתחילת הסימן החסר אצלינו כמיש שם, (סו) שם ועיין בבעל המאור שם, (סו) ראיתי בחילוקי בני בבב ובגני איי שהביא הים של שלמה סוף כ"ק איתא שם באות ה' ודיל בני איי הביאו פסח שהוא קרבן ואין מחליפין עליו את השבת בני בבב מתירין סן הפעם הזה משלשלין את הפסח לתער ע"ש עם חשיכה עכ"ל והמאמר סתום והלכה פשוטה בפסחים ר"פ אלו רבדים מועדו אפי' בשבת, וראיתי לתנאבדק לבוב ביד שאול מימן ר"ב אוח י"ב שכתב דהכוונה להא דקני בני בחירה שם שטעה בזה ער שבא חילל מבבל וליסר דפסח דוחה שבת, ובמח"ב זקני בתורה לא פקו לאמור אלא שנעלם מהם מקור הדין ע"ש בפסחים דמ"ו ובירושלמי יום ובשמש להם חילל שדוחה אין מחלוקות בזה וגם מה ענין לוח הסימן סן הפעם הזה משלשלין וכו' ולדעתי צ"ל הביאו פסח בשבת שהוא קרבן ואין מחליפין עליו את השבת, בצליתוי' ותיינו דהבאה מותר ככל קרבן שקבוע זמנו משא"כ הצל"י, ובני בבב מתירין סן הפעם י"ה דמשלשלין

אמר כרי שלא יצטרכו להביא אחרים תחתיהם כדי שידליקם והלכתא כשמואל דתני ר' חייא לסיועיה כדי שתהא שלהבת עולה מאליה ולא עיי רבר אחר. עין יחיד אסיקנא דבעינן רוב עזבו ורוב הקיפו סת) אמר רב הונא קנים צריכין רוב אונגין איצ רוב. נרעינן צריכין רוב נתנן כותחלות אין צריכין. מתקף לה רב חסדא אדרבא איסכא מסכתא איחמר נמי אמר רב כהנא אמר רב קנים שאנרן צריכין רוב. תני רב יוסף ארבע מדוחות איצ רוב של נפת [ניא של זפת] ושל נפרית ושל רכב ושל קירא סט) במתני' תני אף של קש ושל נבבא. פתילה אמר עולא צריך שידליק בהוב דהוצא : פ' במה מדליקין ובמה אין מדליקין. אין מדליקין לא כלכש ולא בהסן ולא בכלך. לכש שוכא דארוא. שוכא דארוא עין בעלמא היא בעמרינתא דאיה בה. ולא בחסן כיתנא דדייק ולא נסיין. ולא בכלך אמר שמואל שאלחניהו לכל נחת' ימא ואמרו לי כולכא שמי'. ר' יצחק בר זעירי אמר קושקרא שמי'. ובלשון ערב איל לאסין אלדיי יכוין מין איל הרייה. ולא בפתילת המדבר שברא. והיא בלשון ערב איל תימיל, ולא בירוקה שעל גני המים מאי היא אמר רב ספי אונמתא דארבי. תנא תסימו עליהן של צמר ושל שעד ונרסינן בירושלמי ט) אמר ר' שמעון בר רב יצחק כתיב להעלות נר תמיד שיערו לומר שאין לך עושה שלהבת אלא ששתן. ולא בוסת. ופתא. ולא בשערה קידחא. תנא טז) עד כאן סיטול פתילות מכאן ואילך סיטול שמינים ששישא שערה איצמיכא לי' מאי דמיא נגזר סיטול פתילות אמו מסול שמינים קמיל דלא. תוספתא עז) כל אלה שאמרו אין מדליקין בהן בשבת אִנבל עושין מהן מדורה לשבת בין להתחמם כנגדן בין להשתמש לאורה בין עין קרקע בין עין מורה לא אמרו אלא לעשותה פתילה לנר בלבד. ולא בשמן קק מאי קק אמר שמואל עוף אחד יש בכרכי הים וקק שמי. רב יצחק ברי' דרב יתדא אמר מישהא רקוא. וכתב רבינו האי גאון קוא משריר איל זיין ליים הרא אסיום וקאיל סיה מין תקדים קליין אחיד מנהמיא אניה דהין יסתרין מין חיב איל קסין יאיל אניר קאיל היו דהין יסתרין מין מא התמריה אילני סרק צלוליכא איל כרואיע. ורשביל אמר קיקין דיונה, נרסינן בירושלמי עג) תני' ר' ישמעאל אומר ואת הקאת זה הקי: י אמר רבא טז) פתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מאי טעם לפי שהאור מסכסכת בהם שמינים שאמרי חכמים אין מדליקין בהן מאי טעם לפי שאין

עתים לכינה

את הפסח לתגור עיש עם השיבה והיינו קצת דחוי' שדוחה שבות דרבנן כגיל. ספ' כ' ע"א. ולפנינו הגורמא להיטר ונרסות רבינו בגירסת תריף ועיין בראיש והם נורסין אמר רב יתורא ועיין מאירי. ספ' שם ע"ב. ושם הגירסא של גכינה וברירף ושאר דאשונים כגירסת רבינו ועיין הגוסחא בירושלמי ספיק בשניו, ועשים סנהדרין ציה סעיא בר כך קירא לייכוין ואת לא תצטער. והכוונה לדעתו כפי מה שראיתי בתרגום לאסתר במלשינות הפן על ישראל שאמר ולית ססכיון והסורין בעלמא כוונתה הן מברדין בני קיימתא מנתן מגונין קירא ומנתון רברבין עיש ויש להני' ומנתון רבבין פי' מוכרי רבב ועשים מוסה מיט רעיא אלמלא פתילתו של דוד חי' כל ישראל מוכרי רבב ועפרשי שם כי חי' ישראל או לסיבות ענים ומרודם רבים מהם עוסקים לכפש פרנסתם מסכירות פסולת השעות וכל דבר רבב עסק אשר יתסקו בוה עניים השסלים. וזה שאמרו המליצה בר כך קירא לייכוין, אף כי יצטרך לגזור עניו לעסוק במסחר בווי העוני ההוא, ואת לא תצטער כגיל נבון. ט) פיב היג, ועו' חי' תרשיבא דף כיו העתיק ר' שמואל אמר רב יצחק ועיש. טז) כ' סעיב. ורבינו העתיק בלשון הריף כורכו. ולפנינו הגירסא מיד לפתילות נמי לא חוי' ועתים' שם. טז) ציל חיד כבריף רבוייתא זו הובא גם בשים שם כיא רעיא. והיא בתוספתא רפ"ב. עג) וכן הביאו הראיש והיא בירושלמי אמתני' דהבא, והוכירו ירושלמי זו דסיל גיכ כרשמואל הגיל רשמן עוף היא ודלא כרב יצחק ורשביל, ולהגם תסה תרב סרבן נתנאל סדוע לא הביאו זה משים דהולין סג, ולבאורה נראה דתא דמלינו רב יצחק ורשביל

נמשכין אחר הפתילה. בעי מיני אביי מרבה שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מהו שתן לתוכן שמן כל שדו ודליק מי גורגין דילמא אתי לאידולקי בעינייהו או לא. איל אין מדליקין מיס לפי שאין מדליקין מי שאין מדליקין בהן בסני עצמן וכשישלים השמן שכתובו שוב אין מדליקין לפי שאין נמשכין אחר הפתילה (ע"ה) ואית דגרסי מאי מעם לפי שאין מדליקין, ואותיב עליי אביי ותירצה הני כרך דבר שמדליקין בו עיג דבר שאין מדליקין בו (ע"ה) בריא בשכרך להדליק אבל להקפות מותר מי להקכות ראש הפתילה כדי להרבות אורה וקויל כרבה דאין מערבין שמן כל שדו בשמנים שאין מדליקין בהן. ואעיג דאקשיי עליי מדרב ברונא אמר רב [דאמר] חלב מתותך [מלשון היתוך] וקרבי דגים שנמתו נתן לתוכן שמן כל שדו ומדליק. הא משנינן הני דרב ברונא מיחשבי. בעינייהו שמדליקין בהן רוב העולם בתול והני שאר שמנים לא מיחשבי בעיניהו. ואית דגרסי הני מימשכי בעיניהו והני לא מימשכי בעיניהו (ע"ה) כתב ריח גאון ז"ל הכי ואסיקנא לקמן דשני הני משמן דגים לסיכך שמן דגים מזוקק הוא ומדליק הוא ונמשך אחר הפתילה ואיז תערובות אבל חלב מתותך וקרבי דגים אינן כשמן מזוקק וצריכין תעובות. וחזי לן אנן דהא דרב ברונא אמר רב הלכה היא מרמזתכין מינה עליה דרבה ומתריצין הני מיחשבי בעיני והני לא מיחשבי. והואיל הולכתא כוותי שמעינן מינה דחלב אע"פ שמתותך או מבושל אין מדליקין בו בפיע ולית הלכתא כנחום המדי דאמר מדליקין כחלב מבושל דהויל יחיד לנבי רבים דתיק אוסר דאמר לא באל"י ולא בחלב ורבנן בתראי גמי ס"ל הכי דתנן וחכמים אומרים אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו ואמרינן חכמים היינו תיק דאמר ולא כאל"י ולא בחלב והאי חלב מבושל הוא מדקא פליג עליי נחום המדי ואמר מדליקין בחלב מבושל מכלל דתיק אוסר [אף] במבושל ומשנינן דייל דתיק דאמר אין מדליקין בחלב מבושל בסני עצמו אבל אם נתן בו שמן מותר כדרב ברונא אמר רב. ונחום המדי דחזיר בחלב מבושל אפי' בסני עצמו אע"פ שלא נתן בו שמן ורבנן בתראי אסרי אפי' כשנתן בהן שמן דלית להו דרב ברונא אמר רב והלכה כתיק מדרב ברונא אמר רב. ולקמן נמי אמרינן תו בענין שמן דגים איכא בינייהו דרב ברונא אמר רב. ומכל הלין מעמי שמעית דאין מדליקין בחלב מבושל

עתיס לכינה

ארשמואל לפרש שמן קיק מישהא דקאוא או סקיין ריונה רוח תלי' בספק שנחטפו האתרוגים כשזית בשמים ראש סי' ש"ב ובספר החיים ה' חנוכה אם מותר להדליק לגר שבת וחנוכה ושאר נרות של מצוה משמן טמא אם נאמר בכל המצות דלא הוכשר למלאכת שמים אלא מבהכתה מהורה לבר [עשי' שבת כ"ה] ועיין ר"ן סי' ר"ה שנחטפו לענין שופר מבהמה מטמא ועיין מנ"ה סי' תקפ"ז ותנה לשמואל דספורש שמן קיק שזה הוא סעוף הקאת שהוא עוף חסם סוכה וס"ל דמותר להדליק נרות של מצוה בשמן טמא דאל"כ לא הוצרך חשונה לפסול ר"ה ושמך זה לפי שאינו נמשך אחר הפתילה שהרי כל שמנים הטמאים פסולים, אבל רב יצחק ורשב"ל ס"ל לאסור להדליק בכל שמנים מטמאים ולוח ספריו דשמן קיק הוא מישהא דקאוא או סקיין ריונה ובתשובה הארנתי בוח ואכ"מ. (ע"ה) כ"א ע"א. (ע"ה) אין דבריו מובנים, [לדעתי נראה דבתחלה צ"ל מיס לפי שאין רולקין מי' שאין רולקין גפיע וכו' שוב אין רולקין וכו' וכנראה שתיא גירסת אחר מהגאונים עיין הרב הסג"ד פ"ה דשבת הי"ט שהזכיר סי' זה בשם גאון, ונתיישב לפי' זה סה דקשה לפרשיי שפי' משום גוירה, הא הוי גול"ג בקושיות המיו סי' רס"ד סק"ד וכבר קדמו כזה תראיש והתום ר"ד והראב"ן דף קמ"ד אבל לפי' שכתב רבינו איש ועיין ברבי יוסף סי' רס"ד אות ה', סמתי"כ נר"ן. (ע"ה) צ"ל שאין מדליקין בו אין מדליקין בו בדיא וכו' ועיין בריף ומ"ש בברכי יוסף סי' רס"ד אות א' כוח וכפי הסבואר כדברי רבינו פה מוכח דגירסת הרי"ף כמיס הברכ"י שם ע"ש. (ע"ה) וכ"כ בשמו בחי' תרמכין והרשב"א ברכ"י, ויש כאן שיבוש וצ"ל לפי ששמן וכו', וזה דלא כפרשיי ברכ"י ע"ב שז' רשמן דגים היינו קרבי דגים שנמתו.

בשבת כלל אלא איכ נתן כחוכו שמן וכדרב ברונא אמר רב דהלכתא כותי' מדקא חזין דקא מקשינן מיני' והכי הו' לן לעניות דעתא דלנא. ורבינו שרירא נאמן נמי כתב הכי בספרו. ונח הקשינו לרבה דרב ברונא אמר רב [דאמר] חלב מותרך וקרבי דנים. שנימחו נתן לתוכן שמן כל שהו ומדליק דקא שרי' עיי' תעובות ופירק רבה דשמנים שאמרו חכמים להדליק בהן מה מעט לסי' שאין נמשכין אחר הפחילה ובדין הוא להתידן אמר' שלא עיי' תעובות אלא שעשו מינ' ולא התירן אלא עיי' תעובות. ועלה שנינו נחום המדי אומר מדליקין בחלב מבושל חכיא אחד מבושל ואחד שאינ' מבושל אין מדליקין בו (ע"ה) ואין אני יודעין דברי רב ברונא אמר רב במה הן עומדין אם כנחום המדי או כחכמים כי נחום המדי התיר חלב מותרך ולא אמר אם עיי' תעובות אם בעצמו ויש להפוט דברי רב ברונא אמר רב אל זה ואל זה ואין לו הכרע ולסיך אמרו חכמים היינו תיק איכא בינייהו דרב ברונא אמר רב ולא מסיימי שאין מסיים במי' הוא עומד (ע"ה) ואעפ"כ הלכה כרב ברונא אמר רב מדקא מותבינן חיובתא מיני' וקא מסרק ומשני רבה ולא מותבינן חיובתא (פ) אלא מהלכתא וקמה דרבה ושני לן בין שמן דנים ובין קרבי דנים שנחמחו כי שמן דנים מוזקק היא :

יא (פ"ה) חני רמי בר חמא פתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן כבקדוש משום שנאמר להעלות נר תמיד הוא תני להודא אמר

עתים לבינה

וכדנרתיא כיב נתוס' שם דכיא ריה חלב ודכיו עיי' דיה איכא ובתי' גרין ותייבטיא והמאיר דתרי' סילי ניתוס' [מסתריב גרין]. (ע"ה) דבריו תמוהים דהאין אמר' דרב ברונא כדנחום המדי ולא התיר אלא עיי' תעובות דאיכ' עדיין קשה חכמים היינו חזק ולא אמרו בנברא איכא בינייהו דרב ברונא אלא בין חזק לחכמים בתראי וצעני', מתריב גרין, ולרעתו משום דגיל' אם כתק' או כחכמים כי חזק אומר חלב מותרך וכו'. (ע"ה) וכן פסקו הריף והראש והרמב"ם ועשרת ספרים כיד ברוך הארזות סי' רכ"ג וכהג' ד' לבוב סי' תל"ח וספי' לאוין סיה' וספי' סי' רע"ח ועיין ערוך ערך רב וברבי יוסף סי' רס"ד [מסתריב גרין]. (פ) כלל זה כתב גי' הריף בתולין פרק כל הבשר וכן תתמי' וכי' הריף בכרכות פי' רסו מי' לפסוק כריה דשם דמקא מקשינן מיני' שים' והלכתא היא וכי' הראש במ"ב דפסחים סי' י"ג כשם דעת הריף וכי' תוס' בעי' רס"ו עיי' ריה ורמא ותוס' יבמות קמ"ו עיי' ריה ולהיבני' ובאור דודע' חיא' סי' קכ"א. אבל תוס' ככתובות דף כ"א רע"א כתבו בשם הרבינו תם דדרך הש"ס להקשות אמר' מדבר דלא הוי הלכתא הוי ועתוס' ביס קיי' עיי' דיה מחויר ודאית' להיריד בספר הסבריו סימן פ"ו שבתה רבינו חננאל ספק דהלכתא כרב סדקשינן מיני' כפ' אים' וכו'. והרבינו תם ספק דלא קייל כרב דייק וכו' ואינו גיל' דברי הרי"ה דהרא"ה של רבינו חננאל היא ראי' ברורה וכו' עיי' ולא הרגיש דלשימות תרי' אין ראיות הרי"ה ראי' כלל רהא הוא סיל' דדרך הש"ס להקשות אמר' מדבר דלא הוי הלכתא הני, וצ"ע בתוס' נכוחת כיד סעי' כמיש בשם הרי"ה דפסק כרב חסדא דשם נגד ריה אף דהש"ס כיומא בקשי' מדברי ריה. ועיין בתרי' שם הביא זה בשם רב האי. ולפסטי' בתרי' שם י"ט ליישב עיי' דודיק. (פ"ה) שם כ"א א'. [וגידרא' שלפנינו שם פתילות ופסטי' ובפני' יהושע שם תסה דהא אמר' הכותרים כשבת אסורים כבקרשן דשכין זית וך כתוב בקרא, אבל במטה תיבות שפנים פים ובאישגרת פים וכו' ונחפ' כפימרא דלקמן דהן תנוכה נחם כילקוט תנוכה רסו עיי' ליתא וכומו שהרגיש גם בנהל' אשכול ה' תנוכה צד כ"א אות י"א. וכן דבינו מה לא נרס' ל' וכן בשבלי' הל'ק' סי' פ"ב ורמב"ם פי' מתמידין הפיו, וכצאתי כתי' הכאור' שכי' להדי' וזיל ובשכנים סיהא לא הוצרכו ללכרה לענין מנורה שהיו שמן וית וך כתוב עכ"ל, מסתריב גרין]. ועיין בהגהות ריע' אינר על הש"ס שם העיר גי' מקושיות הפני' יהושע וכן הביא בשמו בשירת שואל ומשיב מהדורא תנינא חיא' סי' ע"ו והרגיש פהרמב"ם ה' כשואל הנ"ל שהשמיט שמינ' וכן תרגיש כפ' ראש יוסף' להפסיג בתי' שבת שם, וכס' ראית' ק"ק והוא שבי' עוף טמא ומסילא דפסול למנורה וכן לגר תנוכה רהוא נר מצוה עיי' ותסתהי' ואיך לא י"ה המוגיא בדוכתי' לרלב יצחק וויב"ל לאו שכן עוף הוא ואפשר דהני' אסוראי

לה כזו שתהא שלהבת עולה ממליה ולא עי דבר אחר (פ) אמר רבא שמיטא נר הנוכה ונר ביתו, נר ביתו עדיף משום שלום ביתו, נר ביתו וקידוש היום נר ביתו עדיף משום שלום ביתו. בעי רבא נר הנוכה וקידוש היום הי מיניה עדיף קידוש היום עדיף דחרירי או דילמא נר הנוכה עדיף משום פרסומי ניסא בטר דבעי הדר פשטה נר הנוכה עדיף משום פרסומי ניסא (פ) אמר רב הונא הרגיל בנר הנוכה ואית דגרסי הרגיל בנר, סהמא והיא נר של שבת, היין לו בניס תלמידי חכמים סי מרה כנגד מדה כדכתיב כי נר מצוה ותורה אור, הרגיל במצוה זוכה לדירה נאה, הרגיל בציצית זוכה לפליט נאה, הרגיל בקידוש היום זוכה וממלא גרבי יין, רב הונא הי הרגיל דחליף אפיתחא דבי אבין נגרא חי דעני רגילי כשרנא (פ) ואית דגרסי בשרני, נר הנוכה ונר שבת, אמר גברי רבנני נפקי מהכא נפקי מיניהו רב חייא בר אבין ורב אדי בר אבין, רב חסדא הי הרגיל דחליף אפיתחא דבי נשיי דרב שינבי (פ) הו דהוו רגילי כשרנא אמר נכרא רבא נפקי מהכא נפקי מיניהו רב שינבי, דביתוהו דרב יוסף הוה מאחרא ומדליקא אמר לה רב יוסף תנינא (פ) לא ימש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה מלמד שעמוד הענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן סברה לאקדומי אמר לה הוה סבא תנינא ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר, ונרסינן נמי

עתים לבניה

הכי סיל ועכין נקמו סתם לכלול גם אליבי' דהני ועי' ועמשיל אות עיני, (ט) כיג עיב, ועיין בח' הרשב"א שם שכתב כשם הבהיג דהא דנר ביתו עדיף סקידוש היום משום דאפשר לי לקרש אפיתחא וביאר הרשב"א אבל אם אין לו פת קידוש היום עדיף משום דהוא ראורייתא וכן כנר הנוכה וקידוש היום אם אין לו פת קידוש היום עדיף עיש וניכ הרין ועיין מ"ו אורח סי' תרע"ח מ"ש עפ"י דאם אין לו פת או לקנות פת עדיף ולהעתי ציע דהא בשיס ברכות י"ד נחתק הש"ס קיש דאורייתא מוסק מגולה דרבנן מיבעי' או דילמא פרסומא ניסא עדיף עיש הרי דנחמקי דפרסומא ניסא עדיף כמצוה דאורייתא ואף דאמרינן דמוסק היינו כדאמר ואין בכך כלום וכמו שבארתי בשו"ת דברי יעקב סי' ס"ב עפ"י החתום' שבת כיג רע"ב דאין מעלות פרסומא ניסא אלא שלא להיות נדחית לגמרי עייש כביאור וסי' בזה"ו נראה דצדקו דברי המ"ו דפה קודם וכן נראה גם לענין קידוש על היין והיינו למסיש התע"ס בשבת כ"ד ע"א דמה דאמרינן דכבר הסמי אינו חייב להזכיר של הנוכה ובתפילה מתו"ב להזכיר משום דבתפלה שהיא בצבור איכא פרסומא ניסא אבל בכורה"מ"ו שבבית ליובא פרסומא ניסא כולי האי עיש הרי דאמ"ו לענין חייב הנוכה והואיל דבבית הוא לא מיהשב לפרסומא ניסא כולי האי שיהי' חייב להזכיר כשיב לענין לדחות מצוה אחרת עבודה דליובא בזה עדיפות דפרסומא ניסא ומסילא בזה"ו שמדליק רק בביתו שוב קידוש היום או פת עדיף כניל. (ט) שם לפנינו הגירסא הרגיל בנר וכן כולקס בשלח רמז ר"ל ולקמן ה' קידוש העתוק רבינו הרגיל בנר שבת וכיח כבוד סי' רס"ג אבל כבהיג ה' הנוכה ובראשי ובהי' המאירו וברין גירסו בנר הנוכה תע"ס בשבת כ"ד ע"א בנר הנוכה ובנר שבת וכ"ס שהי' גרסות רשיי דיה בניס, וכסמ"ג עשין ל' הגירסא בנר נאה ולהז נ"כ כתב המור הרגיל בנר שבת להשתדל בו לעשותו יפה ואיז לדחיקות הכיח שם, [מהרי"ב נרין] וכלשון הגמרא דקאמר בניס תלמידי חכמים גלשון רבים מוכח דהגירסא בנר הנוכה ונר שבת וכס"ש רבינו בסמ"ך, (ט) כיג נ"כ הרין וזה נכון יותר ממה שנדחקו התוס' כ"רה היג ועיין מהרש"א כהניג שכיב מרעוה ונעלם ממנו שכיב הרין, [מהרי"ב נרין], (ט) עפרשיי שכתב רבי נשא אביו וי"א תפ"ו והוא' שם הביאו ראו' דהוא' דכינו משבת דקניו ע"א אשכחי לגבלא דכי נשא וכי' אתא אבוה אשכחי' עיש ומצאתי בעורך ערך נשש דגרס לגבלא דבי נשיאה ולפי' אין משים זו שום הוכחה במ"ש לסתור דברי הר"ה ועיין ש"ס הולין דף ק"י ע"א דמכור דבי נשא היינו תמי, ונתקיים הברכה בהתנו כמ"ש רשיי דהתנו כנגו ועיין במדרש בראשית רבה פרשה פ"ד אין אדם נסע לקרות להתנו בנו ועשו"ת רמ"א דמוס אמששרס בתשובת הגאון ר' שואל אי התנו בבנו בירושח שררה, (ט) כיג עיב, ולפינו הגירסא תני ובסמ"ך בהאי סבא תנינא ולהז פ"רשיי שם שונה אני [הוא' ביאור מלת תנינא שזה כמו תני אנה כמו בשיס מנהדרין מ"ו קלני קלאני] ובגליון שם העיר אבא מארי הגאון צ"ל וז"ל מ"ש

לקמן פ) איל רבא לבני מתחא אחוה דלא קים לבו שיצורא דרבנן עד דקיימו שמשא בריש דיקלא אדליקו שרנא ביום המעין מאי במתא הוו תרנגולי אימת עיילי בניניהו בדברא הוו ערבי דעיילי בניניהו. אמר רבא דרחים רבנן דהו ל"י בני רבנן דמוקרי רבנן היל התנתא רבנן דדחיל מרבנן הוא נופא הו צורבא מרבנן ואי לאו בר הכי הוא משתמעין מלי' כצורבא מרבנן:

יב ובשאלה פח) ששאלתם אין מדליקין לא בלכש ולא בחסן ולא בכלך וכו' הלכה נמאן אי כתיק או כחכמים או כר' טרסון כך ראינו שהלכה כחכמים כשיב שקרובין דבריהם ודברי תיק להיות שוין דאמרינן חכמים היינו תיק. איכא בנייהו דרב כרונא אמר רב ולא מסיימי. אבל ר' טרסון סליגא כל הנאי עלי' ור' יוחנן [בן נורי] נמי קאמר אין לך אלא מה שמנו חכמים. ותו הא דבעא מיני אב"י מרבה שמיים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מדו שיתן לתוכן שמן כל שהו. הלכה כרבה או כדאיתותיב כך ראינו שהלכה כרבה דאוחבי אב"י ולא איתותב. פט) ותו מותר לכרוך שעזה ע"ג פתילה של ששתן ולהדליק בה בשבת או לא. כך ראינו שאמרי לעשות כן דקאמר ולא בוסת ולא בשעוה ותני עלה עד כאן פיסול פתילות מכאן ואילך פיסול שמיים ואמרינן ששיבא. שעוה איצטריכא ל"י מאי דתימא לכתחלה נמי לא קמ"ל לפתילה שרי' שעוה להדליק בה אבל במקום שמן לא. ז) ובתשובה אחרת אשכחן הכי ואבוקה ששאלתם לא הו לנו מעולם מאן דאדליק בשעוה כבי שימשא וכולהו רבוותא דחוינין הוו אמרין. ח) ותו לענין צמר נפן ששאלתם מותר להדליק בו בשבת או אסור יוצא מן הדרי הוא או יוצא מן העין. הכי חוינא שאמר להדליק בו שאין מין סמיני העין היא שאין לך פיסול פתילות אלא מה שמנו חכמים לא בלכש ולא בחסן ולא בכלך ולא בפתילות האיון ולא בפתילות המדבר ולא בירוקה שעל סני המים. ותו יודע שהרבה מדליקין בצמר נפן ואין לך מי שמדליק בפתילות [אידן] ולא בירוקה שעים המים אחד מאלף. אפשר אילו הו צמר נפן אסור דר' [המשנה] שביק ל"י ואמרו פתילות המדבר וירוקה שעים המים ויתר על

עתיס לבינה

כזה הלצון מצינו ניב בשים ברכות ח' רע"ב לענין קריאת שמירת. ויתכן כי ברייתא פתמא ה' לו להאי סבא שככל עוניים כאלו לא יקרים ולא יאחד והשים סידר כל אחד במקומו. וכוה סטס מצינו ניב בשים חולין קכ"ד ע"ב בסה דבקי רב אוי' פבא מריה וסה שהשיב לו ומסס כוה בביצה ביא ע"א בשאלה אחרת ויתכן ששאל שניהם כחתת והשים סידר כל שאלה סיווד בסקופו כסגנון אחר וכה"ג כתבו התוס' כע"ז סיה ע"ב דיה איתכ"י ובכבורות דליד דיה בעי ועיין רש"ים פתחים ק"ח ע"ב דיה כשחלה וברוך זה יתישב במקומות רבות עכ"ה. ט) ליה ע"ב ולפנינו וברייף ובראב"ן ונולתם הגירסא לשמע'. וברא"ש וסור סי' רס"א הגירסא לאר"ס. וכגירסת רבינו גרס ברכינו ירוחם נתיב י"ב היא. ועיין באורחת חיים ה' שבת סי' ר' הביא זה בספ' תענית פ"ק ומ"ס היא. [מהרי"כ נר"ו]. ט) בגליון הכתי הגי' הרב ר' משה חזן מ"ס. איי הים ח"ב סי' רל"ב. והיא תשובת הגאונים [שנדפסו בשערי תשובה] שתוציא הרב חזן עם הגהות איי הים. ט) תשובה זו בלשונה כשערי תשובה להגאונים ר' לייפציג סי' רל"ב סיוודת לרב היא ועתוס' שבת ז' ע"ב דיה עד וברדיה וכמלכות וברין שם ועיין בהרב המגיד ס"ה משבת ה"ח הביא כן מסויה הרי"ף. ועיין ברא"ש רס"ב [ורבינו ירוחם נתיב י"ב ח"ב] שם כתב וז"ל ובספר העתים הביא מתשובת הגאונים וששאלתם אם מותר לכרוך וכו' עד הו אמרין ע"ב מספר עתים ע"ב ועשויה דרביז ח"ב דיו בלשונה ה"כב"ץ סי' רס"ז. ור"ש רבינו לכתחלה נמי לא מ"ס וצ"ל לפתילה נמי לא וע"ש ברא"ש. [מהרי"כ נר"ו]. ז) כשערי תשובה סי' רל"ה סיוודת לרב האי. ובס' אורחת חיים ה' תפילת ע"ש על שם רב שרירא גאון ובהלכות פסוקות ר' קושבא בשם שר שלום גאון וע"י אשכול ה' הנוכה צד כיא וכהנהות נחל אשכול שם. ח) כשערי תשובה סי' ר"ב בשם רב האי וברא"ש ר"ם ב"ס מתשובת הגאונים וע"י ספר יראים דמיו ובויו ספר העתים.

זאת שלא מצינו אדם בשתי ישיבות בעולם שנמנע ממנו ואין בו איסור כל עיקר. והרי קנבוס שהיא קשה מצמר נמן אינו אלא פרי האדמה ומותר להדליק בו, ותו ששאלתם נהנין להדליק גדות של זכוכית בבתי כנסיות בערבי שבתות וכשמדליקין אותן נותנין מים למטה ושמן למעלה וכשהאור מנעט למים כבה ואם אין שם מים הגר מתבקע והולך, כך ראינו שדבר זה אינו גרם כיבוי זה מנהג כל ישראל ולית ב"י חששא, ובשאלה אחרתא וששאלתם מנהג שלנו נרות של ביהכנים נותנין מים בעששית ושמן צף על פני המים ודולק שמן והולך עד שמגיע למים וכבה, בנר של שבת מהו לעשות כן יש בו משום גרם כבוי או לא, כך ראינו שאין בו גרם כיבוי ומותר לעשות כן וכל העם ערשין כן וזה שנותן בו מים תחלה מפני שמקום שתילה וזכוכית היא ואינו שואב ואין לו הנאה להטיל את השמן בקרקעיתה של עשישות אלא נותן מים עד שמגיע לפתילה ואחר כך נותן את השמן ולמיכך כשהוא דולק שמן שמן כלו ומים אין נורמין לו כיבוי שאינו כבה עד שיכלה השמן, ואינו נעשה כיבוי אלא כאותה ששנינו (ג) נותנין כלי חחת הגר לקבל ניצוצות בשבת ואציל מערב שבת ולא יתן לתוכו מים בערב שבת ואציל בשבת דהתם ודאי כי שדי לרו למים אדעתא לכבות קא שדי לרו כהיג וכל כיוצא בו היא דהוי גרם כיבוי, ומיתחוי מהני תשובות דהני רבנותא [מה] דהוי גרם לכיבוי אמור ואנן כתבינן לפנינו בהלכות קידוש דלית הלכתא כ"י יומי (ג) דאמר גרם כיבוי אמור:

יג אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט וכ"י (ד), אין מדליקין בעשרין, מ"ט אמר רבה מפני שריחו נורף גזירה שמא ינחנה יצא א"ל אב"י ויצא, א"ל שאני אומר הדלקת נר בשבת חובה דאמר רב נחמן בר רב הסרא אמר רב (ה) הדלקת נר בשבת חובה רחיצת ידים ורגלים בחמין עריכות רשות ואני אומר מצוה, מאי מצוה דאמר רב יהודא אמר רב כך ה"י מנהגו של ר' יהודא ב"י אלעאי בערב שבת מביאין לו עריבה

עחים לבניה

העבודים שם באורך, וסי"ט ותו ששאלתם כן היא בהלכות סזוקות בתשובות רב נפרואי וכן היא בשבטו בשערו חסובה סי' רל"ט ועיין שבל"ה הל"ט שבוולת סיג הביא זה מתשובת הגאונים וסי"ט וכן מצאתי בשם רב נפרואי גאון, וצ"ל לקמן כשהוא דולק שמן דולק שמן כלו, [מתרייב נריו]. (ג) שבת מ"ו ע"ב, (ג) שם ק"ב ע"ב, (ו) שם כ"ד ע"ב, ולפינו אמר רבא מתוך שריחו רע וכן ברי"ף, וסי"ט רב נחמן בר רב חסדא לפנינו בר רב זבדא ואמרי לה בר רבא ובסוגר משנה מיה היא אמר רב יהודא ועיין ד"ס, (ה) עכ"ש התום' דיה הדלקת וכי לא ידע אב"י דהדלקת נר בשבת חובה כדתנן על ג' עבירות נשים מתות על שאינן והירות בנדה וכו' ובהדלקת הגר, ולרעתי י"ל דהתם אין הכוונה לפי שאינן מדליקות כלל [ראפ"י אבישול סי' פ' דאורייתא ליכא עונש מיתה ועיין ירושלמי ברכות מ"א ה"ד גבי ר"ט] אלא לפי שאינן והירות להדליק קודם חשיכה, ומתאחרין לפעמים בוסן חילול שבת כהני נשי דאכלי ושתי עד שחשיכה בעיוהיב עשים סוף יומא, ובעיקר דהרב לשון זה שאני אומר צריך ביאור דהרי בשמ"י ר"ב מייחא ל"י וכן מה שאמר אח"כ ואני אומר מצוה אין ענינו לתשובתו, וצ"ל לדרוש כמין חומר דהנה יש להסתפק בכוונת דברי רב כמה שאמר הדלקת נר בשבת חובה אם כוונתו רק מצוה בעלמא וקרי ל"י חובה לגבי רחיצות ידים והוא רק רשות ובכה"ג לא שייך עוד להוסיף גזירה כדאמרינן בש"ס מנחות מ"ח ומשום מצוה ניקום ונגזור, או נאמר להיך דהדלקת נר בשבת היא חוב גמור ורחיצת ידים היא מצוה וקרי ל"י לרחיצת ידים רשות משום דמצוה לגבי חובה רשות קרי ל"י עיין בה"ג בש"ס חולין ק"ה סע"א וזו שהשיבו רבה שאני אומר הדלקת נר בשבת חובה [לא מצוה בעלמא] יען דמה דאמר רב רחיצת ידים רשות היא מצוה כדהוכיח מרב יהודא וכע"כ דהדלקת נר היא חובה כמש כניל, נכון בסיד ועתוס' דיה חובה, ולפי' שפיר י"ל דמה דתנן גרשים מתות על שאינן והירות בהדלקת הגר היא גם כמינן מדליקות כלל כדאמרינן בש"ס ברכות ד' ע"ב דא דתני שם כל העובר ע"ד חמשים חייב מיתה לאפוקי מסיד תפילת עריבת

מלאה מים חמין (ז) ורוחץ בה פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין המצויינין ודומה למלאך ד' צבאות, והיו תלמידיו מחבין ממנו כנפי כמותו אמר להם בני לא כך שנתי לכם סדין בציצית ב'ש סומרין וביה מחייבין, והלכה כביה דאננה סברי נזירה משום כמות לילה (ז) וכתבו רבוותא כיון דקיייל הולקת נר בשבת חובה חייב לכרך על הולקתו כדרך שמכרכין על כל המצות ומאי מכרך כרוך אקביו להלליק נר של שבת והויכין ציוט מלא חסור כדאמרינן (ח) בענין נר של חנוכה, איני שאל

עתים לכינה

רשות קמיל רחובה אף דגם למיד רשות מורה דמצוה מיהו איכא כמיש התום' בברכות כיו ע'יא דיה טעה ועמיש דבר נחסר בספרי שריה דברי יעקב ס' כיה אלא רחיוב מיתה היא רק כבשול מצוה שהיא חיבת חכמים, והבין, ועיין מהרש"א בחירושי אגרות ערובין דף כ"ב ע"ב שכתב דהא רכל העובר ע"ר חכמים חייב מיתה היינו כדבר שגורו לעשות נדר על רבר עכירה שיש בגופה חיוב מיתה אבל אם גזרו ברבר שיש בו עשה ולית לא יתכן לוטר בעובר על נדרם שיהי' חיוב מיתה דלא יהא מפל חסור מן העיקר עיישי'ב ודברים תסוהים הם כמפורש בירושלמי מ"א ברכות ה"ד בר"ש שקרא וחמה ע"ש וכן העיר עליו וכן מארי חגאון וצ"ל בגליון שם מה דשים ברכות ד' ע"ב באוכל וישן קימעה קודם קיש של ערביה ועיין ג"כ במדרכי חולין ר"ש מ' ניר הגשה ומיש שם כדנרטינן נראת שכוונתו להירושלמי ברכות מ"א ה"ד הנ"ל ע"ש. (ז) משמע דגם רחיצות רגלים בחמין כע"ש כיון דבשביל מצות עונג שבת היא, כוהיו אף שאין הולכין יחפים ג"כ מצוה ועיין משנה ד' מ"ב דביצה ובתוית' שם שלוח דעת מה' באריה ס' ר"ס דאם אפשר לו מצוה לרחוץ גם כל גופו בחמין, אבל במיש דרמב"ם בפ"ד מה' תפלה היג דבמספר עצמו לתפילת שתיית ירחוק פניו ידיו ורגליו, זה רק לפי מנהג אשכנז מורח או שהלכו בגללים יחפים, ומה שהשיגו תראביד רגליו למה, יפה כתב במגדל עוז שם שסקוד דברי רבינו לשים שבת נרין ע"ב דתני' רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל כבוד קונתו, ומיש בכים שם לדחות דהרי התם לאו לענין תפילה נשנה אני תמה דהרי גם פניו לא נאסרה בשום מקום לענין תפלה ובשים ברכות רש"י לא מוזכר רק רחיצות ידים איז פשוט דבאמת אין חיוב לענין תפלה רק רחיצות ידים אבל יען דבלא"ה ראוי שירחוץ פניו ידיו ורגליו בכל יום ולזה כתבתו רבינו לעשות כן לפני התפלה שאז ניכר דבשביל כבוד השית עושה כן וז"ל ועיין רש"י עה"ת מ' ר"א ע"ב כב"ס אתם למה לא תתגודרו כתב לפי שאתם כב"ס כשם. אתם ראויים להיות נאים וזה הוונתו כאן לכבוד קונתו וכן מצאתי במדרש ויקרא רבה פ"ד בשם הל"ל הוקן ומה אם איקונן של מלכים שמעמידין אותו כבתי תרשות ס' שנחמנה עליהן הוא מודקן ושומפן האדם שנברא בצלם אלקים עאכ"כ עיי"ש. (ז) עשורת הגאונים ד' ליק ס' מ"ב איחא כן בשם רב שירא ובשורת הסדרה ג'גוה ס' ד' בשם רב גפרונאי ועיין שערי תשובה ס' צ"א וסס"י צ"ב ובסוף ספר הפרדס לרש"י ופתוס' שכתב כיה ע"ב דיה חובה הביא כן בשם סדר רב עטרס. ובמנהוג דף כיה (ד' ברלין) כ"ס בשם ר' אחא משבחה אבל בשאלתות מ' תצוה ס' מ"ג ופ' בהעלותך ס' קב"ב לא מצאתי מוזכר מחיוב ברכה ועיין בספר הישר לר"ת סס' ריש ע"ר מ' רכ"ג שהתוכח בוה עם הרבינו בשולם ומביא שכן הוא בסדר רב עטרס ומביא משמעות ראי' גם מהבהג אבל מהשאלתות לא הוזכר כלל, ועיין אור ורוץ ח"ב ס' י"א שהביא מדהר"ת הללו והוא הוסיף להעתיק נוסח ברכת נר שבת ויו"ש מהירושלמי ברכות פרק הורואה ובפס' ביצה מ' הסביא ונמשכו אחריו גם במדרכי מ"ב דרשבת ובתנח"ס מ"ה, וכבר הדיגש בהגהות קובץ על יד רפ"ה שם שלא נמצא זה בירושלמי מ' הסביא וכתב רק בפרק הורואה נמצא ע"ש ובאמת גם זה ליתא ואם יחי' זה נמצא בירושלמי לא הי' נעלם סכל הגאונים דראשונים ולא הי' הרבינו משולם חולק ועיין ב"י ס' רס"ג, [במסגרי"כ נרין], ואני מצאתי באור ורוץ ח"א ס' רכ"ה הוזכר מאמר מירושלמי ברכות הנ"ל מענין ברכת הפרשת חלה וכן בקביעות מעקה עיי"ש ולפנינו לא נמצא גם ברכות אלו בירושלמי שם, וכן תראה שם בס' רכ"ז העתיק בשם ירושלמי פסחים מ' ערבי פסחים היא גבי שיעורן של כוסות מאמר ארוך שישם אשר לפנינו לא נמצא בשם זה מוכיח שהיו לפניו הירושלמי בתוספת טרובה מאשר אצלנו וכן מצינו לשאר ראשונים עיין רא"ש פרק ערבי פסחים אות ג' ובק"נ שם אות י"ב ואבמ"ל. (ח) שבת כ"ג ע"א

נשמתכם מכם (ק). שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ע"ש עם השיכה וכו' מהים אריביל אמר קרא וידעת כי שלום אהלך (ק"ה) זו הדלקת נר שיש בו שלום כמו דאמרינן לעיל (ק"ב) משום שלום ביתו כי אין שלום אלא באור כדכתיב ורא אלקים את האור כי טוב. ופקדת נדך זה העירוב שפוקד נהנו מבערב באיזו מקום ימלטל כמה יתא הליכתו. ולא תחמא זה מעשר דכתיב ולא חמא עליו חמא בהריסכם את הלכו ממנו (ק"ג) ואית דמרשי דהאי קרא כוליה אהדלקת הגר לחדא אסמכתא רבנן שבשעה שיש שם הדלקת הגר איכא שלום ביתו ופקדת נהו בלא חמא הכי משמע דאכולהו קא אסמכי האי קרא דקאמר מנהים ולא קאמר הדלקת נר מגיל קיד) אמר רבה בר רב הונא אעינ דאמר רבנן ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו בע"ש מתבעי ל' למימרינו בניחותא כי הוהא דלקבלו מיני'. אמר רב אשי אנא לא שמיע לי הא דרבה בר רב הונא וקיימתי מסברא. נרטינן בנימין פרק א' (קטו) אמר רב חסדא לעולם אל ימיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי פלגש בנבעה המיל עלי'. בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מישראל. אמר רב יהודא אמר רב כל הממיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף בא לירי ג' עבירות נילוי עריות ושפיכות דמים חילול שבת :

ד' ספק השיכה ספק אינו השיכה וכו' ומערבין ומומנין את החמץ אוקימנא מערבין עירובי הצירות אבל לא עירובי תהומין (ק"ה). אמר רבא אמרו לו שנים צא וערב עלינו אחד עירב עלינו מבעוד יום ואחד עירב עלינו סבין השמשות זה שעירב עליו מבעוד יום נאכל עירובו בין השמשות זה שעירב עליו בין השמשות נאכל עירובו משחשיכה [שניהם] קנו עירוב. ממינ אי ביהיש יממא הוא בתרא ליקני קמא לא ליקני ואי ביהיש ליליא הוא קמא ליקני בתרא לא ליקני. קמא ליקני שהי' עירובו מבעוד יום וחל עליו השבת בתרא לא ליקני שבין השמשות לילה היא לא חל העירוב מבעוד יום. ומתרגינן בין השמשות ספיקא (דרבנן) היא ומפיקא דרבנן לקולא. ופי' ריח נאון הכי כי ביהיש ספק מן היום ספק מן הלילה ועירובי הצירות דרבנן וספק דדבריהם להקל. ירושלמי (ק"ה) הרא דאת אמר בעירובי הצירות אבל

עתים לבניה

(ק"ה) שם ליא מערב. (ק"י) שם ליד ע"א. (ק"ה) זה הוספת רבינו לפרש ועיין בראיש ובראבין פי' שמיב ועיין בארזי חייב פי' יא כיכ בשם פריח ועיין בגליון חש"ס שם בשם השאלות, ומיש רבינו באיזו מקום ימלטל כמה יתא הליכתו נראה דציל וכמה יתא הליכתו ומשמע שספרש על עירובי הצירות ועל עירובי תחומין ואף דלחירוצא דר' אבא שם [דמיימא רבינו לקמן] קאי זה על עירובי תחומין היינו לענין שבספק השיכה אין מערבין אבל לענין אסירה לכתהלה גם על עירובי הצירות צריך לזרז מבעוד יום וכ"כ רש"י להדי' שם ברי' ערבתם. ותני' ותראיש שם פירשו זה על עירובי הצירות לכר וזה כפרשי בנימין דף ו' סעי' והתוס' שם הסינו עליה. וכאמת נראה דלפי מה דקיייל ראינן מערבין אלא לרבר מצוח איכ' משמע דעיקר התקנה הי' עבור עירובי הצרות אבל עירובי תחומין לא שכיחא אלא כששואל בשביל עיה סוכר ניכ' על ע"ת בעת הצורך ולזוז שם בנימין מפרש כפי עיקר התקנה אבל בשבת פי' גם כפי אוקמתא דשים שם ומפרש אחרוי'. ומיש בקרבן נתנאל שם דעל עירובי הצירות איצ' לשאול כיון דגם בספק השיכה מערבין זה מצות [דכשם שאמשר שתשכה מלערב סמוך להשיכה כמו בן אפשר שתשכה גם כוסן שהיא ספק השיכה ושוב לא יהי' אפשר לערב ועיקר התקנה הי' רק עבור עירובי הצירות כמי' כגיל נכון. (ק"ט) שם כיג ע"ב. (ק"ג) לא ידעתי לפי' הספרשים הללו מה שייך ע"י הדלקת הגר פקדת נהו בלא חמא ואולי שלא ימלטל בהשיכה איזו דבר מוקצה ומיש והכי משמע נראה דציל והלשון משמע. (ק"ד) שם ליד ע"א. (קטו) דף ו' סעי' והזכירו גם תרי"ף כסוגיין. (ק"ה) שבת ליד ע"א. (ק"ה) סוף פרקין. ועתוס' שם ריח שניהם דלא כפרשי ספרש

בעירובי תחומין דבר תורה הן, קיט) ומוטנין את התמין אמר רבה מפני מה אמרו אין מוטנין בדבר המוסף [הבל] אפי' מבעוד יום גזירה שמא ירתיה בין השמשות, סי' הא דתנן קיט) במה שמוטנין ובמה אין שמוטנין, אין שמוטנין לא בנסת ולא בזבל ולא במלח ולא בסיד ולא בחול הגי כולו דבר המוסף הבל ואין שמוטנין בהן אפי' מבעוד יום גזירה שמא ירתיה, איל אביי איה ביהיש נמי גנור, איל סתם קדירות בין השמשות רותתת הן, קכ) ואמר רבא מפני מה אמרו אין שמוטנין בדבר שאינו מוסף משחשיכה כגון כמות פירות וכנסי יונה שלא התירו לשמון בהן אלא מבעוד יום, אינן בספק חשיכה ספק לא חשיכה כרתנן קכא) ספק חשיכה ספק אינו חשיכה וכו' אבל שמוטנין את התמין מכלל שאם חשיכה וודאי אין שמוטנין את התמין גזירה שמא ישמין ברמץ ואתי לחתויי בנחלים:

מן קכב) תדר בין השמשות מן הזמן ומן הלילה ספק כולו מן הזמן ספק כולו מן הלילה מפילין אותו לחומרא לשני ימים ואיזו ביהיש משתשקע החמה וכל זמן שפני מזרח מאדימין הכסף התחתון ולא הכסף העליון ביהיש, הכסף העליון והשוה לתחתון לילה דברי ר' יהודה, ר' נחמי אומר כדי שיהלך אדם משתשקע החמה חצי מיל, ור' יוסי אומר ביהיש כהרף עין זה נכנס זה יוצא וא"א לעמוד עליו, הא נוסא קשי' אמרת איהו ביהיש משתשקע החמה וכל זמן שפני מזרח מאדימין הא הכסף התחתון ולא הכסף העליון וכו', אמר רבה אמר רב יהודה אמר שמואל כרוך ותני איזו ביהיש משתשקע החמה וכל זמן שפני מזרח מאדימין והכסף התחתון ולא הכסף העליון נמי ביהיש הכסף העליון והשוה לתחתון לילה, ורב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הכי קתני משתשקע חמה וכל זמן שפני מזרח מאדימין יום, הכסף התחתון ולא הכסף העליון ביהיש, הכסף העליון והשוה לתחתון לילה, אמר רבביח איר יותנן הלכה כר' יהודה לענין שבת דאמר משתשקע החמה קידש היום, והלכה כר' יוסי לענין תרומה דלא אכלי כהנים מבולי יום תרומה עד דשלים בין השמשות דר' יוסי, וכתב נאמן קכג) הכי הא דפסק ר"י כר' יהודה לא ידעינן אליבא

עתים לבניה

לענין עירובי תחומין, קיד) שם, ולפנינו הגירסא רבא וגירסת רבינו סתוורת שכן הלכו של רבה ברוב מקומות לפרושי מעמא דאיסורי משום גזירה כמיש במגיא, קיט) שם מ"ו ע"ב, קכ) גירסת רבינו בגירסת הריף והריח ושאר גאונים וגירסת רשי שם היא להיפך ועיין בחי' הראשונים מה ששלפלו בגירסות אלו, ועשויות שערי תשובה סי' ל"ה מזה ועשויות הריף סי' ר"צ שהשיב על גרסות רשי שגמא משובשת היא, עישיב, [מתרייב גרין] קכא) שם, ומיש גזרה שמא ישמין ברמץ ואתי לחתויי בנחלים עשים שם דאמרו גזרה שמא ישמין כרסין שיש בה גזלת איל אביי וימטין גזרה שמא יתתה בנחלים, ולכאורה הו"ל גזרה לגזרה, ולתקן זה נתבין רבינו שכלול כאחד והיינו דכולהו הרא גזרה דכשימטין כרסין שיש בה נחלים שישב לחתויי ועיין היטב בשים שבת דריא רעיב אמר אביי סגא אסינא לה ועתוים שם, ועתוים שבת כ"ג סוף ע"ב שהקרו בזה אי רבה מיל דגם גזרה לגזרה גזרינן ועיש גכ"ד ע"א סדיה גזרה ובמהרש"א שם ולכאורה ה"ל הם להביא ששים דהכא וטובת דמיל לרבה דגזרינן גזרינן וצ"ל כמיש ועתוים סגילה דף ד' סוף ע"ב והעיקר נראה כמיש התוים' שם דאין לרסות גזרות חכמים זו לזו, קכז) שם ל"ד רע"ב, וכן גרסות הריף ולפנינו איתא ספק מן הזמן וכן הלילה ועפרשיי שם דיה מן סבוואר שהי' גרסתו בגירסת הריף ורבינו ולוח מוכן מיש כלומר ספק יש בו משניהם, והיכות ספק בגמרא נתוסף אצלינו עפי' פרשיי וכן מצוי לרוב, קכח) כ"ב הריף שם ועיין בחי' הרש"א שם כשם ורבינו יונה שהשיג עליו דכלל זה דרבת ורב יוסף הלכת כרבה הוא רק היכא דמליגו בסבירא דנפשיהו אבל לא כאן דהולקס דהכא אמר רב יהודה עיש ולולא דברוי הייתי אומר דנכתיב בודאי הלכה כרבה לסי המבואר בשים נדריים דף מ"א ע"א דרב

דמאן אי אליבא דרבה אי אליבא דרב יוסף וכוין ולא איבריד לן כמאן מיניהו מסק עבדינן לחומרא דאיסורא היא ומסק איסורא לחומרא. ועוד דמויין ככולי תלמודא דכל היכא דסלינו רבה ורב יוסף הלכה כרבה. הלכך משתשקע התמה איקדש ל' יומא. ואסור בעשיית מלאכה. (כד) אמר רב יהודא אמר שמאל כוכב אחד יום. שנים ביהיש. שלשה לילה. איר יוסי ביר אבין לא כוכבים גדולים שטראין ביזם ולא כוכבים קטנים שטראין בלילה אלא בינונים קכה) איר יוסי ביר וברא העושה מלאכה ביהיש נקן עיש ומצאי שבת חייב הפאת. ממינ אי ביהיש לילה הוא חייב אשל עיש ואי יום הוא חייב על של שבת :

[מן קנו] תיר' שש תקיעות תוקעין ערב שבת תקיעה ראשונה לבמל מלאכה [לעם] שבשרות. שני' לבמל עיר וחנותיה. שלישית להדליק נר דברי ר' נתן. רבי יהודא הגשיא אומר שלישית לחלוץ תפילין. ושדה כרי לצלות דג קסן או כרי להדביק סת בתנור ותוקע ומרע ותוקע ושובת וכו'. תני דבי שמאל שש תקיעות תוקעין ערב שבת תקיעה ראשונה למנוע העומדין בשדות מלעדור ומלהיזש ומלעשות כל מלאכה שבשדות ואין הקרובין נכנסין עד שיגיעו רחוקים. נכנסו. ועדיין חניח פתוחות ותרסיין מונחין. התחיל לתקוע תקיעה שני' נסתלקו התריסין ננעלו החניות ועדיין החמין והקדרות מונחין עין הכירה. תקע שלישית סלק המסלק המסמין המסמין והדליק המדליק ושווה כרי צליית דג קסן או כרי להדביק סת בתנור ותוקע ומרע ותוקע

עתים לבניה

יוסף חלה ואיעקר ל' תלמודי ועשים ריש כתובות כהא דאמר רב יוסף אמר רב יהודה איש ובפרשיי שם ואיכ יותר יש להעמיד יסוד על שמועת רבה סעל שמועת רב יוסף ובועיקר כלל זה דרבה ורבי הארכתו בספרי על כללי הלכות. (קד) שם ליה רעבי. ולמנינו בשיבוש רבי יוסי סתמא. ועיין בירושלמי רפיג דברכות איר יוסי ביר אבין ובלבד דיתחמין תלמא כוכבים בר סן הרע כוכבתא ותרסיבאי בחי' שבת כאן והרין וכן ברין ריש יוסא והגהסיי פיה סה' שבת גורסין כמין חרמ כוכבתא. ויותר נראה כנרפות האור ורוע ה' עיש רסיי יר שגורס תלמא כוכבים מן כוכביא והיינו כוכבים הבינונים ועולה כסוכא בשמו כשים בכלי כאן, קפה) שם, ועיין בירושלמי רפיג דברכות דשם הנוסחא דר' יוסי בעי בראח שני כוכבים בעיש והתרו בו ועשה מלאכה ראה שני כוכבים כרשיי והתרו בו ועשה מלאכה ממינ אם הראשונים יום וכו' ועיין במראה הפנים שם שספרש דהך ממינ היינו דפשיי ל' דגם למיד התראות ספק לא שמי' התראה הכא הואיל וממינ חייב לאו התראות ספק היא ועיש בהנהות הגאבריק לבוב דכתב דויס ולא ככהריא פולרא, ואני תמה עליהם דמלבר שלא הרגישו מדהתוס' כיבכות דף ס' עיא דספורש דלמיד התראות ספק לא שמי' התראה ככהיג דאף לאחר שעשה מלאכה בשניהם לא נתברר איסויה היא שבת כוודאי' הוי התראות ספק עיש בספק בן שבעה לראשון או בן שבעה לאחרון והכה שניהם בזה אחר זה, וזל זה הרי גדולה מוז ספורש שימות הירושלמי סוף פייא דיבכות דבהכה זה אחר זה לכיע הוי התראות ספק ומפור אמר' למאן דסיל בעלמא דהתראות ספק שמי' התראה כיון שלא נתברר לעולם כי הוא אבין ודלא כגירסת שיש דילן בחולין דפי' ובמכות דמיז דלתק גם בזה חייב יעושיה ואיכ לשימות הירושלמי פשיטא רבניד לכיע פפור קפיתח בעשה סלאכה בשני ביהיש. ור' יוסי בכרכות הנל דבעי לה אם נאצר מסיני זה שנתחייב אולי כרייתא לא שסיע ל' עכס אמר לומר דפשיי ל' להירושלמי לחייב. אבל פשיי דילן נקט לח רק לחיוב הפאת משום דלחייב מיתה חלי' במחלוקות תיק ורבי ברבה שניהם, זה אחר זה כגיל והבין. (קו) שם ליה עיב, ועיש בככרא דמתני ל' רב יהודה לריי בנו שניה להדליק את הנר ומכתב כמאן לא כר' נתן ולא כרבי ומשני אלא שלישית להדליק את הנר, ונראה דלא מעה רב יהודה להתחילף שלישית בשני' אבל תבוונה למי פרשיי שם דהשש תקיעות הוי תקיעה תרועה תקיעה ועוד תקיעה תרועה תקיעה ועיש בתוס' ריה שש הוכיחו גיכ כן, ורב יהודה ה' סתני לבנו תקיעה שניה להדליק הנר וכוונתו על התקיעה כמש ולמען לא נטעה לפרש על קול השני כמו שקרא הברייתא דכל בשם תקיעות ולזה שואל כמאן וכו' אלא שלישית להדליק

ושבת. קנה) וענין המטטת חמין בערב שבת איכא מלונתא בין כמה רבותא אם מתר לשהות בנרופה וקצמה. ובשאר ימיו. והרי אנו מפרשין כללא דמילתא דרך קצרה לפי עניות דעתין ואח"כ לכתוב הנה קצת דברי המחברים, כללא דמילתא אצינן שהמניח קדירה בערב שבת על הנחלים ומתכשלת בשבת אין האיסור משום מלאכת שבת אלא נזירה שמא יתהה בנחלים כדכתבין לעיל. מים כל העובר על דברי חכמים קנה) אעמ"י שלא יבא לידי חיתוי אין לסרוץ בכך שכוין שגזרו חכמים דבזו הרי הוא איסורא חמירא וכל העובר ע"ד חכמים חייב מיתה קנה) וסרוץ נדר ישכנו נחש. ואין לומר בדברי חכמים משום האי מעמא נזוז רבנן והבא אין לחוש לכך אלא כל מה שגזרו העובר על הנזירה חייב מיתה ואין לרקק אחר מעם הנזירה וכדאמרין בענין המיית הגר קל) וכדנרסין נמי בע"ז קלא) ישמעאל אחי חשוך שמשחך ואל תבהל להשיב וכי ואצינן נמי קנה) את מי נזו את אלעזר בן [הנדר] הגר ששקסין בנמילת ידים שכל המולול בנמילת ידים [או ככל] נזירה דרבנן ואומר מעמם זה נתקנה ואין שם חשש הפעם עובר ע"ד חכמים ומנלה פנים בתורה הוא וחייב מיתה וב"ד חייבין לנדותו קנה) המטטת חמין תקנה גדולה היא דתקנו רבנן משום עונג

עתים לבניה

את הגר ותקיעה שני' דקאמר היינו תקיעה סמך שאחר התרועה, ובאופן זה י"ל דת"ל בחלוקות ר' נתן ורבי דה"י להם כקבלה ותקיעה שלישית להדליק את הגר ור' נתן ס"ל דהיינו קול השלישי שעם התרועה אבל רבי ס"ל על התקיעה סמך וזהו ס"ל דרביעית ה"י להדליק הגר והשלישית ה"י להליצות תפילין ולזה אם ה"י רב יהודה מלמד לבנו שלישית להדליק את הגר ה"י הנך נשאר בפסק אפ"ס אם כוונתו כרבי או כר' נתן וקו"ל דאמורא צריך לפרש דבריו ויתר ולזה למדתו דתקיעת שני' להדליק את הגר וממילא ישביל לדעת כר' נתן כגיל נכון. קנה) כל הלשון בשערי תשובה להגאונים ס"י ל"ד וכא"י ה"ס העיר שם דבשרית הגאונים כ"י ח"ב ס"י נ"ו מובא כ"ס לרב אברנלונזי ד"ל וסוכה דהוא לשון מועתק מספר העתים וכי ע"ש וכן הוא באמת כאן בס' העתים וכסה דברים נמצא שם שהעתיק המאסף תשובת הגאונים מספר העתים, [פתי"ב גרין]. קנה) דברי רבינו בזה אמיתיים דכל שגזרו חכמים כשעובר על הגזרה אף אם באמת לא בא לידי איסור מיקרי עובר ע"ד חכמים דחייב מיתה ובהו בארתי לנכון להשי"ם שבת ד"ד בימי ליבונך כהו אצלך אבל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר ולא עלתה רעתו ע"ד אחר אסרתי לה ברוך המקום שחרנו שלא נשא פנים לתורה ע"ש ותרשונים תמנה כמה פעם התלמיד להקל בימי ליבון יותר מבימי נדה וע"ש בחי' הרשב"א ואולם נראה דבאמת איסור קריבה בנדה מלבד שנאסר משום סוכה נאסר גם בזה"י דליכא מדרות משום גזרה שלא יבא עליה [ועיין כחורי מאכר שלישי ס"י מ"ט] וכימי ליבון שהיו נוהגין או למבול אחר ימי נדה משום מנע מהרות וכמ"ש התוס' שם ב"ש ה"ר"ת שוב לא ה"י חושש מלהתקרב אליה שה"י בשוח ברעתו שלא יבא לידי תשי"ש כמו שאמרה ולא עלתה רעתו על דבר אחר וכאמת גם באופן זה נקרא סרוץ נדר דחייב מיתה וכמ"ש חש"ש שיעבור על האיסור כניל נכון. קנה) ברכות ד"ד ע"ב ועירו"בן כיא ע"ב וד"ס בעובדא דר"ע ובה שחמהו התוס' וכתבו דמסתי' על עצמו ה"י, ולרעתו לפי שרבו או הכסקקין בנש"י כמו שאמרו את מי נזו את אלעזר בן הנדר ששקסין בנש"י ובאותו זמן יש להחמיר ביותר אף בטקום סכנה כמו בשעת הגזרה. קל) שבת י"ב ע"ב. קנה) ע"ז ל"ה ע"א. קנה) עירות מ"ה ס"ו וברכות י"ט ע"א, ויש גורסין בן חנוך וכן הוא בירושלמי פי"ג דמ"ק ועיין ד"ס, ויתכן שהתלפזרה בשם בן הנדר לרמוז שנתגדה וכמו ל"רא בשם מסתרי, ובהו משאחי כספר הכפתה דרבינו נסים גאון סוף ספ' ברכות שכתב שקראו לאל"יעב בן אבוי' בשם אחר כ"לשון אחרו מפני שחזר לאחוריו ע"ש וזה ס"י חדש ונכון. קנה) וכ"כ הרמב"ם בפ"ו כה' ת"ת

שבת שהרי כל ימות החול אוכל אדם תבשיל מכל פנים חסם. ובשבת תקנו חכמים לטמנו מבערב כדי שישחמר המאכל בחמימתו ויהי חם בשבת ואינא בהא מילתא עונג שבת, ורוב מן החיצונים תלמידי בייתוס יהי אהליהם לנתחין וירקבו עצמותם אשר המעו את כל המועים הזונים אחריהם להשקותם שהחמין אסור בשבת ותיסח עצמותיהם שהי המאכל עצמו שיניח אדם מבערב עין נחלים לא אסרוה רבותינו אלא ממעם שמא יתחא בנחלים אבל איסור אין בו מן התורה, והלכך כל שאינו אוכל חמין בשבת בר נידוי הוא (קלד) ודרך מינות יש בו וצריך להפרישו מקהל ישראל, אבל מי שיש לו לדקדק אחריו אי משום חולי הוא או משום פנים אחרים כגון שאינו תאב לאכול מאותו מאכל ואינו מניחו משום צד מינות (אחר) או אין לו להזניחו בכך אבל מי שיש לו לזרוז ולהדריעו להתרחק מאותו דרך (ולחבריע) להכריח עצמו כדי שיענג את השבת כדרך שתקנו חכמים בהטמנת חמין, ומה שעושין עתה קצת מבני הדור שמניחין נחלים תחת הקדרות כשזומגין את החמין מיתחיו לן לענינת דעתן כי אסור הוא לעשות כן כמו שאנו עתידין לפרש אמסקנא דשמעתן דאפי' לשהות אי נרף וקטום אין אי לא לא, ומה שראוי לעשות בהטמנת החמין לנרף את הכירה ולהטמין את הקדרות ימה אבל נחלים תחת הקדרה אסור היא להניחן שם, וריח גאון דל נמי כתב הכי ושיהי נזה אינו הטמנה אלא כגון כסא של ברזל והקדירה יושבת עליה והוא תלוי בה באבנים או כיצא בזה, אבל להטמנה עיני נחלים דברי הכל אסור דקיייל הטמנה בדבר המסיף אסור אפי' מבעוד יום:

עמים לבניה

חידד ההמלול בדבר אחר מדים חייב נידוי ומקורו מפורש בירושלמי סיג דמיק היא דא אברה המסקפא אפי' ברבר אחר מדים צריך נידוי, ומיש בכים שם לחלק בין מסקפא לעובר ציע בשם קידושין דליט נתי מר נשמתו אף דלא הי' רק בדרך עבירה וכן בחולין קטיו סעיא אבאי לא תשמתניה, ומים גם מדברי רבינו מה נראה שחייב נידוי הוא רק במלול על גיורתם שאינו חס לדבריהם שגורו על חינם וכן הוא גיכ בדבר שנתפרץ בספרום אצל רבים דהוי במלול ובוה איש דא דישם הגיל אבל ביחיד העובר בדרך סקרה וכיוצא בזה אסור בשבת דף מ' דמיקרי עברינא ויש לעונשו בטעות מדרות ושאר קנס. (קל) עיין גיכ כבעל המאור סיג דשבת, וידוע שנתפרצו או כת הקראים בזמן הגאונים עיי ענן ושאלו ובקשו להטעות סרביה הסון וירדע והעלו רבים אחרי סתגיהם בקצת תוסרות מפורשות שאין להם שורש ולגבר זה להקל בגופי תורה וראו הגאונים ויל בהכמת קרשם לחקן ככל מה שראוי לעזור בערם שלא ימשנו הסון אחריהם, ועיי זה נשכיל לדעת כמי ש בספר אורח חיים בשם רב נטרונאי גאון שהאוחו בציצית כשעת קיש ראוי להשיעו ולהחירו שלא יעשה כן ולא נודע מה איסור יש בזה עד שנצטרך להחירו ולהשיעו למונעו סוה ועשות הריביש ובי ס' כיז ובי' לקח סוב ס' שלה אבל הי' זה לעזור כעד המטכות אחר מנהג הקראים שספרשים וראיתם אותו כספשי' והמחוקים כוה נחשדו להיות סתגשבים אחריהם ולוה ראו הגאונים לבטל מהם מנהג זה כענין ביטול אמרתו עשרת הרברות בקיש בשים ברבות יב עייא, ובוה יחושב לנו מי ש בשוית גאונים קרמונים [ד' מנכוח] סי' ריו לתחמיר על מבילה נרה להיות דווקא כמים חיים והפובל כים לא עלתה לו מבילה, וזה דבר ור נדה וזכה איצ מים חיים ותתלא עליהם במלים פיא סתלכות סקוואות [וחי' עליו שלא ובר שקרטו כסטר המנהג הי' נרה סי' קיש, גם לא ובר שרשי סתהדרין פיא עייא דיה הלכתא ורשיי שבת ניה עייב ורשיי בחגיגה יא עייב דיה במים ובכורות ניה עייב דיה בסקות] אבל לדעתו היא עיר אומנם בחולין דקיי ובעיורבין רשיי בקעה מצא וגר כה נדר להוציא מלבן של הקראים שהמשיכו הסון אחריהם להספיק מבולות נרה בשאובין ועיין רבכים בשוית פאר הדור שבבואו למצרים מצא שנתפרצו הסון עיי חצדוקים לחיות הנדות סובלין בשאובין והוצרך לחקן לכתוב ככתובה שמטבלת עצמה בחומר שבועה לטבול לנהתה במקרה, ובסקיא הארכתי להעמיד בקרן אורה כמה גיורתות ותקנות והמלנות חכמים כמשנה ונמרא שתי' להוציא מלבן של צדוקים כוסן שראו לחוש שיתפרצו הסון

ז שאלה לנאן קלה) וששאלתם קדרות שמוננין אותן בחמין מעיש ומכסין אותן בכסות הראוי כגון בלנוסקרין ובסדינין ובשאר כסות הראיות ומצמקות והלכת בלילי שבת כהני שרי או אסור. כך ראינו שכל הממנה ברמץ אסור מיש רבכל מקום אמרינן קלה) גידה שמא ישמין ברמץ אלא רמין אין לו היתר בשום אפסא בעולם. הוא דהני קלה) לא תמלא אשה קדרה עסמית ותורמטין ערב שבת עם חשיכה כיתצא בו לא ימלא נחתום חביות מים לתוך תנור. כולה שמעתא הלכה היא דאמר נימא כיש אפי' תימא ביה גידה שמא יחתה בנחלים והלכתא הכי כדקאמר השתא דאמר מר גידה שמא יחתה בנחלים האי קידרא חיתא בישלא שפיר דמי בשיל ולא בשיל אסור ומיש בשיל שפיר דמי דקא נמיר ליה. ואי שרי ביה גרמא חייא שפיר דמי דמי שרי ביה גרמא חייא אסודי מסה דעתיה ולא אחי לחתוי בנחלים. בשיל ולא בשיל דאי אסור כיון דמקרב לבישול גידה שמא יחתה בנחלים בשבת. וכן כיט שאמרז חכמים גידה שמא ישמין ברמץ מבעוד יום מעיש אסור להשמין ברמץ. איז איל נציא [בערבין] וחו ששאלתם הא דאמרי רבנן קידרא חיתא מותר לשתותה עינ נחלים וכו' וכיצד מצממק ויפה לו מצממק ורע לו יש לצימק זה שיעור או לא. הרי אנו מנלים לכם עיקר של דבר זה דעו כי אפי' הניח אדם (במידה) קידרא חיתא עינ נחלים יוקדת מבעוד יום קרב לחשיכה וכישלה בשבת לא יאכל כי זה עושה מלאכה בשבת ועיקר כל הדברים הללו מותר קלה) אבל יש דברים שגזרו בהן חכמים ונביאים איסור ולא שהוא עושה מלאכה אלא שמא יבא לירי עשיית מלאכה בשבת וכל דבר שנאסר להניחו מבעוד יום בתנור או עינ כירה וכל מה שהצריכו לגרוף את הנחלים מן הכירה או ליתן עליהם אפר ויקטם גידה - היא שמא יחתה משחשיכה בנחלים תחת הקירה כדי שתתכשל ונמצא עושה מלאכה בשבת כי יחתה את הנחלים משחשיכה. ומה דאמרינן הגני' אומר כל שהוא במאכל בן דרוסאי מותר לשתותו עינ כירה אם הגיע כמו מאכל בן דרוסאי אין חוששין שהוא בא אחיז לחתות בנחלים ואם לאו חוששין לו שאם יבא לירי חיתוי. קלה) ולענין מצממק ויפה לו ששאלתם היש לו שיעור. מהו שיעור צריך כל תבשיל שאדם שמוח כשהוא יבש ומצממק כגון תבשיל של לפת שאם תהי' קלושה במים אין לה טעם ואם מצממקה יפה טעמה אסור להשתותה כי חוששין אנו שמא יבא לחתות תחתיו כדי שצממקו והרי היא כבענין תבשיל שלא בישל כל צורכו. אבל דבר שאדם עצב בהצממקו וכי יהי' יבש כגון דייסא וכיתצא בו אינו טוב לאכילה כגון זה משהין אותו אם בישל כל צורכו לפי שאין דרכו לחתות תחתיו. ואין רואין אם הצממק או לאו אלא כל שנצממק ויפה לו אסור לשתותו ודמצממק ורע לו מותר לשתותו. וששאלתם שמוננין בתנור והקשיתם היכי שמוננין והא תני' כוותי' דאבי' קמ) תנור שהסיקו בקש ובגבבא אין סומכין לו ואציל מתוכו ואציל מנכו ואציל בנסת ובעצים. אע"ז דהני' כוותי' דאבי' תמור תנור מכירה דאפי' בקש ובגבבא אסור להשמין בו הימ בתנור רנחתומין אבל תנור דיון ככירה דמי ומותר להשמין בו כשם שמוותר בכירה דקאמרי' בפרקן קמלה) דלא יאסר לענין נחתומין תנור דילין ככירה של נחתומין דמי והלכך שרי להשמין בו:

עתים לבניה

אחריות ואכסיל. קלה) הרב משיח סיט הגי' בגליון. סכאן יש השבות גאונים ונעתקו בהוף היס סו' ליר. קלה) שבת ליר ווף ליש עי.א. קלה) שם דף יח ע"ב. קלה) פי' דמהית מותר היא ורק גידות חכמים היא בקידרא חיתא וכתב זה להוציא מלב הקראים וכמיש רבינו לעיל. אבל מיש כמור נראה מים עשים שבת דליח ועיין שריה תמים דעים סו' פיה ויש טעות חסרון שם עיש. קלה) הגי' בגליון הרב משיח סיט, תשובה זו הכיאה הרמב"ם במלחמות פרק כירה בשם הרב אלברצלוני. קמ) שם דליח ע"ב. קמלה) ציל דלא תמור. עיין שם ביב דף כ' ע"ב.

יך ונאון אתרינא כתב הכי קמנ) ודשאלתן תבשיל שנתכשל כמאכל בן דרוסא
 מהו להטמינו בנחלים מבעוד יום או להטמינו בכירה שאינו נרוסה וקטומה. הכין
 איתחזאת לנא מלתא דכל היכא רבשיל ל' כמאכל ביד מותר להשוותה עינ כירה
 אעפי שאינו נרוסה ואינו קטומה כדקתני קמנ) אין צולין בשר בצל וכיצה אלא כרי
 שיצולו מבעוד יום וכמה איר אלעזר אמר רב כרי שיצולו כמאכל ביד ותני חגיגה
 אמר כל שהוא כמאכל ביד מותר להשוותו עינ כירה אעפי שאינו נרוסה ואינו
 קטומה דכין רבשיל כמאכל ביד מסיא קידרא בעירנא ולא אתי לתניו בנחלים.
 ורבינ שדורא נאן דיל נמי כהאי נאן סיל והכי פירש כפרק כירה ואלו תורף דבריו
 שאלנו על דברת לא יתן עד לא יחזיר היא אבל לשהות מותר או לא ישהה דוא
 רכשיב כי אם לא יחזיר וחקרנו באמור בסוטה נוטלין ולא מחזירין שאם הי ראשה
 בהחזרה לא הי צריך לשנותה בסוטה וחקרנוה ותרצנוה כן כירה שהסיקה בקש
 ובנכבא מחזירין עליה את התבשיל כנפת או כעצים לא יחזיר עד שיגרוף או עד שיתן
 את האמר אבל לשהות מותר אעיס שאינו גרוף ואינו קטום ומה הן משדחין ביש
 אומרים חמין אבל לא תבשיל ובהיא חמין ותבשיל והחזרה בסוף אשר חקרנו בה
 תרצנו כי באה לפרש כי החזרה האמור לכסוף בראשה מחלוקת וכיה אומרים אף
 מחזירין ועלתה בתירוץ הוה. הלכה כמותו ונסתייע במירוש איר ששת איר יחגן כירה
 שהסיקה כנפת ובעצים משדחין עליה חמין שלא החמו כל צרכן ותבשיל שלא בישל
 כל צרכו ויתר דבריו וסיעה עוד רבא דאמר דהא תרווי תנינו ואמר מכדי תרווי
 תנינה ר' יוחנן מאי אתא לאשמעינן דיוקא דהא מתני קמיל ואף רב ושמואל כרי
 יהודא קמנ) איר יחגן סיל כמות זה חמין שהחמו כל צרכן ותבשיל שבישל כל
 צרכו ואפי מצטמק ומה לו מותר אעינ דרב ושמואל דאמרי אמור דהא דכללא רב
 ורי יחגן הלכה כרי יחגן קמה) ושמואל נמי ורי יחגן הלכה כרי יחגן ועוד דרב אשי
 דכתרא הוא דעביד מעשה כחתי דאיל רב עוקבא משיש אנן גיעכד כרי יוחגן ולדילי
 קאמר לי אתון עבידי כרב ושמואל ולא משום דאיסורא ניהו דאי הי איסורא לא
 הי עביד לי קמנ) אלא משום דהיא כרברים המתרים ואחרים נהנו כהן איסור וכללא
 דרב נחמן כל דאית ביי [מיתח] לדבריהם דרב ושמואל קאמר ולא הלכתא אלא כרי
 יחגן דסייעי רב עוקבא לרב אשי. ודקאמר רב ששת איר יחגן תבשיל שבישל כל
 צרכו חמין שהחמו כל צרכן מותר להשוותן מפורשת הן ביציאת השבת מפני שכל
 תבשיל שנתכשל על כל פנים דבר תורה שמותר לשדוחו דתיר קמנ) פותקין מים
 לגינה עיש עם חשיכה ומתמלאה והולכת כל השבת כולה וכן מוגמר ונפרית וקילור
 ואסמלנית וביש שאסרו כפרומה לזה אין הלכה כמותן אלא כמות ביה שמתירין. אבל
 אסרו חכמים מקצת תבשילין נורה שמא יתה בנחלים שכן אנו אומרים מאן תנא
 להא דתיר קמנ) לא תמלא אשה קדירה עפסיות ותורמסין ותנינה עיש עם חשיכה
 כיוצא בו לא ימלא נחתום חביות של מים ויניחנו בתנור עיש עם חשיכה ואם עשו

עתיס לבינה

קמנ) הובא בראיש ריפ כירה, ופיס הראיש ורי יהודא הברצלוני זיל תביא עור דכרי כסה נאונים
 שפסקו כחגיגה ואח"כ כתב עיר הריף זיל ואוסר אני שהוא התנור שבכולן עכיל ותמצא הדברים
 לקמן פה. ועיין בראב"ן דף סיב שתביא זה משריה נאונים ראשונים וסר' צדוק נאון ועשוית
 השביצ' היג בתוש המשולש סוד ג' סי' ח', [מתריב גרין]. קמנ) דף ייש עיב. קמנ) ציל ואף רב
 שמואל כרי יהודא עיין דף ליו עיב. קמנ) הביאו הראיש שם ובאור ורוע חייב סי' ח' מפרית ועיין גכ
 כספר הכרע סי' כ"ב והא דרב ושמואל עם ר' יוחנן הלכה כריי עיין עירובין סיו עיב וכיצה ד'
 עי, [מתריב גרין]. קמנ) ציל לא הוי עביד לי הוא אלא משום דהנהו איסורא כרב ושמואל הויל
 כרברים וכו' עיש בפרית. קמנ) דף ייה עיא. קמנ) דף ייה עיב והובא כל זה לעיל סיפן ו' עיש.

כן למצוא שבת אסורין בכרי שיעשו. נימא ביש ולא ביה. אפי' תימא ביה גזירה שמיא יתתה בנחלים קמט) האי קידרא חיתא שפיר דמי. ושארטו כאן לענין קידרא חיתא לאו חיתא ממש קידראתא שאלו צנן ממש אסור להניחן בדיש כדרך שאמרנו לא תמלא אשה קדרה עססות ותורמטין. אלא קדירה חיתא זו היא שחמה ולא הגיע לשיעור מאכל ביד אסור להשוותה וזהו [שארטו] בשיל ולא בשיל אסורא. ואם הגיע למאכל ביד מותר להשוותה. עי' כירה בשבת אע"פ שלא בשלה כל צורכה. דתני חנני אומר כל שהוא כמאכל ביד מותר להשוותו. עי' כירה בשבת וזהו דאיר יוחנן שלא בשיל כל צורכו ואם בשיל כל צורכו מותר להשוותו נם כרי יוחנן. נמצא האימור שני סנים צנן שלא רחמו: כל עיקר. ושהתחילו לבישול ולא הגיע למאכל ביד ולא הגיח בהם בשר חי. והמותר שני סנים. שהרחמו ולא בישלו כל עיקר ושבישלו כמאכל ביד. ולענין מה דקשי לי דיקא מסקנא כלישנא בתרא וברב אשי בין דנדיא בין דברחא בין דשריק בין דלא שריק שרי. אלו תורף דברי גאון זה (ק):

יב' וגאון אחר כתב הכי ועמדה דמתני' להתיר תנן (קנא) עכשיו. וכן מי שאומר כיון דלא אישטימ בהדי' להתיר אשנוי לא סאכנין ומסקינן למתני' לשהות. ויש מי שאומר הלכה להתיר תנן ומסייעא מהא דאיר יוחנן (קנב) כירה שהסיקה בנסת ובעצים משהוין עליה חמין שלא רחמו כל צרכן ותבשיל שלא בשיל כל צרכו. עקר לא יחזיר קסבר (ועוד) מתני' להתיר תנן. ועוד מדאמר רבא תרווי' הגנאי ואמרין בו מכדי תרווי' תננוי רי' יוחנן מאי אתא לאשמעינן ואמר דיוקא דמתני' קמיל לומר דרי' קסבר דיוקא דמתני' להתיר היא ושתיי זה אינו האמנה אלא בנזן כסא של ברזל וכו'. כמיש לעיל. הגאון רי' יצחק (קנא) כתב בהלכות שלו מעמא דמיסתבר ודחי הגי ראיות דכתיבן בהני לשינוי דלעיל וראינו לכתוב הגה תורף דבריו כי היא המחזור שבכולן הוא כמו שכתבנו בתחילת דברי' כי אין משהוין כלל עי' כירה אלא אם היא גרוסה לגמרי. איבעי' להו האי לא יתן לא יחזור היא אבל לשהות משהוין אע"פ שאינו גרוף ואינו קמום ומתני' חנני' היא. או דילמא האי לא יתן לא ישהה היא אפי' לשהות נמי אי גרוף וקמום אין אי לא לא ושקלי' וטרינן. ומסקנא דלא יתן לא ישהה היא דאפי' לשהות אין אי גרוף וקמום אין אי לא לא ובשיב' להחזיר. ומגיל דהכי מסקנא דהא בתר דשקלינן וטרינן איבעי' לן מאי לסמוך תוכה וגבה היא דאסור אבל לסמוך שפיר דמי או דילמא ליש. ומדאמרין תוכה וגבה היא דאסור שמעינן דאסור לשהות עי' כירה שאינו גרוסה וקמומה. ועוד הא אסקינן לבעיין ואמרין מה תי' לה חיש דתני' כירה שהסיקה בנסת ובעצים סומכין לה ואין משהוין עליה אלא איכ' גרוסה וקמומה ונחלים שעממו או שנתנו עליהן נעורות של ששתן דקה הרי היא כקמומה דאלמא הכין היא הלכתא ורי' הושעיא נמי הכי סיל ורבכיה איר יוחנן נמי הכי סיל. ועוד הא אמרינן לקמן בענין חנוך שהסיקוהו בקש או בנבכה סבר רב יוסף למימר תוכו תוכו ממש על נביו על נביו ממש אבל לסמוך שפיר דמי איתבין אביי (קנא) כוסה שהסיקוהו בקש או בנבכה הרי היא ככורים בנסת ובעצים הרי היא כתנור דאסור הא ככירה שרי כמאי עסקינן על נביו ובמאי אילימא בשאינו גרוסה ואינו

עתים לבינה

קמט) ציל והשתא דאמר מר גזירה שמיא יתתה בנחלים האי וכו'. (ק) בגליון הגי' הרב משייה שיש כל זה כתב הריף בפי' רשבת וקא פסקי רבותא כהאי לישנא בתרא וברב אשי. (קנא) היא כמו ומסקנא דמתני' להתיר תנן וכוונתו לרף לוי סעי'א. והלשון עכשיו וכו' סגומנס וראיתי כאור ורוע ס' ה' העתים לשון זה דהגאון שהיא הריח עכשיו יש מי שאומר. (קנא) שם לוי עיב. ולדברי הריח הללו נתכוונו התוס' שם דיה אסור. (קנא) כוונתו על הריף ורבינו מתאר אותו כמסה סקמות בתואר גאון ועיין כראיש. (קנא) דף-ליח עיב. ולקמן ציל אילימא על נביו.

קסומה אלא כירה כי אינו נרופה וקסומה על נביו מי שרי דאלמא הכי היא הלכתא דכירה כי ליחא נרופה וקסומה על גבה אסור, והא דאמר רב ששת איד יחנן דמתניתין להחזיר תנן אבל לשהות משהוין ואעפ"י שאינו נרוף ואינו קפום לית הלכתא היא ואע"ג דמייע' רבא ואמרין תרוי' תנינוהו האי מיע' לאו דחוקא היא ולא נמרין מיניה דעל מסקנא דנמרא סמכינן ומדחינן למסקנא דנמרא ופוגי' דשמעתא דאסור לשהות ע"ג כירה שאינו נרופה ואינו קסומה מילא שמעינן דמיטרא דרב ששה וסייעתא דרבא וכל מה דמי' להן רחיות אינן הלכך כירה שאינו נרופה וקסומה אסור לשהות עלי' חמין שלא הוחמו כל צרכן ותבשיל שלא בישל כל צרכו אבל תבשיל שבישול כל צרכו וחמין שהוחמו כל צרכן משהוין אעפ"י שאינו נרופה וקסומה, וחוקא דרב שהוא מצמסק ורע לו כגון לפרא דייסא ותמרי וכדצא בהן, אבל דבר שהיה מצמסק ומה לו כגון כרוב ופולין וכשר מרוף אסור, וכירה שהיא נרופה וקסומה משהוין עליה כל דבר בין שבישול כל צרכו בין שלא בישל כל צרכו וכשיכ מצמסק ומה לו דעיקרא דגזירתא דילמא אתי לתתיי בנחלים היא וכיון שהיא נרופה וקסומה לא אתי לתתיי בנחלים וכן הילכתא, ואי עבר ושהה ע"ג כירה שאינו נרופה ואינו קסומה מדי ולא בישל כל צרכו הא מילתא איבעי' לן בנמרא ולא אישששא, ומיסתברא דאי עבר ושהה אסור מדי דהוי אתורמין ועססיות דתיר לא תמלא אשה קדייה תורמסין ועססיות ותתנה לתוך התנור ע"ש עם חשיכה ואם עשתה כן למצאי שבת אסורין בכרי שיעשו וקא מוקמינן ל"י גזירה שמא יחתה בנחלים הכא משום שפא יחתה בנחלים היא לא שפא קנה) ולאחר שכתב הגאון האי מיטרא בהלכות דילי' הדר ב"י בשאלה וצויה לחקן את הנוסחא הכי ומה שכתבתי ואינו קסומה מדי מתוך מסדי ולהלן עד סוף מימרא ותכתוב במקום החסך מדי דלא בישל כל צרכו אסור וכשיכ אם עבר ושהה במזיד דאמר קנו) רב שמואל בר יודה אמר רב הונא אמר רב בתחלה ה"י. אומרים המבשל בשבת בשונג יאכל במזיד לא יאכל והה"ד לשוכה משרבו משהוין במזיד ואמרו שכתוין אנחנו חזרו וקנסו אף על השוכה קנ). והכי

עתים לבניה

קנה) ולפניו תגידסא כריף כמו שצויה לחקן ונוסחא ראשונה בוראי מוסעה דא"א לאוקמי האיבעי' דעבר ושהה בלא בישל כל צורכו דכבר משיש לעיל לאיסורא כרנביי וכשיש התוס' בריה עבר ועמיש תרויה ותרסיבין, [מהרי"ב גרין]. קנו) לית ע"א, ולפניו תגידסא רב יהודא בר שמואל א"ר אבא בר כהנא אמר רב וגידסא הריף רב שמואל בר יהודא אמר רב יהודא. קנה) עיין ברין שם ולהריף הא דאיבעי' לתו שם עבר ושהה מאי היינו בשוכה ועתוס' שם שכתבו דלשון עבר משמע במזיד וכי' התוס' שם דף סיג ע"א ריה טבל ויש לי ראי' לדבריהם משיש כריות מ' ע"א, דאסור פתאום זה מיד שבאכר פתאים עכ"ר, וע"ש כרין בשם הראב"ד שפטרש דעבר ושהה היינו בשונג דאוכר מותר וזה קיל ספי משוכה דהוי מושע ועיין להרב הגנור פ"ג ה"ט, והשגות הראב"ד על הריף מראמרינן שם ואמר להם סאי לאו לאותו שבת ודתי לא לשבת ואי בשוכה בשם שהותר להם כאותו שבת בשוכה הלא גם בשבת הבאה אפשר שישכחו ע"ש, ולדעתי איש אסור עפ"י המבואר בשיש כיצה רמז ע"ב בהאי סמיה ששבת התניה ע"ת והתיר לו שמואל למסוך עליו לשנה האחרת שכתב ג"כ ואמר לו מושע את ע"ש דמבואר דשכחה מעם ראשונה טיקרי שונג או אונס אבל אם גם בפעם השני' שכה זה מוכח שאינו חרר לרבי תכסום והווי מושע וכמזיד ע"ש בפרשי ועפ"י איש לבנון דלאותו שבת ששכחו הותר להם דבפעם ראשונה הוי שכחה אונס אבל לשבת הבאה אם גם אז ישכחו שפיר אמר להם דבכה"ג הוי כמזיד ומושע ועיין שורת שכות יעקב חיב ס' קמ"ח ובשו"ת שער אפרים. ובבבאי ס' ק"ח סק"א שפלאו אם שכחה הוי אונס או מושע ולא הוכירו סוכרי הראב"ד הג"ל ועיין ניוסקי יוסף ס"ב דביק מ"ש בשם תרמיה דגם בידע בו בתחלה ואח"כ שכתה הוי אונס ושונג וע"ש מ"ש הנימוקי' ללמוד מזה לענין תפלה ושבועה, ואבא סארי הגאון וצ"ל העיר שדכ"ו

רעבר ושהה מידי רבשיל כל צורכו ומצטמק ויפה לו הא מילתא איבעי לן בנמרא ולא אישטמא לן ולקלא ענדינן ולא אטרינן לי להאי תבשילא דסטיקא דרבנן היא:

כ וביה אומרים קנה) אף מחזירין אמר רב ששית לדברי האומר מחזירין. מחזירין אפי' בשבת. ואף ר' הושע'י סבר אפי' בשבת דאיר דושע'י מעם אחת היינו עומדין לעילא מר הייא רבא והעלינו לו קמקום חמין מדיוסא תחתינה לדיוסא העליונה ומזנו לו את הכוס וההורגו למקומו ולא אמר לע דבר. איר זריקא איר אמי איר תדאי לא שט אלא שעודן בידו אבל עמדו עינ קרקע אסור. אמר חזקיה משמי דאבי הא דאמרת עורן בידו מותר לא אמרן אלא שדעתו להתוויר אבל אין דעתו להתוויר אסור מכלל דעינ קרקע אעיס שדעתו להתוויר [אסור] והכין היא מסקנא דאף מחזירין בשבת ודוקא בכירה גרוסה וקטומה. והיט שלא תיחם עינ קרקע כלל אלא מחוקם בידו והעת עליהן להתוויר היא ששנינו אף מחזירין אבל הניחן עינ קרקע אעיס שהי' [דעתו] להתוויר לכירה אסור. ולישנא אחרתא דאמרינן בנמרא דעינ קרקע מותר להתוויר ליחא כל עיקר דכיון דאטיקנא לשמעחא בחדי לישני וקיייל בכל בהיג בדאורי' ענדינן לחומרא ושבת איסורא דאורי' היא קנט). בעי ר' ירמי תלאן במסל סהו הניחן עינ משה מזה. בעי רב אשי סינן ממיחם למיחם מהו. הני כוליהו איבעי' ולא אישטמא ועלד בחיקו וקיייל קס) כל תיקו דאיסורא לחומרא:

כא קסא) תגור' שהסיקוהו בקש ובנכבא לא יחן בין מתוכו בין מעל נכיה כוסח שהסיקוהו בקש או בנכבא הרי היא ככירים בנפת או בעצם חיי היא כתגור' אוקמה אביי לא יסמך ותני' כחתי' תגור' שהסיקוהו בקש או בנכבא אין סומכין לו ואציל בתוכו ואציל על נכיו ואציל כשהסיקוהו בנפת או בעצם. כוסח שהסיקוהו וכי. איל רב אחא ברי רבא לרב אשי האי כוסח אי ככירה דמיא אפי' בנפת ובעצם גמי לישתרי ואי כתגור' דמי' אפי' בקש ובנכבא גמי לא לישתרי איל נפיש הבלוי. מדכירה חומר הבלוי' מדתגור', ודקדוק הנאון ר' יצחק קנט) דשמעינן סינה דכל מידי דאסור לשהוי' עיג כירה אלא איכ גרוסה וקטומה אסור לשהוי' עינ כוסח אע"ג דגרוסה וקטומה. אבל חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבישיל כל צרכו שרי לשהוי' עינ כוסח מידי דהוי אכירה ואע"ג דאסור לשהוי' עלה כי לא גרוסה וקטומה מידי דלא בשיל כל צרכה הינ לא שנא קנט) והוקא מצטמק ורע לו דומי דכירה אבל מצטמק ויפה לו אסור. היכי דמי כוסח והיכי דמי כירה איר יופי ביד חנינא כוסח מקום שפיתות קדירה אחת. כירה מקום שפיתות שתי קדירות. וקיייל דהאי תגור' כתגור' של

עושים לכינה

מהלכות תנאים במשנה פ"ב דתרומות מ"ב בספריש בשוגג מן השמא על המזור תרומתו תרומה ר' יהורא אומר אם ירע בו סתחלה שהיא ממא ואחיב שכהתחם ממנה לא הוי תרומה דהוי שוגג קרוב למוד עיש במי' הריש ופחים וחיי' על תרמי' והנימוקי שלא תעווי מזה. ואני עיינתי ברמב"ם פ"ח מה' תרומות היה רשם ספק רכשכת שתרא ממא תרומתו תרומת אבל בירע אלא שהי' סבר שמועד לתרום מן השמא אין תרומתו תרומה דהוי כמזור ועיש בב"ס דמקורו מחורשילמי ומוה מפורש לחוסך מדברי הראב"ד הנ"ל שכתב דשכחה הוי פושע ואומר מותר קיל טפי דהוי שוגג כאונס ועיש' סבות דף ח' ובמקיא הזכרתי ואבטיל. [קמ) שם דליח ע"ב. ק"ט) צ"ע דהא בדרבנן היא ומהש' ספק דרמב"ם בפ"ג הוי ובספר התרומה להקל וצ"ל דכוונתו כמיש הרין שהיא קרוב לכוא לירי אומר תורה, [סתרייכ גרין]. קס) עיון ביז אית ס' תליו שהביא מהלכות או אמרינן תיקו דאיסורא לחומרא גם בשל סופרים ומים סכאן אין הוכחה רמ"ל לחומר' בתיוקו גם בשל סופרים דשאני הכא משום שקרובים לכוא לירי איסור תורת וכמיש הרין שם. קס"א) שם. קס"ב) ביכ הריקא. קס"ג) ציל דאע"ג דאסור וכי' מידי דלא בשיל כל צורכו

נחתומין ותנור של נחתומין מפורש בלא היסור קסד) אבל תנור דילן ככירה של נחתומין היא :

כב קסה) מעשה שעשו אנשי מברוי והביאו סילון של צונן לחוך אמה של חמין אמרו להן חבמים בשבת כחמין שהחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשחי'. ביום טוב כחמין שהחמו ביום ואסורין ברחיצה ומותרין בשחי'. ואע"נ דאמר עולא הלכה כאנשי מברוי דחה רב נחמן ואמר כבר תבריהו אנשי מברוי לסלונדו לומר שאין הלכה כמתן וקיייל דהלכתא כרינ', איתמר חמין שהחמו מע"ש למחר אמר רב רחמי' כל נוסו אבר ואבר, ושמואל אמר לא הותר לרחוץ אלא פניו ידיו ורגליו וקיייל כשמואל בהא דתני' כווחי', תני' כווחי' דשמואל חמין שהחמו מע"ש למחר רחוי' בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל נוסו אבר אבר ואציל חמין שהחמו ביום ואציל חמין שהחמו בשבת, מרחץ שפקקו נקביו מע"ש למצאי שבת רחוי' בו מיד, סי' סקקו סתמו, סקקו נקביו מע"ש למחר נכנסו ומיעו ויצאו ומשחמטף בבית החיצון וכן עשו ר"א בן עזריה ור' עקיבא בבני ברק, משרבו עוברי עבירה וכו', ולענין רחיצה ביום שהחמו מערב יום חגיגה לנאון קסו) דקא כתב הכי הדיא דאמרין לא ירחוץ אדם כל נוסו בשבת בחמין שהחמו מע"ש דחוקא בשבת אבל ביום שרי לרחוץ כל נוסו בחמין שהחמו מערב יום דלאו דבר שחייבין עליו משום שבות ולא משום רשות ולא משום מצוה אלא גזירה היא וכי גזרו בשבת אבל ביום לא, מליאר הגרוף שוחין הימנו בשבת אנשיכי אע"פ שהיא גרופה אין שוחין הימנו קסז) תנא, מליאר מיס מבתין ונחלים מבסנים והיא של חרס ואם גרף נחליו שרי, אנשיכי אמר רב נחמן בי דודי, של נחשת היא ותני' כרב נחמן אנשיכי אע"פ שהיא גרופה אין שוחין מסני בשבת מסני שנחשתה מחמטה, ירושלמי קסה) מליאר אם אינו גרף אסור מסני שהנחלים נונעת כנוסו ר' חנינא בר הלל קסט) אומר מסני שהרחו נכנסת בו והנחלים בערת, ר' יוסי בר בון אומר מסני שהוא עשוי סרקין סרקין ומתירא שטא יתאכל דבכו ומסיף חמין, אנשיכי בשם ר' יוחנן אמרי מסני שמתחמט מכותליה :

כג קט) במה פומנין ובמה אין פומנין, אין פומנין לא בגפת ולא במלח ולא בובל ולא בסיד ולא בחול בין לחין בין יבשין, אין פומנין בגפת אוקימנא בגפת של שומשומין וכשיכ בגפת של וחים דמסיק נדי הבלא ולא בתבין ולא בונין ולא במוכין ולא בעשבים בומן שהן לחין אבל פומנין יבשין, פומנין בכסות ובסירות ובכנסי יונה בגסודות של חרשים ובנעורות של ששתן ר' יהודה אומר בדקה ומתירא בגסה, בעא מיני רב אדא בר מתנה מאביי מוכין שומנין בהן מרו למלסלן בשבת איל וכי מסני שאין לה קופה של תבן עומד וכו' יש מי שפירש מוכין הן סמרטוטין של בגדים מקצצין כדתנן בגנעיים ס"א קעט) בנר מוסר שנתערב כאחרים כולן מהורין קצצן ועשאן מוכין מהור, [פיס'] בומן שהן לחין ואיבעי' לן לחין מחמת עצמן תנן או דילמא מחמת דבר אחר וסליקא במחמת עצמן תנן ומוכין לחין [מחמת עצמן] כנון מרסא דכיני אטמא וכסות לחה [מחמת עצמן] דעבידי ממרסא דכיני אטמי והיא הצמר שבין יכותיה של בהמה שיש בו לחוחיה קבוע שאינו עוברת :

עתיס לבינה

אבל מידי דבישל כל צרכו שרי היג לא שנת ועישו ברוף, קסד) ביב דף כ' עיב ועיל ססי יזו, קסה) שם דף ל"ח ודל"ט, קסו) לשון זה כתב הרי"ף סיב דביצה סי' תתפ"ג, קסז) שם דף מ"א סע"א ולפינו וברייף ורא"ש ובערוך הגירסא היא מיס מבסנים ונחלים מבתין, [סרהיי"כ גרין], קסה) פיג סוף היג, קסט) בירושלמי אמר ר' חנינא וכו' אמר ר' יוסי ונכון כניוסת רבינו, קט) דף ס"ז ודף ס"ח, קעט) משנה י"ב, קעט) סיס א', קעט) לפינו ר' יוחנן בן עכנאי וכו' :

כך מזמנין בשלחין ומשלטין אותן קטנ) בניו צמר ואין משלטין אותן כיצד היא עושה נוטל את הכיסוי והן נוטלת ריא בן עזריה אומר קופה משה על צדה ונוטל שמה ישול ואינו יכול להתירה, והביא נוטל ומחזיר, ואם לא כסדה מבעוד יום לא יכסנו משתחשך כסדו ונתגלה מותר לכסותו ממלא אדם את הקיתון ונותן תחת הכר או תחת הכסת, יתיב ר' יוחנן בן עכמאי קטנ) ור' יוחנן בן אלעזר יתיב ר' הנינא בר אבא ויתבי וקא מיבעי' להו שלחין של בעל הבית תנן אבל של אומן כיון דקפיד עליהו אין משלטין או דילמא של אומן תנן וכשיב של בעדב, וסליקא כתיבא ומיסתברא דהלכה כר' יוסי דאמר אחד זה ואחד זה משלטין אותן, דשלחא מ' מושם עורות, ונתברר לו שאין האומן מקפיד עליהן והכי ססקי רבוותא קטנ) משמא דראשונים דהלכה כרבי יוסי דקיייל מעשה רב קטנ); בניו צמר ואין משלטין אותן אמר רבא לא שגא אלא שלא ייחדן להטמנה אבל ייחדן להטמנה משלטין אותן, (פ"ס) ריא בן עזרי' אומר קופה וכו' אמר ר' אבא אמר ר' חייה בר אשי אמר רב הכל מודים שאם נתקלקלה הגומא אסור להחזיר ובהוששין שמה תתקלקלה קא מיפלגי דאביע סבר דזששין ורבנן סברי אין הוששין והלכה כרבנן, אמר רב הונא קטנ) האי מילוקיסתא, אנורה של בשמים חבצלת השרון וכיצא בה שנועצין אותה בשמם או בארץ להה כזי שלא תיבש וקסבר רב הונא אם נעצה בערב שנה ושלמה וחזר ונעצה כזי שיהא מקמו מרווח וכשיטלנה בשבת לא יקלקל הגומא מותר לשלמה בשבת ואם לאו אסור ולית הלכתא כוותי' דלא צריך כולי האי וכן הא דאמר שמואל קטנ) האי סכינא דביני אורכי דצה ושלמה והדר דצה שרי ואי לא אסור ואמר מר זוטרא ואי תיסא רב אשי בנוראתא דקני שפיר דמי לית הלכתא הכי דהא איתבינן עליהו ממתני' דהפומן לפה וצנונית תחת הגופן אם היו מקצת העלץ מגולין אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר ונזשין בשבת וסלקא בתויכותא אלמא לא צריכין למידע ולמישלף אלא לנלווי מקצת בלבד וכן הלכה: ממלא אדם את הקיתון ונותן תחת הכר או תחת הכסת, אמר רבי יהודא אמר שמואל קטנ) מותר להטמין את הצונן ואסיקנא אסי' בדבר שדרבו להטמין, איל רב נחמן לדר' עבדי' אשמין לי צונן ואייתי לי מיא דאחים קסילא ארמאה, שמע ר' אמי ואיקסיד, אמר רב יוסף מיט איקפיד תריוהו כרבותי' עבד חדא כרב חדא כשמואל, כשמואל דאמר שמואל מותר להטמין את הצונן, כרב דאמר רב יצחק בר יוסף אמר רב כל הנאכל כמות שהיא חי אין בו משום בשולי נים ור' אמי דאיקפיד סבר אדם חשוב שאני ולא איבעי' לי למעבד הכי קטנ) ומהא שמעינן דאסי' מירי דשרי לנמרי אפיה אדם

עתים לבינה

ויתבי ר' חנינא בר חסא גביהו: קטנ) הריף הביא כן כשם רב שרירא נאון בשם הראשונים ובתוס' שם כתבו בשם שרי' כמיש רבינו משום דמעשה רב וזה נגד מיש הרישביא כתי' בתובות דלא אמרינן מעשה רב במה שהחולק עצמו עבד עובדא כשמעתי' ועיין מיש בספר יד מלאכי פ' הכז ולא הוזכר מדהתמים כשם הריף הגיל ואולי לרווחא דמילתא כתב בן דהא בלאיה הלכה כר' יוסי' דנימוקו עמו ועיין באור רוע היא מ' שיצ שכתב אליבי' דהריף זל דגם במחלוקת ר' יוסי נגד חכמים אצינ דיתידאה הוא אמרינן דהלכה כר' יוסי דנימוקו עמו, וביכ האינו שם כמי' תציו שכן מוכח בפרק פסולי המוקדשין דלוי' דהלכה כר' יוסי אפי' נגד רבים דנימוקו עמו עיש, ומתתיבא דבאנוי שם ריש מ' תקיב כתב מהאי דפסולי המוקדשין דאין הלכה כר' יוסי נגד רבים [ובגוף הדבר אם אמרינן הלכה כר' יוסי אפי' נגד רבים האריך בזה בספר יד מלאכי ובמס' הארכות]. קטנ) שם דף ג' עיא והיינו כלשון השני דרבא שם ועיש. קטנ) שם ג' עיא, מעיב והיינו כהכלל שכתבו הגאונים דכשנשאר בתויכותא כרבויו, קטנ) שם ג' עיא, קטנ) סרכרי רבינו מוכח דפיל דהלכה כר' אמי והריף העתיק כל המימרא בכתב, ואין בדעתו הכרה דיל' דאדרבא כיון דרב נחמן עבד עובדא כן ורב יוסף הכסום על ידו שים דליהא לדר'

חשוב מביעי' לי' לאחמורי אנשמי' ולדקדק סמי. תיר אעפי' שאמרו אין זומנין את החמין אפי' בדבר שאינו מסיף (הבל) אבל אם בא להוסיף מסיף, ניצד ר' שמעון ב"ג אומר נוטל את הסדינין ומניח אז הגלסקרין או נוטל את הגלסקרין ומניח את הסדינין, וכך ה"י רשביג אומר לא אסרו אלא באותו מיחם אבל סינן ממחם למיחם מותר, שמן וכיסה בדבר הניטל בשבת או שסמן בדבר בשבת או שסמן בדבר הניטל בשבת ה"ז נוטל ומחזיר, שמן וכיסה בדבר שאינו ניטל בשבת או שסמן בדבר הניטל בשבת וכיסה בדבר שאינו ניטל בשבת אם מגולה מקצתו נוטל ומחזיר ואם לאו אינו נוטל ומחזיר, ר' יהודה אומר נעורת של ששתן דקה הרי היא כזבל, מניחין מיחם ע"ג מיחם וקדרה ע"ג קדרה ומיחם ע"ג קדרה וקדרה ע"ג מיחם ושם את מיחם בבצק לא בשביל שיחמו אלא בשביל שיהי' משומרין וכשם שאין זומנין את החמין כך אין זומנין את הצונן רבי התיר להמטין את הצונן, ואין מרסקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיוובו אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש :

כה גרסינן בברכות סרק תסילת השחר (קס) תסילת המנחה עד הערב ר' יהודה אומר עד סלג המנחה א"ל רב חסדא לרב יצחק (קסא) התם קאמר רב כהנא הלכה כרבי יהודה הואיל ותנן בכמירתא (קסג) כזתי' הכא מאי אישתתין ולא איל ולא מירי (קסג) א"ל רב חסדא נחוי אנו מדרב צלי של שבת בעיש ש"ם הלכה כר' יהודה (קסד) אדרבא מדרב דננא ורבנן לא מצלי ש"ם אין הלכה כר' יהודה ואיכא נספחי עתים לכינה

אפי' וכן מורה דעת הרמב"ם שנמשך תמיד אחר שיטות הרי"ף ובכאן השמיט לכתוב דאדם חשוב צריך להחמיר על עצמו בשניהם אלו וראיתי בב"י ביו"ד סי' קנ"ב שכתב דהא ההסמיט הרי"ף והרמב"ם הא דרש"ם ע"ז שם להחמיר באדם חשוב לענין משתה עכו"ם אחר יב"ח כיון דרק למידות חסידות היא אין דרכם לכותבו ע"ש זה מוכיח כמ"ש דס"ל דבה שהיא בש"ם לחלק באדם חשוב הוא רק אם ירצה להחמיר ע"ע אבל לא לכותבו לדינא שיתחייב האדם חשוב לאסור דבר זה על עצמו, וראיתי בסורי והב או"ח רס"י ע"ב שכתב דבר תמוה דמה שהסמיט הרי"ף והטו"ע שם הא דמותר להוציא אדם חשוב סמוך לק"ש שישום דרק במה שאדם חשוב יש לו להחמיר ע"ע זה נוהג גם בזה"ו, אבל מה שהחשיבות קולא היא דגורם לו אין כדורותינו ריון אדם חשוב כדי להקל כמו שאין דין ת"ח בזה"ו ושפיר השמיטה ולא חילקו ע"ש ותמתי' כי נעלם ממנו כי הרי"ף ותר"ם והטו"ע או"ח סי' רע"ה ס"ד פסקו הדין דאדם חשוב מותר לקרות בשבת לאור הנר וכן ביו"ד סי' ת"א ס"ד ס"ה רע"ל ת"ח מותר להכרות ברתוב ברתוב"ם, וכן על חכם מותר לענה ולשפוח ברתוב"ם ור"ה, וכן באו"ח סי' קל"ה דמותר ללכלל להביא א"ת לצורך אדם חשוב, מה שכל אלו אסור לאחרים, והאיך עלה על דעתו שאפי' בזמן הרי"ף ותר"ם שנתכלל דין ת"ח ואף דין אדם חשוב ובאמת גם הרמ"א לא כתב זה רק לענין קנס ליטרא דהבא שהיא הוצאות ממון וראה ג"כ לפי מצב הדור שיתרבו המחלוקות ע"ז כמו שהי' הסיבה ע"י תלמידי הרב מהר"ם ברוגא, משא"כ לשאר דברים ובכל המקומות שזכור בש"ע הברל בין אחר לת"ח לא הגי' הרמ"א כלום לומר שאין דין ת"ח בזה"ו ועיין ברמ"א תר"ם סוף סי' ר' בקהל שיש להם דין עם ת"ח שאינם נקראין מוחזקין ולא לתת משכונן וכן בת"כ סי' פ"ב ס"ז לענין שבעה לת"ח ועוד בהרבה מקומות ועיין שו"ת שו"ת בשניות תר"ם סי' ג"ט ודברי הט"ז הנ"ל נדחין ובכתיב הארבה ואמ"ל. (קס) דף כ"ז ע"א. (קסא) ברכות שם כ"ז ע"א. (קסג) פ' במסכתא עיריות, זע"ז כתב בתפארת ישראל ריש ס' עיריות בשם אביו דקריאת המסכתא צריך שיהי' בחיך כמו עיריות שבנכסיו ולזה נקרא בלשון תלמוד בחירתא, ולא ראה שרבוים הללו כתב מהר"ם די לונגאו במעיך אות כתר. (קסג) בחי' כתבתי הא דרב חסדא בתי יותר למסוך, ע"ד רב נגד ר"ה וכולהו רבנן ע"ז המבואר בש"ם שבת דף יו"ד ע"ב הרב חסדא הוי חבוטין עליו שמעתתי' דרב ביותר, וזהו מצניג ג"כ בברכות דף מ"ב ע"א דרב חסדא עביד כרב ותסה עליו רב ששת ואת שבקית כל הני תנאי ואמוראי ועבדיה כרב, אבל הוא נמשך כפי דרכו שהחשיב ביותר שמעתתי' דרב ובתי לקשת נמחה. (קסד) אדרבא כד"ה ורבנן לא מצלי עד לאורתא כצ"ל זע"ז בש"ם, וקשה דמה הקשו

הגרמי דווקני דמסיים בהו הכי השתא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר דעביד
 כמר עביד דועביד כמר עביד קפס) חיש רב איקלע לבי נניבא צלי של שבת בעיש
 די קאי רב ירמי' קפו) אחורי' וקא מצלי וכו' וחזי לן לסייענדי דהאידינא לא מצלינן
 של שבת בעיש וליכא מאן דקא מצלי של שבת בערב שבת מכמה אנסי חדא משום
 דלא קייל ברי יהודה דאחמירו ישראל אנפשידו וקבעי עליהו תפילת ערבית לחובה
 ומטי עדיף למיסמך גאולה לתפלה והרי נהנו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות להסדיר
 תפלה על הסדר בין בחול בין בשבת ולמיסמך גאולה לתפלה של ערבית ואין על
 היחיד לשנות דקייל בתפלות פוק חיי מאי עמא דבר קפו) ועוד הרי אימסיקא הלכה
 כפי' דברכות קפח) ברי יוחנן דאמר איהו בן עזרי' ה' המוסך גאולה של ערבית לתפלה
 של ערבית. דתני' כותי' דרי' יוחנן ואידחי' להא דריביל דאמר תפלות באמצע [תקנו]. ואעיג
 דחיי לן הכי חזנן למכתב הכא פירושא דהאי שמעתא ומאי דפרישו בה רבוחא דעלמא
 והרבה מי שנשתבשו בה בפירושא דהאי מילתא ומטי שהדרי מסתמת כתבני הנה
 מה שמאנו למחברים. כתב נאון קפס) בפירושו הכי הא דאמר מתפלל אדם של
 שבת בעיש וכו' תפלה בלכר אבל קיש עם ציאת הכוכבים. והאי דכתב האי גאון
 הכי לאו לאורי' עובדא האידינא הכי אלא למרושי מעמא דמילתא אתא דמאן דמצלי
 בהתוא עידינא כד הוו [מצלי] רבנן בימי רב של שבת בערב שבת אפיה לא הוו קרי
 קיש עד ציאת הכוכבים. ובסוקות ק) דרבנן דצלו של שבת בערב שבת ושל מויש
 בשבת לאו דוקא שבת ומויש בלחוד אלא בכל יום מצלו דערבית בשלג המנחה כד
 נחא לזו וקיימי ברי יהודה. וכל עידי דנסיק זמן תפילת המנחה עייל זמן תפילת
 ערבית דאצטרכי למיטר בעיש ובמויש למרושי מאי תפילה מצלו והלכתא דעביד
 כמר עביד דועביד כמר עביד. ורבינו האי גאון יל פירשה להאי שמעתא כפי' תפילת
 השחר פירוש מרוח ואלו הן תורף דבריו. תפילת המנחה עד הערב רבי יהודה אומר
 עד סלג המנחה. סבירא להון קל) שמתפללין מנחה עד שתשקע החמה ור' יהודה

עתים לבינה

סדוב הונא ורבנן דכולהו תלמידיו דרב הן ואין הלכה כתלמיד במקום הרב ועוד דרב עביד עובדא
 בגמשי' בן וקיי' דעעשה רב, ומצאחי' דהרא"ש בפרק כיצד מברכין סימן ל"ב שכתב כמה דאיתא
 שם רב אמר פוסר רב הונא ור"י וכולהו תלמידי דרב אמרי אינו פוסר וכתב הרא"ש דאע"ג
 דהלכה כרב באיסורי מסתמא כיון שכל תלמידיו נחלקו עליו שמעו מרב שחור בו ע"ש. קפח) כן
 היא גם נוסחא שלנו בש"ס שם ונוסחת הרי"ף והרא"ש, ומרכיזי רבינו גראה שלא הי' גירסא זו
 בשאר פסחים ולפ"ש בשם הרא"ש הרי ראוי לפסוק הלכתא כרב הונא ורבנן וצ"ל משום רשם
 ע"ב סבואר עוד תנאי וכן רב נחמן בשם שמאל דמתפללין של שבת בע"ש ועיין ברברי רבינו
 לקמן בשם הגאונים בענין נוסחא זו. קפו) צ"ל רב ירמי' בר אבא זכר גרס רבינו לקמן רמי' כ"ה
 וכוונת דבריו רבינו דאי מצלינן של שבת בע"ש בע"כ יצטרך שלא לקרות ק"ש אלא אח"כ דמנחה
 אחי צאת הכוכבים וכיון דלדירין שוינן עלן תפילת ערבית לחובה הי' חיוב לפסך גאולה לתפלה
 גם בשל ערבית וא"כ א"א לנו להתפלל מעריב בעוד יום ולקרות ק"ש אח"כ, ועוד דכיון דקייל
 בהדי' ברי יוחנן דצריכין לפסך גאולה לתפלה גם בשל ערבית בע"ש ש"ס דאפי' אי נאמר דתפילת
 ערבית רשות ג"כ צריכין לפסך גאולה לתפלה ועתס' ברכות דף ד' סוף ע"ב, ותס' שם דף ב'
 סע"א. קפח) ברכות ס"ה ע"א קפח) דף ד' ע"ב. קפט) ב"כ בפסקי רי"ד ברכות בשם גאונים
 הישיבות ובמנהגו סי' פ"א ס"ב ובר"ף גאון בשם רב גסרונאי ועיין בראב"ן סי' קכ"ב ובסי' קע"א
 ובספר פקודת הלוי' (מתרי"ב נר"ו). ועיין באור חזק' ה' ק"ש סימן א' שהביא בשם פרי"ח שכ"כ
 בשם הגאונים והר"ח השיג עליהם רק"ש נמי הי' קרוין ועיין בהי' הרשב"א שכתב בשם הגאון
 דק"ש לא הי' קרוין עד צה"ב ומשום סגולה לא הי' חוששין על סמיכות גאולה לתפלה ועיין
 בחידושי שם דף ל"א ע"א כהא דאברה דשמואל ולד. ק) כוונתו להלכות מסוקת דרב יוחנני
 גאון. קל) סבירא להון דרבנן כצ"ל, וסוכת דעת הגאון דס"ל דגם לרבנן אין זמן מנחה עד צה"כ
 אלא עד שקיעת החמה שהיא כרי מחלף ד' מילין קודם צה"כ וכו' לחדי' בתלמודי רבי זונה

ס'ל שאין מתפללין מנחה אלא עד י"א שעות חסר רובע, אמר רב הסדא לרב יצחק בתפילת השחר [התם] אמר רב כהנא הלכה כרבי [יהודה] הכא מאי, הלכה כר' יהודה דהא כולי' כהר מיטרא היא, או דילמא הא לחדד הוא לחדד והלכה כרבנן, ולא אהדר ליה ר' יצחק, אמר רב הסדא נחוי אמן כיון דס'ל לרי' יהודה דעד י"א שעות חסר רביעי שהוא סוף סלג ראשון לבר מצלי תפילת המנחה וכן כתר הכיליכא ליצלווייה אלא אחר תפילה של ערבית כנון תשלומין שתמצא אומר מתחלה תפילת השני הניע זמן ח'ע יש לנו להתפלל באותו שעה של ערבית ואעינן דלא מטי ליה זמן קיש, ומאן דמצלי (מצלי) מבי מטי זמן קיש [וקרי מטי עדיף] למסוך נאולה של ערבית כדפי' במאימתי קורין דמעכב עד דקרי קיש ומצלי, ולעולם אי צלי בסוף י"א ובכל י"ב ואח"כ קרא קיש י"א ה"מ אליבא דר' יהודה ולפום הכין קאמר רב הסדא מדרב מצלי של שבת בעיש שים הלכה כר' יהודה ואקשינן עלי' דריח אודיבא מדרב הונא וכולהו רבנן לא מצלי עד לאורתא שים הלכה כרבנן דאמרי תפילת המנחה עד הערב לית להון תפילת ערבית ועדיין שהות ביום, וקמא הא מילתא דאמראי בהא מלונתא דתנאי, מאן דמצלי ערבית ועדיין ימא כר' יהודה, ומאן דאמי דליכא למעכב הכין כרבנן, ואיכא רבנן קנ"ג דגריס הכא בלשון הזה השתא דלא איתמר הלכתא לא כמר [ולא כמר] דעביד כמר עביד דעביד כמר עביד, ואנן הכי גריסין, ואיכא רבנן דלא גריס הכין ומאן דלא גריס הכי ס'ל כגירסא דרב צלי של שבת בעיש ור' יהושיע צלי של מיש בשבת קנ"ג] ואמר רב יהודא אמר שמואל מתפלל אדם של שבת בעיש ואמר רב נחמן אמר שמואל מתפלל אדם של מצאי שבת בשבת וכולהו הני אליבא דרבי יהודה עברי וקאתיא כר' יהודה והלכה כמותו, ואמרי לך האי דלא זחירי רבנן הני בכדי שימכנו נאולה לתפלה דמטי עדיף, ושעות היא זו מכמה פני' תחילה דהא רבוותא דעלמא מתני בהדי' דעביד כמר עביד דעביד כמר עביד, ועוד מ'ישא דאחי ליה רב הסדא למשמע מדרב מצלי ואהדרי ליה דהא ריה וכולהו רבנן לא מצלי עד לאורתא דאלמא דכולהו הני דצלי ודאמרו איכא לצלוי' פליע ריה ורבנן עליהו ולא אמרא הלכתא לא כהני ולא כהני, ונדולה מכולן דבאילין מילי בולחו הלכתא כדעמא דבר ואי הוה סטיקא כר' יהודה ואידחי' לה דרבנן לגמרי כלמאן דמצלי תפילת המנחה בסלג אחרון פועה היא וזרי' כל ישראל מתפללין תפילת המנחה עד הערב ומנהג כל כנסתא ישראל במתיבתא ובעלמא כולה הכין ושים דלא סטיקא להון כר' יהודה ומאן דמקדים מצלי מנחה גדולה קנ"ג] מועט ובתורת רשות

עתים לבניה

ר"ש תפילת השחר, ואולם בשו"ת שאגות ארו' סי' י"ז האריך להוכיח דרבנן זמנה עד צה"כ עיי"ש ואישתמסתי' תנא דמסייע שכן האריך להוכיח בשו"ת מהרי"ק סי' קע"ג ולרבנן בצה"כ ול' יהודא מתחיל מעט קודם תחלת שקיעת החמה ע"ש ומצאתי בירושלמי ס' תפילת השחר אמרו בשם רב שאמר לרב אדא כד תחמי שימשא בריש דיקלא הכ לי גולתא דנצלי תפילת הסנהא ומאמר דרב כר' יהודה ס'ל ע"ש והיינו כהמהרי"ק ועיין מ"ש ג"כ לעיל אות כ"ה, ולפ"ז מ"ש הגאון כאן עד שתשקע תחמה נראה כוונתו עד סוף שקיעת הדיין עד צה"כ, קנ"ג סי' סקצת גאותים ועיין לעיל, ומ"ש א"כ ומאן דלא גריס הכי ס'ל כגירסא דרב צלי וכו' תיבות כגירסא אין לו סבבן ונראה דצ"ל כיון דרב וכו' ור' יאשיהו [בע"ל] צלי וכו' הלכה כמותו ואמרי לך האי דחזירי רבנן [כצ"ל] וכו' וכונתם דריה רבנן שהי' יהודים שלא להתפלל עד לאורתא לאו משום דס"ל שאין הלכה כר' יהודא אלא שהם בודו יותר כר' למסוך נאולה לתפילה ובוה יובן לנכון כל דברי הגאון ז"ל, קנ"ג לפינני שם כ"ז ע"ב ומאמר רב נחמן וכו' ואמר רב יהודא וכו', קנ"ג סי' דרך מועט כנ"א מתפללין מנחה גדולה וגם הם מתפללין מ"ג בתורת רשות ולא מכסלין להתפלל אמ"כ לחובה גם מנחה קטנה ועיין לשונן בס' האשכול ה' תפילת מנחה צד ג"ו, וע"ש בגמל אשכול שכתב לחציו רמ"י דגם בזמן המקדש הי' מתפללין מנחה קודם הקריבת התמיד משי"ס סוכה

עבד ולא מבטל אחרונה שעד הערב. הלכך מתור ותירץ מאן דגרס דעבד כמר עבד דעבד כמר עבד :

כן מאי היה עלה דתפילת שבת בעיש קנס) תיש דרב איקלע לבי נניבא צלי של שבת בעיש אתי ר' ירמי בר אבא צלי אחוריה סיים רב ולא מסקי לרי ירמי אבא. שים דני אמרינן שאדם מתפלל במלג האחרון. היכא דעיש לא תימא כיון דעדין חול מתפלל של חול וכבר יצא מערביה של שבת אלא שים של שבת מתפלל. ושים מתפלל תלמיד אחורי רביה וכו'. ופירשו בנמרא נמי בעסק מי שמתפלל של שבת בעיש כי מאותו שעה חייב לברול ממלאכה שכבר קיבלה לשבתא עילאזי ממני שרי ירמי (אמר) כשראה רב מתפלל של שבת בעיש איל מי בדלת איל רב בדילגא ומקשי מי מייחב מי שמתפלל של שבת בעיש להבדל ממלאכה והאמר אכדן פעם אחת התפלל רבי של שבת בעיש ונכנס לבית המרחץ ויצא ושנה לי מרקי ועדין לא חשיכה דהא לא קא נהוג שימור שבת. ומסרק רבא להזיע נכנס למרחץ באותו שעה ומתר דוי לכנס באותן הימים להזיע ואחיז נורו איסור בזיעה ומישרשה בסי בידה קנו) אריביל משום בר קמרא בתחלה היו רוחצין בחסין שהוחמו בעיש התחילו הבלנין. כולה שמעתא. וקאמר דרבי להזיע נכנס למרחץ אתר שהתפלל ודבר שהי מתר בשבת עשה ולעולם בודל מן המלאכה הוי. והדר אקשיי הוא אביי שרי לי לרב דימי בר לויא לכגורוי סלי כסניא דמעלי שבתא אתר שהתפלל של

עתים לכינה

דף ג"ג ע"א דרש איתא משם דתפילת המנחה משם לתמיד של בין הערביים ש"ם שהתפללו קודם הקרבנו ע"ש ואני מצאתי בשו"ת תשכ"ג ה"ב סימן קס"ב דרש העתיק הנוסחא משום לתמיד של בין הערביים משם דתפילת המנחה ע"ש וע"ש שהביא מהירושלמי דל"ג התפילות כלל. קנס) שם כ"ז ע"א, ולפנינו ליתא לחיבות אלו מה הוי עלה ת"ש וכן היא גירסת נמרא כת"י שבספר בית גת ועיין בספר דקדוקי סופרים שאינו יודע לכוין גירסתו דמאי אולמי' הא מרוב חסדא דהוא נמי אמר דרב עבד כן, (מהר"ב נר"ו), (לדעתנו נוסחא זו היא לפי הנוסחא דלא נרסו השתא דלא איתמר הלכתא לא כמר וכו' כמוזכר, והא דקאמר מה הוי עלה ת"ש מוסב גם על כל מה דמיימא אח"כ מרבי ור"י ורב נחמן בשם שמואל ור' ישמעאל בר"י רעבור כן א"כ ש"ם דהלכת כרי יהודה, ועיין ברש"י עירובין דף מ' סע"ב שכתב פעם אחת נתקשרו שמים כעבים והתפלל רב של שבת ואמ"ל ר' ירמי' ב"א מי ברלית מן המלאכה משקבלת עלך שבת ע"ש ודבריו תמוהים דאם הוי זה בשעת שעות האין הוכיחו דמתפללין של שבת בע"ש ועוד רבנא' א"צ באמת א"צ להיות בודל ממלאכה כיון דקבלה בשעות ה' כמבואר בש"ס והא דנתקשרו שמים הוי ברב דימי וע"ז הוהר"ל לו באמת אבוי לגמר הסלים ועצ"ג, אח"כ ראיתי ביד דוד שם הניגים בזה, והעיוני ירדו תאבד"ק סעראצק מהר"י לעיונשטיין ג"י שבספר שבלי הלקס סוף סי' ג"ט תמה כן עפרש"י הג"ל וכתב דאנב שיש"ף כתב כן ע"ש והנאני. קנו) שבת דף מ' ע"א, והא דלא תירצו דרבי לא היו בדעתו כשהתפלל להיות נבדל ממלאכה, וע"ל דבאמת כל שהתפלל של שבת בע"כ צריך להיות נבדל ומה ששאל לרב מי ברלית היינו או מוכרח להיות נבדל וכן מוכרח שיש"ס עירובין דף מ' גבי זמן ביה"כ על הכוס דאמרינן רבון דאמר זמן קיבל עליו יוה"כ ואמר למישחתי וילוף לוי מזה דרב דאמר אין ברילגא ואי ברעתו תלי' א"כ יכולין להתנות שאינו מקבל עליו יוה"כ לאיסור עוני עד אחר שתיית הכוס, ועיין ב"י א"ח סי' רס"ג (שהביא מחלוקת הר"מ ור' פריץ באשה המדלקת נר של שבת או שהני לה תנאי שעדיין אינה מקבלת שבת בהדלקתה וכתב מרן בכ"י דגם ביהודי המתפלל של שבת בע"ש אם מתנה שאינו מקבל שבת עדיין נראה לכאורה דתלי' במחלוקת זה ושוב כתב ויותר נראה דכיון שהזכיר קדושת היום בתפילה שוב א"א לעשותו תל לרבוי הכל ע"ש ובאמת החילוק טובן דבהדלקת הנר אין המעשה שותף התנאי אדרבא ההדלקה צריך שתהי' בעוד תול, אבל בתפילה שמתפלל של שבת מתרת לתנאו ומסילא ונאמו כול, ולא ידעתי כמה נוסק מרן ורצי מוכרח מהש"ס הג"ל ולא מהני תנאי בתפילה, ועיי' להפני יהושע ברכות שם שהשיג על הב"י דמתחשבו רב אין ברילגא היינו שהי' ברעתו ליבדל אבל תנאי מהני ודבריו תמוהים בט"ש. שוב ראיתי בכלבו ה' שבת שישם הביא מחלוקת ה"ר פריץ ור' אשר לענין תנאי בהדלקת

שבת, ומי כבדו עלי לגמר עלי נצרים של ערבה בנפירת כרי ללכנו, ומפריקין התם מעותא הוי רב דימי בר ליואי בשעת עבים הוי מרסה שנכנס שבת ועמד והתפלל של ערבית אדעתא שחשיכה ואחיכ נתמרו העבים ונדע שיש שהיה ביום ומועה הוי ומשיה שרי לי אבי לכבדו עלי אבל אלו הוי יודע שהיה סגל המנחה אחרון והתפלל של שבת בעיש לדעת כבר נאמר עליו המלאכה. וגם על זאת הקישו ומעותא מי מהרין הלא כשמועו הצבור בעבים והתפללו של מרש בשבת ואחיכ נדע שהיה יום ונאו ושאלו את רבי ואמר להן הוואיל והתפללו התפללו ופריקנו מורה צבור שאני אילו יחיד ומועה הוי חייב לחזור ולהתפלל בשעתה אבל צבור לא סמרחין וסליקא שמעתא דמאן דמצלי של שבת בעיש מדעת חייב לכדול מן המלאכה, אברן דאמר אבא יודן שמי ולישנא קלילי קרי אברן קמ). הא דקאמר רב יהודה אמר שמואל מתפלל אדם של שבת בעיש דלא ליצלי י"ח אעינן שעדיין יש שהיה ביום אלא [מתפלל] שבע של שבת, וקאמר רב נחמן אמר שמואל מתפלל אדם של מצואי שבת בשבת דלא ליצלי שבע [אף] שעדיין שבת היא דכין דתפילה ערבית קא מצלי אעינן דעדיין שבת היא מתפלל י"ח ולא אמר בה הברלה. וקאמר אומר קדושה על הכוס ואומר הברלה על הכוס לא מיפרשא בנמרא אימתי אומר אי בשעת תפלה שעדיין היא סגל המנחה או לערב שהיא שעת קדושה ולערב שהיא שעת הברלה וזמן קדוש קדימא דבתר תפלה בסגל המנחה מקדש מדאיצטרכין למיבעי אומר קדושה על הכוס או אינו אומר קדושה על הכוס ואישיש אומר קדושה על הכוס דאי משתחשך צייכי למיטר אלא מידי דמקדש אפי' בסגל המנחה וזמן הברלה מן בעיא מידי דבסגל המנחה היא מבדיל דאי משתחשך משימא ולא צייכה. ומעיקר הברלה מיסתברא דמשתחשך היא רהיכי מבדיל ועדיין יום הוא ואסור בעשיית מלאכה וכיין דלא מימשמא לא מבדיל עד שתחשך ויהי לילה. ולענין קדוש מספיק, ואיכא רבנן קמאי קמא (קמא) דאמרי הים דאיתרמי לי כוס בסגל המנחה ולא מיתרמי לי' בסניא מבדיל אפי' מבעד יום כי היכי דליקיים הברלה על היון, וליתא דלא מילתא ולא סממא היא כל עיקר והרבה טעו לפנינו בשמועה זו ולא הבינו דהני דמצלי של שבת בעיש ושל מרש בשבת לאו דוקא בשבת ומיש בלעד אלא ככל יום מצלי דערבית בסגל המנחה כד נחא להו וקיימי כר' יהודה ונמרא [אמר] בהדיא אמר ריה נחוי אגן מרוב מצלי של שבת בעיש ש"מ הלכה כר"י, וקאמר לי' אדרבא מדריה ורבנן לא מצלי עד לאורתא ש"מ הלכה כרבנן, והרי דברים בחרים דלא תלי' הא מילתא במרש ובעיש אלא בכל יום מן עדן דנסיק זמן תפילה המנחה עייל זמן תפילה ערבית ואיציטרכו למיטר בעיש ובמיש לפרושי מאי תפלה מצלי, ובעי רבנן נמי מכרי סומך נאולה של ערבית לתפלה

עתיס לכינה

גו שבת שהביא הב"י ששם נחלקו שניהם בכוונת מי ברליה ושומר רב אין ברילנא אם הכוונה שמסילא נבדל או דברעתו חלי' ע"ש וחי' על הב"י שכתב רלענין תפלה לכ"ע לא מהני תנאי אבל באסא דכרי רב ר' אשר תמוהים כמ"ש וצ"ע ג"כ ע"ד השבלי הלקס סי' ג"ט ע"ש. קמא) וכ"כ הערוך והוא מפר"ח וכן בירושלמי ובמדרש מזכר אבא יודן וכ"כ תתול' ביבמות ק"ה ע"ב ע"ש, ומ"ס רבינו הא דקאמר וכו' כל זה הביא הר"י"ץ גאות סוף ה' הברלה [בשיבוש לשון] בשם רב האיי גאון, [מהר"כ נ"ר], ומ"ס אח"כ וכן קדוש קדימא וכו', מלות קדימא וכן מירמי היא כמו כפי הנראה והיינו רלענין קדוש נראה דספגל המנחה מקדש ג"כ וכן לענין הברלה נראה דספגל המנחה מבדיל כדשאל הש"ס אי אומר קדושה על הכוס וכן אי אומר הברלה על הכוס ובע"כ ה' השאלה אי יכול לקדש ולהבריל או בסגל המנחה דאי אח"כ אודי צה"כ פשיטא מדוע יהי' נספח, ושוכ כתב דמ"מ מצד הסברא הברלה לא יבריל או משא"כ לענין קדושה. קמא) צ"ל דאמרו היכא דאיתרמי וכו', ודברים הללו כתב הבה"ג בהלכות הברלה וקידוש, ועיין ג"כ באור זרע ח"ב סוף

עדיף וצלוי למנא דערביה בחר קיש שמי' טמי מצלויי בפלג המנחה מי' צלי רב וצלי רבי וצלי ר' יששעאל ברי' יוסי ורי' אלעזר ברי' יוסי קנט) ואהדרו להן אינא טילי דלא מספקו לזו לא משום קיש ולא משום תמלה כנן עבוד שנה דאריא ברי' צדק (ר) כשהיינו עוסקין בעבוד שנה ביבנה לא היינו מספקין לא לקיש ולא לתמלה ואינא למימר דהו' מקדמי ומצלי כרי' שיהמנו מצוה, ואנחנו אמרינא כיון דאית לי' למיעבד הכי דמאן דעביד כרי' יהודא עביד ושמי' דמי ואמי' למצוה שויה' לסמא מוז מקדמי מצלי' כד חזי דהווא מצוה עדימא מן מיסמך נאוולה של ערבית לתמלה של ערבית, ועוד אמר מר האי כיון דרב דונא ושאר רבנן לא מצלי' דערבית עד לאורתא לא בעיש של שבת ולא במי'יש של חול ולא כהול של חול הכין עדיף למיעבד כרבנן ואמרי' דעביד הכי עביד, ומאן רינחא לי' ומצלי' של עיש בחר סלג מנחה קסנה אחרונה כרי' יהודה מן התוא עירנא במל' ממלאכה לתמרא אבל קידוש היום [מקדש] כי קדיש יומא, ומאן דמצלי' של מי'יש בשבת בחר סלג מנחה קסנה אחרונה לא יוכל למיעבד מלאכה עד שתצא שבת ולא יוכל לאבדולי' עד דמדליק :

בן ונשאל מר רב האי (ר) מצינו שאמרת בהא דארי' בר' אבין רב מצלי' של שבת בעיש ורי' יאשיה מצלי' של מי'יש בשבת דסוף סוף ברכות ונקשות אינון כיון דצלי לי' כל דרמי עליה לשבת (ר) הכי אמר שמואל דאי מקדים תמלה אחרת של מי'יש אית לי' אבל הבדלה דמנחה דכחול נוהלא וקדושה דשבת נמי לא [מתאמרי] עד דקדיש יומא דקדושה רחמנא (ג) ולא סני' במאי דקבליה אדם על נמשיה כרצונה, ולא משם לן מרנא מנא אימרינא מילתא דנמרא דהא בהדיא איתמר מתפלל אדם של שבת בעיש ואומר קדושה על הכוס ומתפלל אדם של מי'יש בשבת ואומר הבדלה על הכוס, והשיב דעו בה סתוך שברור היא לא התערבנו להביא עליו ראי' שאע"פ שאמרו מתפלל אדם של מי'יש בשבת כרור וידוע כי אשר אמרו אמר הבדלה על הכוס (ר) כשכיל הבדלה היא ואין לך כוס שמבדילין עליו דלא בעי נמי נר וברכה שעל הנר קודם להבדלה בין לביש בין לביה דתנן (ה) כשיא נר ומוזק בשמים והבדלה ובהיא נר ובשמים ומוזק והבדלה ואפי' לרי' יהודה דמשני לה ללישנא דמתני' מודה דבין לביש בין לביה הבדלה אחר כולן שנמצא נר קודם להבדלה דאמר ר'

עתיס לבינה

מי' יוד' שהעתיק דברי הכה"ג, קנט) ע"ש כש"ס ברכות כ"ו ע"ב, (ו) שבת דף י"א ע"א, וכן העומק בצרכי עבוד ושאר עסקי במצות עיין תוספתא רפ"ג דברכות, (ז) כוונתו ששאלו על מה שאמר הרב האי ריק להתפלל של מי'יש בשבת או של שבת בע"ש יכול להקדים שאינם רק ברכות ובקשות וכן אית לי' לשמואל שיכול להקדים אבל קידוש והבדלה אינו יכול לקדש דבהבדלה הרי מוכח דמשוי' לי' תול וגם בקידוש אינו יכול לעשות שבת בזמן שהיא תול שרי' שבת לאו ישראל היא דמקדש אלא קדישא וקיימא קדושה רחמנא טמילא והאיך קדש בזמן שערין לא נתקדש ועל זה הקשו לו דהוי' ט"ס מהמרא מוכח דיכול לקדש ולהבדיל או כמו שהוכיח לעיל כמ"ס באות קצ"ג, ולשונו מנומנם קצת, (ח) כוונתו דשני מימרות אלו להתפלל של שבת בע"ש ולקדש וכן להתפלל של מוצאי שבת בשבת ולהבדיל שניהם הובא בש"ס שם בשם שמואל, (ט) כוונתו לש"ס ביצה דר"ז ע"א דאמרו אסו שבת ישראל מקדשי לי' הא מיקדשא וקיימא, ולש"ס זו כוונת רש"י ז"ל בברכות מ"ט ע"א ד"ה מקדש והגרו"פ לא העיר, ולכאורה קשה נוסח הברכה עם מקדשי שביעי דהרי ישראל לא מקדשי לי', וג"ל הכוונה על מה שס"ע לקדש השבת ברברים כי יש במצות שבת ג' מצות (א) שמיחה שבת (ב) ענג שבת (ג) זכירה שבת שבאה תקבלה זכרתה בקידוש על היון [או בדברים] וזה שאמר שומרי שבת וקדאי ענג עם מקדשי שביעי שהם ג' מצות הנזכרים וא"צ להתייקר תאבדוהם שאפ"ש עם המסמרי שבת בקדושה [קדשי' לי' קדשי' תה"ל] ועש"ת שואל ומשיב ח"ב סי' קנ"ד מצודתא ד' חמת בקדשי' הג"ל ונדרח ומ"ש ג"ל נכון, (י) הלאה נתנו

יהודה (רו) לא נחלקו ביש וביה על המזון שבתחלה ועל הברלה שבסוף. היום שחל להיות אחר שבת רבא אמר יקנהו (ח) והלכתא כותי. מימ הברלה שעל הכוס ודקדם לה ולסום כן קאמר ואמר הברלה על הכוס וכן לענין קידוש על הכוס מי איכא קדושה אלא בתר דקדיש יומא דח' (ח) בני הבורה שהיו מסובין וקדיש עליהן היום מביאין להם כוס ואומרי' עליו קדושה היום השני ואמר עליו ברחמי' דברי ר' יהודה. ר' יוסי ואמר אוכלין והולכין עד שתחשך. גמרו. כוס ראשון אומרים עליו ברחמי' השני ואמר עליו קדושה היום (ט) ואעינן דודאי קאמר רב הונא בדילנא וכי שרי ל' אביי לרב דימי בר ליוזאי לכבריי מלי בפניא דמעלי שבתא משום סעודה היא אלא מהו כי הברלה כד קדש דקאמרינן ואמר קדושה על הכוס ואמר הברלה על הכוס ולא יכולת למיטר דמבריל כשנת ועדיין אמור בעשיית מלאכה. וכתב הגניד (י) הכי ולי אית מרבנן דאמר מי שאין לו נר מצוי במרש כלום אינו מבריל עד שימצא נר ויהי נר קודם להברלה ועוד הא אפי' (י) אמר רב אשי כי הינא בי רב כהנא אמרינן המבריל בין קדוש לחול ואפי' (י) סליח ועוד קייל (י) דאין מחזירין על האור כמיש כדרך שמחזירין על המצוה. אלא דכי קאמר טר רב האי נאן הויא דאפשר אבל היכא דלא אפשר מבריל אע"פ שאין שם נר. ובמקום אחר אמר טר רב האי מדבעי ואמר הברלה על הכוס מדמי דלאורתא קאמר. דאינו מבריל ועדיין יום היא. ולענין קדוש מספקא שאתא מצא שבראשונה אומר (י) דלא מקדש כלל עד לאורתא וכאן אמר דמספקא אי מקדש בפניא דמעלי שבתא או לא. ולא מצנו מי שהשוה לדבריו באת מן כמו שנכתב בהלכות הברלה ואע"פ אני כותב כאן מקצת דברי ראשונים. כתב במסוקות ובגדולות (טו) היכא דפשיטא ל' מילתא רלבי שימשה לא מתרמי ל' חמרא לקדושי עליה ומתרמי ל' חמרא במנחתא דמעלי שבתא. היכא דתיב ושתי חמרא אפניא דמעלי שבתא וידע דלאורתא לא מיתרמי ל' חמרא מקדש עליה מבעוד יום ואמר ויכלו. ואעינן דאיכא עינא טובא ולאורתא כד אחי לבית' מקדש ארישתא כדי להציא בניו ובני ביתו ואי בעי לצללי דשבתא בעיש מצלי דאמר רב יהודה אמר שמואל מתפלל אדם של שבת בעיש. ואי אקדיש או צלי אסור ל' למיעבד עכירתא דקבלי' לשבת עיליה ואומר קדוש על הכוס במנחה. ובגדולות היא מאן דבעי לצללי דשבתא [בעיש] מצלי או מקדש ואי מצלי דשבת מבעוד יום אסור למיעבד עכירתא דקבלי' לשבת עיליה ראי' ר' ירמי בר אבא לרב מי בלית ואיל און בדילנא ואומר קדושה על הכוס במנחה. ואסילו מצלי

עתיים לבניה

וכוונתו בלתי כובנה ונראה שיש כאן חסרון ענין שלם. (ה) שם ג"א. (ו) שם ג"ב ע"א. (ח) פסחים ק"ג ע"א. וצ"ל וס"מ הברלה שעל הכוס. גר" קודם לה. (ח) פסחים ק"ב ע"א. (ט) צ"ל ואעינן דודאי קאמר רב און בדילנא וכי' פ' וא"כ כיון דאסור מאו במלאכה א"כ י"ל דסיקרי מהאי שעתא לגבי דירי' קדוש עליו היום וע"ז קאמר אלא מיתו כי הברלה כד קידוש פ' דבשניהם קאמר בלשון אחר אוטר קדושה וכי' וכשם שלענין הברלה אין הכוונה בע"כ להכדיל תיכף אחר דתשילה בעוד עדיין שבת ה"ג לענין קידוש. (י) כוונתו על רבינו שמואל הגניד. ומביאו בהרבה מקומות פה וכנראה שהעתיק דבריו מספרו הלכתא גבורתא שחיבור הנאמר מאתנו ולשון ולי אית מדבנן רגיל על לשוננו של הגניד והכוונה ולי נמצא (סדרי"ב נר"ן. ר"ח) שבת ק"ג ע"ב. (י) צ"ל ומסלתינן. (י) ברכות ג"ג ע"ב. (י) עד תיבות מספקא הם דברי רב האי ושוב צ"ל ואחת מוציא וכי' והם דברי רבינו הכתבר ועדיין בראב"ן דף מ"ז ובה' ר"ן גאות ובשלישי הגבורים פ"ק ערבי פסחים ובכ"י אול"ה סי' רס"ו בשם ס' אהל מועד, (סדרי"ב נר"ן. ר"ח) עדיין כבה"ג ה' קידוש כ"כ בשם בהלכות ר"ן גאות צד י"ת הקצת בחסדה גזוה סי' ק"ג ובשערי תשובה סי' ג"ד

ביחד כי שימשו צריך למיטר וכולו בתר עלותה ואמר רב ישראל ר"ת) אע"פ שאמרו מתפלל אדם של שבת בע"ש ואומר קדושה על הכוס ואמר רב תחלימו בר אב"י אמר שמואל ר"ה) מתפלל אדם של מ"ש בשבת ואומר הבדלה על הכוס בין שיש לכל תפלה ותפלה וכן קבוע וקצוב שחייב הקביה להתפלל בין אותה תפלה היא תפלה קודם זמנה שמתחייבת... ר"ת) או נדבה ואינה מוסרת מלאחור ולהתפלל בשעתה ואינו נמטר מחיוב תפלה בשעתה כמו שקדם והתפלל. תרע שהחנן שאמר בו הקביה שלש פעמים בשנה [יראה וגו'] והם זמנים ידועים מי שעולה אל בית ד' קודם חג המצות [לא קיים המצות] ומכאן אתה למד שאין המצות כחובת שקבוע להם וכן שאם טרע קדם זמנה נמסור מהם אלא המצות אין נעשית אלא בזמן שצגה הקביה ר"ת) וכיון שכן דע"ל הני מימרי להתפלל של שבת בע"ש. מתפלל אדם של מ"ש בשבת. היכא רליכא יין לאורתא מפני שקדוש והבדלה על היין ספי עדיף הלכך אמרו להקדים תפלה קודם לשעתה מפני שנמצא לו יין לברך עליו [ולא ימצא] לו לברך אח"כ ומשום כן אמרינן בע"ש ואומר קדושה על הכוס ובמ"ש צ"ל הבדלה על הכוס ולא אמר זאת מפני שהקדים התפלה בשני זמנים אלו ימסור מלאחור ולהתפלל בשעתה אלא חייב להתפלל אותה בשעת חובתה והיה הראשונה שהקדים נדבה ובין שהקדים תפלה של שבת כעוד יום מאותה שעה אמרו [במלאכה] מדא"ל ר"י י"מ' בר אבא לרב מי בדלית ממלאכה [וא"ל ברילנא] אע"פ שהדברים הללו הנזכרים למעלה אינן חוקים משום דאמרינן אמר ר"ה נחזי אנן מדרב צ"ל של שבת בע"ש שמענין מינה הלכה כר' יהודה אדרבא מדרב הונא וכולהו רבנן לא מצלו עד לאורתא ש"ס הלכה כרבנן. וכשמקדים תפלה מ"ש אמור בעשיית מלאכה עד שתצא שבת ויכנס חול ויחזור ויתפלל תפילת ערבית ויברך על הגר בורא מאורי האש. וכתב הנגיד הכי ולי אית לי מרבנן דאמרי שכל הדברים הללו דברי פעו"ת הן ולא ה"י עלינו להוכיחן אלא שיצא ספרו של... המלות בעולם ר"כ) ויש בו כמה... כמו הללו ויש לחוש שמא יפעו בהן ישראל וזה שאמר שיש לכל תפלה... ר"כ) הא שמע לי' דרס"נו רבי יהודה ורבנן בתפילת וכן המנחה ותפילת [שחרית]... אבל רבי יהודה לאלתר מבעוד יום ודעבד

עתים לבינה

ע"י"ש, [מדר"ב גר"ו]. ר"ת) רב ישראל זה מכ"א גם בספר האשכול וכן בהלכות ר"ה לה"י צ גאות עמוד ל' וכתב שם דלא סבכו הכמים על דבריו והוא כמ"ש הנגיד לקמן [מדר"ב גר"ו]. ר"ת) לפיניו אמר רב יהודא אמר שמואל כמזכיר כמה פעמים גם לעיל. ר"ת) כל הלשון מיסעה ונראה דצ"ל כיון שהקדים וכו' שמתחייבת אז נדבה וכו' שאינו נמסר וכו', ומכאן אתה למד שכל המצות וכו' לא נמסור מהם. ר"ת) פ"י דלפ"ו בע"ב צ"ל דהני מימרי דאמרינן דיבול להקדים תפילת שבת וכו' תפילת מ"ש היא היכא רליכא יין וכו', אבל לא ידעתי דלמי דעתו למה יצטרך להקדים או התפילות כיונה בשביל לקדש ולהבדיל ולמה לא יהי' רשאי לקדש ולהבדיל קודם התפלה ואח"כ יתפלל בזמנה. ר"כ) בהעתקה שלפני מעתק רוב הדף בחסרון מרובה שנמחק בהכתב יד ובכל המקומות שרשמתי הנקודות להורות על החסרון. ר"כ) נראה דצ"ל כאן זמן קבוע וקצוב. ר"כ) צ"ל פרק כל כתבי [דף ק"ח ע"ב] אמר ר' יוסי יהי חלקי וכו' ביצמרי מפני ששבריו עומדת בעסק וקודם וכו' מתכנס בו והיו מקבלין השבת מבעוד יום מבשאר מקומות, וציפורי וכו' כצ"ל ועפ"י"י שם, ועפ"י"ת סה"ר"י אבן מינאש סימן מ"ה שכתב להכריח סוד דרש"ר וציפורי קרובים היו בתוך תחום שבת דכע"כ בחד גברא מיורי דאי בתרי גברו מאי מעליותא הלא זה מספיד בהתכנסה וזה בהתוצאה ע"ש ואינו סבין דכרין שדרי באמת מה"ם אמר יהי חלקי וכו' דהיינו שבוטרו לו חלק הטוב של זה בהתכנסה וחלק הטוב של זה בהתוצאה ועיקר טובותי' בהו רק לזרז על קבלת שבת בהקדם ולהיות מאחרין לצאת ע"ש בחא"ג, וגם דאיייתו שם מכתב אתה בספרו' וכו'

ברי יודנה עביר... מדרב צלי של שבת כעיש שים הלכתא [ברי יודנה]... ומרריה זרבנן לא מצלו עד לאורתא שים הלכתא כרבנן... רמכי שלים ומן תפלת המנחה... קבע לתפלת הערב לרי יהודה... חייב לחזור ולהתפלל ועוד... נדבה אין הדרב כן... בה שהן מכוארין כגון חד... אותה בסוף יום עיש נאסר בעשיית מלאכה אלא מראיתסר לי... רחמנא חובת שבת נוסה צלי תדע שאם התפלל מאה תפלות... כתקנן דלא אסיק ארעתי כששבת. שבת היא ולשום שבת נמצא לא... ממלאכה וגם אותה נדבה אם לא התפלל שוחר... דלית לי שכר אלא דאיסור גדול [עושה] דהיל מציא שיש [לכסלה] וקויל דיהיד שקיבל עליו מבעוד יום ועדיין הוא יום גדול התפלל נאסר בעשיית מלאכה כמסורש לעיל כשמעתא דרב ירמי' כר [אבא]... רצלי יחיד בכונה אבל אם טעה יחיד בקשור עכס והתפלל... מתוך שאין מפרוץין אותו לחזור ולהתפלל נאסר בעשיית [מלאכה]... שהי' מעונן והדליקו נר של שבת ולא התפללו ואוסר... מתר להדליקו ומותר להוסיף בהן שמן עד... לכבוטן ולהדליקן שהגרות אין אוסרין את... מלאכה עד שקיעת החמה... נרסינן בשבת כסרק כל... רכנ) חלקי ממכניסי שבת כמברי' וממציא שבת כציסורי... וקודם שיעריב השמש בשאר מקומות מתכסה בו... וצפורי היא נבונה ביותר כדאמרין במגילה רכנ) שישבת בראש הדר בצפור הלך אע"פ שהוערב השמש בעולם נראה עדיין בצפורי כאילו יום הוא מפני שנבנה ביותר ונמצא מוסיף מחל על הקדש בין בכניסה בין ביציאה :

כך נרסינן כסרק... רכנ) תיר ועניתם את נפשותיכם בתשעה להודש יכול כתשעה תיל בערב... רכס) משחחשך תיל בתשעה הא כיצר מתחיל ומתענה סבעוד יום... רכו) שכן הקודש אין לי אלא לפניו לאחריו מנין תיל מערב עד ערב... רכז) תיל תשבתו כל שבתה שאתה שובת אחר... רכח) תניא ר' יוסי ברי יודנה אוסר רכט) שני מלאכי השרת... רל) לביתו אחר טוב ואחר רע כשנא לבית... רלג) מצעת מלאך טוב אוסר יהיד שלשבת... רלד) ואם לאו מלאך רע אוסר יהי רצון... רלז) כרחו אמן. אמר רב ואי תימא ריביל... רלח) רב המננא כל המתפלל

עתיס לכינה

אין ראי' כמו שהעיר עליו בתנתי' ר"ע איגו על משניות פ"ב רשבת, ובעיקר הדרב לכאורה אישחסיס מיני' מדרש אינה דבתי פ"ב ט' ד' דמבואר דרועקים המה זה מזה י"ח טיל וכן מכואר בירושלמי פ"ג רמס' סנהדרין ה"ב ועיין בציון ירושלים להנאב"ק לכוב ו"ל חכה עליו בזה, ובתשובה כתבתי עפ"י המבואר בש"ס ב"ב רף ע"ה ע"ב דאר"י אני ראיתי ציפורי בשלוחתה והי בה ק"פ אלף שוקים של מכרי צוקי קדרה ומבואר בש"ס ברכות רף ח' דר"א ור"א הי' להם תליסר כי כנישתא כמברי' מכואר מזה דשני עיירות הללו היו עיירות גדולות לסאוד ולפ"ו שסוד אפשר דמתחלת מברי' עה סוף ציפורי הי' אורך י"ח טיל ומ"ס דרך המפסיק בין שניהם הי' פרתה מתננס שבת ואין זה סתירה לברי' מרד"י בן מיגאש הנ"ל. ועיין בתר"י פ"ח דברכות שכתב פי' אתר בכונת ר' יוסי יהי חלקי וכו' לפי המבואר שם דכמברי' הי' מגמדין הכלים לכבוד שבת בע"ש ובציפורי כמצאי שבת וע"ו אמר יהי חלקי וכו' שמכבדין ישבת בין בכניסה בין ביציאה ע"ש ועיין בחי' אגדה סרק כל כתבי ובבאר שבע כתשובתיו סוף פטרו סימן ב'. רכז) רף ו' ע"א רע"ש כתובות ק"ד רע"א. רכו) צ"ל כסרק יום הכפורים, יוסא רף פ"א ע"ב. רכא) צ"ל אי בערב יכול משחחשך. רכז) צ"ל שכן מוסיפין מחל על הקדש. רכז) אין לי אלא ביה"כ שבתות ויו"ט מנין. רכח) אתה מוסיף לה בין מלפניה בין מאחריה ע"ש ברי"ה ובענין יעקב ובדקדוקי סופרים שם, [מתר"י"ב נ"ז]. רכט) שבת ק"ט ע"ב. רל) מליון לו לאדם מביהכ"נ לביתו כצ"ל. רלג) ומצא נר דלוק ושלאנו עורך ומטה מצעת כצ"ל. רלד) אחרת יהי' כך ומלאך רע בע"ב עונה אמן כצ"ל. רלז) של שבת אחרת יהי' כך ומלאך טוב בעל כרחו כצ"ל. רלח) אפי' יהיד המתפלל בערב

בעיש... רנה) במעשה בראשית שנאמר ויכלו... (לו) אלא ויכלו. אמר רב חסדא
אמר מר עוקבא כל המחטלל בעיש [ואומר] ויכלו שני מלאכי השרת האלחין לו
לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו וסר עונך וחסאתך הכופר :

עמים לבינה

שבת צריך שיאמר ויכלו, אמר, כצ"ל. רנה) ואומר ויכלו מעלה עה"כ כאילו נעשה שותף לחקב"ה.
(לו) אל תיקרי ויכלו כצ"ל.

סליק הלכות ערבי שבתות.

השמיטה

[א] בענין התוספת גדולה שהמנהג לעיל כמות ס"ז במ"ש רבינו והראב"ן גם כהאי דאין צולין
בשר בצל וביצה, וב"ה מתירין, עיין ס"ש שם הנה כעת ראיתי גם בחלכות גדולות רש"י ברלין
(תחלת ה' שבת) צד ס"ב הערוך ג"כ הנוסחא בזה וב"ה מתירין ע"ש וקרוב לס"ז דגם רבינו אנב
ויהא הערוך כן אחר נוסחת הבה"ג המשוכשת, ונמתינו על הסג"ל שם הרב הילדסהיימער זצ"ל
שזיין שבת דו"ס ולא הרגיש כלל דלפנינו ליתא וב"ה מתירין והיא גם גירסא משובשת וכמ"ש :

[ב] לסוף אות קצ"ו. וראיתי בחי' הרשב"א שבת דף קנ"א הביא בשם התוספת [וליתא
בתוספת שלנו] דבקיבל שבת מבעוד יום מותר לומר לאחר שיעשה לו מלאכה הואיל שהאחר
עושה בהיתור והר"ן שם חולק על זה ועיין בארוכות בס"ו או"ח סס"ו רס"ג, ולרעמי יש לחוק
שיבות הר"ן כמה דגרסינן במכילתא פ' בא כל מלאכה לא יעשה בהם לא תעשה אתה ולא תעשה
ע"י חבירך ולא יעשה עכו"ם מלאכתך ותסה ע"י חרסב"ן עה"ת שם וכתב רבתייתא מועפת היא
דגהי דרצו להסכים לאסור שבות דאמירה לעכו"ם אבל מה דאמר שלא יעשה גם ע"י חברך אין
לו ביאור דהרי הישראל הוא עצמו מותר על עשיות מלאכה ואין אני מותר במלאכתי שלא
תעשה על ידו ע"ש ועיין פנים יפות עה"ת שם ובשו"ת כתב סופר או"ח סי' ס"ה נדחקו בדרך
רחוקה ליישב אמנם לדעתו א"ש דכוונת המכילתא בקיבל עליו שבת וי"ט מבעוד יום שישראל
חבירו אינו מותר או על המלאכה ומותר לעשות מלאכתו דכ"מ אסור לו לדידו לומר לחבירו
לעשות לו מלאכה שלו מטעם שבות דאמירה במלאכת שלו כמו דמותר בשבת ע"י עכו"ם במלאכה
שלו וכרעת הר"ן, ואמנם גם לדעת התוספת נראה ר"ל ס"ל להתיר אלא שבות דאמירה (רסתמא
אין דעתו להחמיר אלא שלא יעשה מלאכה בעצמו) אבל לעשות בעצמו כוודאי נאסור גם בכל
מלאכת שבות דרבנן וכ"מ בש"ע סי' רס"א ס"ד ועיין ג"כ במרדכי שדבא בס"ו שצ"ג וראיתי
בס"ז או"ח סס"ו ת"ד שכתב להוכיח מלשון הרמב"ם שאין איסור שבות אלא כשבת עצמו אבל
לא בתוספת שמקובל על עצמו מבעוד יום ע"ש וראיתי גם בישועת יעקב סי' רס"א סק"ה שסתם
כזה והוכיח איוו חוכמה כחוס' ביצה להתיר [ולא הרגיש כלל מהס"ו הג"ל] ואני מתפלל עליהם
דחא שפורש בש"ס ברכות כ"ז הנ"ל להיפך דהרי על הא דרשיב רב אין בדילוגא הקשו מרבי
שקובל שבת מבע"י וכנס אה"כ למרחץ ומשני לחזיע וקודם גזירה ע"ש והרי כל איסור רחיצה
חזיעה רק מדרבנן וא"כ מבוואר דבכל השבותים נאסור לעשות בעצמו ועיין ג"כ ס"ש כצ"ל"ה שם
ותמתינו על הש"ז והישועת יעקב שלא הרגישו מזה כלל :